

ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง จังหวัดพัทลุง

27 ก.ย. 2537

ปริญญาโท

ของ

เขาวนา อมรสงเจริญ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

เมษายน 2537

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๓๖๕๗๒๖

190141

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาบัตรฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยนครินทร์วิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....*สม น*.....ประธาน
(ศ.ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

.....*อร อธิมากรินทร์*.....กรรมการ
(อ.อุษา ศรีจินดารัตน์)

คณะกรรมการสอบ

.....*สม น*.....ประธาน
(ศ.ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

.....*อร อธิมากรินทร์*.....กรรมการ
(อ.อุษา ศรีจินดารัตน์)

.....*อารี พันธุ์ณี*.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ.ดร.อารี พันธุ์ณี)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาบัตรฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยนครินทร์วิโรฒ

.....*ศิริยา พูลสุวรรณ*.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยา พูลสุวรรณ)

วันที่*๕*.....เดือน เมษายน พ.ศ. 2537

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณา และได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกศพิทักษ์ และอาจารย์อุษา ศรีจินดารัตน์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มี ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบเพิ่มเติม

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง อาจารย์พรหมพิศ วานิชย์การ และอาจารย์ทิพย์มาศย์ วัฒนศักดิ์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณะจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่ให้การกำลังใจ และคำแนะนำแก่ผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้มองเห็นแนวทางการศึกษาครั้งนี้จนประสบผลสำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณนางสาวสุนันท์ กิตตินันท์ พี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษาทุกคนที่ให้การกำลังใจในการทำปริญญาโทครั้งนี้

ขอขอบคุณร้อยตำรวจเอกสมศักดิ์ อมรสังเจริญ ที่สนับสนุน ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งแก่ผู้วิจัยนับแต่เริ่มเข้าศึกษาจนกระทั่งปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จได้โดยสมบูรณ์

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบเท้าคุณพ่อ คุณแม่และขอกราบขอบพระคุณพี่ ๆ ทุกคนที่กรุณาให้ความช่วยเหลือทุก ๆ ด้าน จนกระทั่งผู้วิจัยประสบผลสำเร็จในการศึกษา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของคุณพ่อ คุณแม่และพี่ ๆ เป็นอย่างยิ่ง

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญาโทฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ครู อาจารย์และผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จนี้

เขาวนา อมรสังเจริญ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ..... 1
	คำนำ..... 1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า..... 3
	สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า..... 3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า..... 3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า..... 4
	นิยามศัพท์เฉพาะ..... 4
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย..... 7
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง..... 7
	ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเอง..... 7
	ลักษณะของบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงและต่ำ..... 8
	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง..... 9
	ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง..... 11
	การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง..... 15
	กระบวนการสร้างเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง..... 16
	วิธีสร้างเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง..... 18
	การวัดความภาคภูมิใจในตนเอง..... 19
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง..... 20
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ..... 20
	ความหมายของบทบาทสมมติ..... 20
	จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ..... 22
	เทคนิคในการแสดงบทบาทสมมติ..... 24
	ขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติ..... 25
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ..... 28

บทที่	หน้า
3	31
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	31
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง.....	31
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	31
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล.....	37
วิธีจัดกระทำกับข้อมูล.....	39
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
4	41
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า.....	41
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล.....	41
ผลการศึกษาค้นคว้า.....	41
5	46
บทย่อ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	46
บทย่อ.....	46
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	46
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	46
วิธีดำเนินการวิจัย.....	47
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	48
อภิปรายผล.....	48
ข้อเสนอแนะ.....	52
บรรณานุกรม.....	53
ภาคผนวก.....	60
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	141

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

- 1 เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนได้
รับการเข้ารับทบทวนสมมติและนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนได้รับการสอนแบบปกติ....42
- 2 เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อน
และหลังการเข้ารับทบทวนสมมติ.....43
- 3 เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนกลุ่มควบคุม
ก่อนและหลังการสอบแบบปกติ.....44
- 4 เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลอง
ที่ได้รับการเข้ารับทบทวนสมมติ และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอน
แบบปกติ ก่อนการทดลอง.....45
- 5 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง.....61

บทที่ 1

บทนำ

ความ

การพัฒนาประเทศจะประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากรของประเทศนั้น ๆ เป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ แทบทุกประเทศจึงพยายามพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ โดยมุ่งพัฒนาและส่งเสริมด้านการศึกษาให้กับเด็กหรือเยาวชนซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ

โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่มีหน้าที่ปลูกฝัง อบรมและพัฒนาเยาวชนในด้านต่าง ๆ โดยตรงและคุณลักษณะประการหนึ่งที่เยาวชนควรได้รับการปลูกฝังและพัฒนาคือ ความภาคภูมิใจในตนเองซึ่ง เมเนล (Meneil.1975:105) กล่าวว่า บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น มักจะประสบความสำเร็จทั้งด้านการเรียนและสังคม นอกจากนี้ยังมีลักษณะของความเป็นผู้นำ กล่าวแสดงความคิดเห็น ไม่หวั่นไหวกับคำวิพากษ์วิจารณ์จนเกินไป ส่วนเนล (Neal.1981:598) กล่าวว่า บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำมักจะมีปัญหาสุขภาพจิต และ เมเนล (Meneil. 1975 :106) กล่าวว่า รากฐานความภาคภูมิใจในตนเองนั้น เกิดจากความรักที่ปราศจากเงื่อนไขของบิดามารดาที่มีต่อเด็กในฐานะที่เขาเป็นตัวของเขาเอง โดยไม่เอาความรักความผูกพันมาเป็นเงื่อนไขในการเรียกร้องสิ่งต่าง ๆ จากเด็ก ทำให้เด็กเรียนรู้ถึงคุณค่าของชีวิต

นอกจากนี้ แบริดชอร์ (Bradshaw. 1981:6) กล่าวว่า ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของแต่ละบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ และแหล่งสำคัญที่จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองตามแนวคิดของเขาก็คือ การประสบความสำเร็จตามที่ตนเองคาดหวัง การได้รับความสนใจ ความเอาใจใส่ การมองเห็นคุณค่าของตนเองและการได้รับการยอมรับจากบุคคลที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้น

บุคคลที่มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสูง จะสามารถเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต สามารถยอมรับสถานการณ์ที่ท้าทายที่ตนเองรู้สึกผิดหวังและท้อแท้ใจ ด้วยความเชื่อมั่นด้วยความหวังและด้วยความกล้าหาญ เป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จ มีความสุข และสามารถดำเนินชีวิตตามที่ตนเองปรารถนาได้เป็นอย่างดี (Qubein. 1983: 41) นอกจากนี้บุคคลที่มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและมีความภาคภูมิใจในความเป็นมนุษย์ของตนเอง จะกล้าแสดงความคิดเห็น

มีไหวพริบ และไม่กระทำสิ่งใดที่จะทำลายสุขภาพของตนเอง เช่น การสูบบุหรี่ การรับประทานมากเกินไป เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ความภาคภูมิใจในตนเอง จึงเป็นภาวะที่นำบุคคลไปสู่การเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ (Full Functioning Person) (Olds. 1987 : 161)

แต่ละบุคคลต่างต้องการที่จะมีความรู้สึภาคภูมิใจในตนเอง แต่ระดับความรู้สึภาคภูมิใจในตนเองจะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับกรอบความเสี่ยงสูง หรือสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากับเด็ก เป็นเบื้องต้น (Coopersmith. 1981 : 236) หรืออาจจะเกิดจากการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น และอาจจะเกิดจากการได้รับข้อมูลย้อนกลับ เกี่ยวกับพฤติกรรมที่เขาแสดงออกในสังคม (Myers and Myers. 1985 : 67-68) ตลอดทั้งบุคคลนั้นจะต้องอยู่ในสภาพสังคมที่เอื้อให้เขาเกิดความรู้สึภาคภูมิใจในตนเอง เพราะหากบุคคลอยู่ในกลุ่มเพื่อนหรือคนรู้จักที่มักเยาะเย้ย หรือตำหนิเขาอยู่เสมอก็ยากที่บุคคลนั้นจะมองเห็นตนเองในด้านดี (Swann. 1985 : 120) นอกจากนี้หากเป็นเด็กในวัยเรียนระดับความรู้สึภาคภูมิใจในตนเองยังมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความสามารถในการเรียน หรือทักษะต่าง ๆ ด้วย (Hamachek. 1978 : 201 - 206) หรือมีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับพฤติกรรมก้าวร้าวหรือพฤติกรรมที่มีความอายุสูง (Coopersmith. 1981: 137)

จากที่กล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าความภาคภูมิใจในตนเองนั้นมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมให้เป็นสุขด้วยพลังที่มีความเชื่อมั่น และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ แม้ว่ารากฐานของความภาคภูมิใจในตนเองจะเริ่มพัฒนามาตั้งแต่วัยเด็ก แต่เนื่องจากความภาคภูมิใจในตนเองเป็นสิ่งที่เรียนรู้และสามารถพัฒนาได้ ฉะนั้นจึงควรส่งเสริมให้เด็กมีความภาคภูมิใจในตนเองโดยการยอมรับเด็ก สนับสนุนให้เด็กได้รับผลสำเร็จในด้านต่าง ๆ ตามแนวทางของเขา รวมทั้งให้โอกาสเด็กได้ฝึกฝนตนเอง พัฒนาความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่า ซึ่งจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

จากการสำรวจเบื้องต้น และจากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยเป็นครูสอนนักเรียนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ พบว่านักเรียนนาฏศิลป์ที่มีปัญหาต่าง ๆ เช่น การไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน ครู หรือบิดามารดา นักเรียนมักจะรู้สึกว่าตนเองไม่มีค่า ไม่มีภาคภูมิใจในตนเอง ขาดความเชื่อมั่น และมักจะขาดเชยความรู้สึกละเล้านี้ โดยแสดงพฤติกรรมที่ขัดต่อระเบียบของวิทยาลัย หรือไม่เช่นนั้นก็จะแยกตัว เฉยเมย ไม่กล้าแสดงออก ขาดความกระตือรือร้น หมดหวังและท้อถอยง่าย ไม่มีแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง ซึ่งผลเหล่านี้กระทบต่อการพัฒนาคุณภาพของเยาวชนอย่างเห็นได้ชัด

วิธีการต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองนั้นมีหลายวิธี เช่น การใช้กิจกรรมกลุ่ม (นภาพร พุ่มพฤษ 2529) การจัดโปรแกรมการฝึกความกล้าแสดงออก (จันทร์ฉาย พัทธ์ศิโรกุล, 2532) การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (เตชา ปุ่มพันธ์, 2525) การใช้กลุ่มจิตสัมพันธ์ที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น (นาตยา วงศ์หลีกภัย, 2532) และจากการศึกษาของ มาร์ค (Mark, 1980: 217) พบว่า บทบาทสมมุติเป็นวิธีการอย่างหนึ่ง ที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจ ตนเองดีขึ้น มองเห็นความสามารถของตนเอง และยอมรับตนเองมากขึ้นอันจะนำมาสู่ความภาคภูมิใจในตนเอง

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำวิธีการใช้บทบาทสมมุติพัฒนาความรู้สึภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง จังหวัดพัทลุง และหากสามารถช่วยให้นักเรียนมีความรู้สึภาคภูมิใจในตนเองเพิ่มขึ้นได้ก็จะเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเองและบุคคลทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมุติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมุติกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น หลังจากที่ได้รับการใช้บทบาทสมมุติ
2. นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น หลังจากที่ได้รับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมุติ มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้คาดว่าจะมีประโยชน์สำหรับครูอาจารย์ นักแนะแนว

และบุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ในการนำบทบาทสมมติมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองให้กับนักเรียนนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ต่อใบ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรเป็นนักเรียนชั้นต้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ปีการศึกษา 2536 ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซนต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 37 คน
2. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นต้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ปีการศึกษา 2536 ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซนต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองแบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ
 - 3.1.1 การใช้บทบาทสมมติ
 - 3.1.2 การสอนแบบปกติ
 - 3.2 ตัวแปรตามคือ ความภาคภูมิใจในตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง ของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการยอมรับตนเอง การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ครู อาจารย์ บิดามารดา และการประสบความสำเร็จทางการเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกพึงพอใจและเห็นคุณค่าในตนเอง
2. การใช้บทบาทสมมติ หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการแสดงโดยกำหนดบทบาทและสถานการณ์ขึ้นมา เพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกตามบทบาทที่กำหนด พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุปแนวคิดที่ได้จากการแสดง โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 2.1 ชี้นำ
 - 2.1.1 ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตและสถานการณ์สมมติให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่จะ

สอน พร้อมทั้งระบุบทบาทสมมติที่จะให้นักเรียนแสดง

2.1.2 ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียน โดยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของเรื่องที่จะเรียน

ขั้นตอนนี้ใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที

2.2 ขั้นแสดง ผู้วิจัยเลือกผู้แสดงบทบาทสมมติ จัดฉาก เตรียมผู้สังเกตการณ์เริ่มแสดง และหยุดการแสดง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 การเลือกผู้แสดง โดยผู้วิจัยขออาสาสมัคร เพื่อเตรียมการแสดง

2.2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงอ่าน และเตรียมตัวแสดงพร้อมทั้งให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดง ให้เหมาะสมกับบทบาทที่นักเรียนแต่ละคนได้รับ

2.2.3 การจัดฉากแสดง ผู้วิจัยจัดฉากแสดงบทบาทสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริง

2.2.4 การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยจะเตรียมผู้ชมมาที่รู้จักสังเกตการแสดง

2.2.5 การแสดง เมื่อผู้แสดงและผู้ชมพร้อมแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้แสดงเริ่มแสดง โดยไม่มีการขัดกลางคืน

2.2.6 การหยุดการแสดง เมื่อการแสดงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และแสดงจบเรื่องแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้แสดงหยุดการแสดง

ขั้นตอนนี้ใช้เวลาประมาณ 10-20 นาที

2.3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกเกี่ยวกับการแสดง ระยะเวลาประมาณ 10-15 นาที

2.4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม ผู้แสดงแสดงเพิ่มเติมในกรณีที่การแสดงครั้งแรกยังไม่ผล เป็นที่พอใจและยังมีส่วนคล่องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ระยะเวลาประมาณ 5-10 นาที

2.5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป นักเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และช่วยกันสรุปแนวคิดที่ได้จากการแสดงแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม ในขั้นนี้ใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที

วิธีนี้เข้ากลุ่มทดลอง

3. การสอนแบบปกติ หมายถึง การที่ครูทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นนำ ผู้วิจัยและนักเรียนสนทนากันเพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะเรียนตามจุดมุ่งหมายที่

กำหนดไว้ ใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที

3.2 ขั้นสอน ผู้วิจัยบรรยายเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็น ใช้เวลาประมาณ 25-30 นาที

3.3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุป และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่บรรยายใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที

วิธีนี้ใช้ในกลุ่มควบคุม

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง

1. ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเอง

ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นความต้องการอย่างหนึ่งของมนุษย์ ดังที่มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 81-97) ได้ศึกษาถึงความต้องการของมนุษย์และเชื่อว่า คนทุกคนในสังคม มีความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จและประเมินค่าความสำเร็จของตนเองไว้สูง ต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตนเองด้วย ถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองจนพอใจ จะทำให้บุคคลนั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความสามารถ และมีประโยชน์ต่อสังคม แต่ถ้าความต้องการนี้ถูกขัดขวางจะทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีบมด้อยหรือเสียหน้า ก็จะทำให้ความภาคภูมิใจในตนเองลดลง

เจมส์ (นภาพร พุ่มพฤษย์. 2529 : 8 ; อ้างอิงมาจาก James. 1950 : 310-311) กล่าวว่าความภาคภูมิใจในตนเองหมายถึง ความรู้สึกที่มีอยู่ในตัวเรา การล้มเหลวทำให้เราเกิดความล้มเหลวและต่ำด้อย ความรู้สึกของเราก็จะคงอยู่ครบถ้วนหลังจากที่ทำอะไรสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งเปรียบเสมือนว่า ความภาคภูมิใจในตัวเอง เป็นอัตราส่วนของคุณภาพที่เป็นจริง ระหว่างความสำเร็จกับความคาดหวัง เจมส์ได้เสนอแนวความคิดใน เรื่องความภาคภูมิใจในตัวเองไว้เป็นสูตร ดังนี้

ความสำเร็จ

ความภาคภูมิใจในตนเอง = _____

ความคาดหวัง

กูค (Good. 1973 : 525) กล่าวว่าความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง การตัดสินใจและทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง

ปาลิโต (Palito. 1977 : 72) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นการประเมินคุณค่าของตนเองตามที่ตนคิด ซึ่งประกอบไปด้วยความรู้สึก คือว่าตนเองมีความสามารถ มีคุณค่าและมีความเชื่อมั่นในตนเอง

แบรนด์เดน (Brandan. 1981 : 110 - 125) กล่าวว่าความภาคภูมิใจในตนเองเป็นลักษณะของความเชื่อมั่นและความนับถือตนเองว่าตนเองมีคุณค่าและมีความสามารถที่จะประสบผลสำเร็จในสิ่งที่พอใจ

ลินด์เกรน และฮาร์วี (Lingren and Harvey. 1981 : 268 -269)ได้กล่าวไว้ว่า ในการประเมินความภาคภูมิใจในตนเองนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับบุคคลอื่นทุกประการแต่จะต้องขึ้นอยู่กับความรู้สึกและเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้งด้วย

คูเปอร์สมิท (Coopersmith. 1981 : 5) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นการตัดสินใจที่มีคุณค่าของตนเอง ซึ่งแสดงถึงทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง เป็นการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเอง และแสดงถึงขอบเขตของความเชื่อที่บุคคลมีต่อความสามารถ ความสำคัญความสำเร็จและความมีค่าของตนเอง

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเองหมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจและเห็นคุณค่าในตนเองในเรื่องการยอมรับตนเอง การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน การได้รับการยอมรับจากครูอาจารย์ บิดามารดาและการประสบความสำเร็จของตนเอง

2. ลักษณะของบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงและต่ำ

บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง จะรับรู้ค่าของตนเองตามความเป็นจริง ตระหนักถึงศักยภาพทั้งหมดของตนเอง มีจิตใจที่เปิดกว้างและยอมรับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง พร้อมทั้งสามารถแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม บุคคลเหล่านี้จะมีความกระตือรือร้นเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มักเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายและมีความเป็นตัวเอางในการแสดงความคิดเห็น ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ตลอดทั้งเป็นผู้ที่มีความพึงพอใจ เคารพและประทับใจในตนเอง บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะตระหนักถึงความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น รวมทั้งสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อมได้ (Coopersmith. 1967 : 345 ; Schutz. 1967 : 15)

บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ จะไม่ค่อยมีความเชื่อมั่นในตนเอง จะมองตนเองว่าเป็นคนไม่ดี รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ไม่มีความสามารถ มีข้อบกพร่อง ท้ออะไรก็ล้มเหลว มีความวิตกกังวลสูง มีความเครียด รู้สึกไม่เป็นสุข ไม่มีความพยายามในการทำงานที่ยากลำบาก

เมื่อพบกับอุปสรรคก็ละทิ้ง หลีกเลี่ยงการแก้ไขปัญหา ไม่มีความยืดหยุ่น จะยึดติดอยู่กับสิ่งที่รู้จักหรือเคยชินเพื่อความรู้สึกปลอดภัย หลีกเลี่ยงการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น บุคคลที่มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองต่ำจึงมีความอายสูง ไม่กล้าปฏิเสธในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ กลัวการตัดสินของคนอื่นที่มีต่อตนเอง รู้สึกว่าตนเองคือย กลัวการเข้าสังคม เพราะรู้สึกว่าตนเองยุ่งงำมาแล้วจะทำให้คนรอบข้างเดือดร้อน มักนำความคิดของบุคคลอื่นมาใส่ใจ มักคิดว่ากลุ่มเพื่อนไม่ให้การยอมรับ ไม่ให้ความสนใจและเกิดความรู้สึกเสียใจบ่อย ๆ (Coopersmith. 1981 : 132- 134; Hamachek. 1985 : 180 ; Rosenberg. 1965 :

ลักษณะอีกประการหนึ่งของบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ซึ่งถือเป็นภาวะวิกฤติของความภาคภูมิใจในตนเอง (Crisis of Self Esteem) คือ ความภาคภูมิใจในตนเองเทียม (Pseudo Self - Esteem) ซึ่งหมายถึง การที่บุคคลป้องกันตนเองให้ยังคงมีความรู้สึกเห็นคุณค่าตนเองอย่างไม่สมเหตุผล เพื่อลดความวิตกกังวล หลอกลวงตนให้มีความรู้สึกมั่นคงเพื่อระงับความต้องการความภาคภูมิใจที่แท้จริง เป็นการหลบเลี่ยงการขาดความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งเป็นต้นเหตุที่แท้จริงของความไม่สมดุลทางจิตใจ ผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองเทียมจะมีลักษณะที่สำคัญสองประการคือ ประการแรก จะหลบเลี่ยง ถดถอยหาเหตุผลเข้าข้างตนเองเพื่อปฏิเสธความคิดความรู้สึกซึ่งมีผลต่อคุณค่าในตนเอง ประการที่สองจะแสวงหาสิ่งที่จะสร้างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองจากสิ่งอื่นๆทดแทน (Branden. 1981: 144-145)

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับความภาคภูมิใจในตนเองของแต่ละบุคคล ได้แก่

3.1 ลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะทางกายภาพ เช่น ความสูง น้ำหนักความแข็งแรง บุคลิกภาพ รวมทั้งเสื้อผ้าที่สวมใส่ หรือคุณสมบัติอื่น ที่ปรากฏให้เห็นได้ เป็นสื่อต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรมที่บุคคลนั้นให้ความสำคัญ มีส่วนช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ชื่นชมตนเอง และโดยเฉพาะได้รับข้อมูลย้อนกลับจากบุคคลอื่นที่กล่าวถึงตนเอง ข้อมูลย้อนกลับที่ได้รับเป็นที่พึงพอใจจะทำให้บุคคลรับ เกิดความรู้สึกที่ดีกับตนเองมากขึ้น และเนื่องจากลักษณะทางกายภาพนี้เป็นสิ่งที่ปรากฏแก่สายตาเป็น อันดับแรก จึงทำให้บุคคลมักจะประเมินหรือตัดสิน ชื่นชมกันที่ลักษณะภายนอกก่อน และยังบุคคลมีความรู้จักคุ้นเคยกันน้อยเท่าไรก็จะประเมินกันที่ลักษณะภายนอกมากขึ้น

เท่านั้น ซึ่งจะมีผลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลที่ได้รับการประเมิน (Coopersmith. 1981:120-123; Hamachek. 1978 : 120-129)

3.2 ความสามารถทั่วไป สมรรถภาพ และผลงาน

บุคคลจะมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จทั้งในโรงเรียน และในสังคมทั่วไป หากเป็นเด็กในวัยเรียน ความภาคภูมิใจในตนเองจะเกี่ยวข้องกับสติปัญญาและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนด้วย อย่างไรก็ตามยังไม่สามารถกำหนดให้ชัดเจนว่า ระหว่างความรู้สึกที่ดีต่อตนเองกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนนั้นอะไรเป็นเหตุของอะไร แต่มีงานวิจัยสนับสนุนว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกที่ดีต่อตนเองกล่าวคือ เด็กที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงจะมองตนเองว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถ รับรู้ตนเองได้ดี มีความพอใจในตนเอง มีการประเมินคุณค่าในตนเองสูง แต่เด็กที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำจะมีความรู้สึกตรงข้ามกับที่กล่าวมาแล้ว แต่เด็กบางคนแม้ว่าจะมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำแต่ยังคงมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง หรืออาจจะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าเด็กที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงได้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าเด็กคนนั้นมีความสามารถทางด้านอื่นทดแทน เช่น การมีทักษะบางอย่าง ซึ่งทำให้เด็กมุ่งสนใจในด้านนั้นมากกว่าด้านวิชาการ (Coopersmith. 1981 : 123-125)

บุคคลที่เคยประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวมาก่อน มักจะมีเป้าหมายและการเสี่ยงที่แตกต่างกัน บุคคลที่เคยประสบความสำเร็จมาก่อนมักจะเสี่ยงทำงานตามระดับความสามารถของตนเองโดยที่งานนั้นเป็นงานที่ง่ายหรือไม่ยากจนเกินไป ประกอบกับการตั้งระดับความปรารถนาตามที่เป็นจริงและจะมองตนเองในด้านดีมากกว่าบุคคลที่ประสบความล้มเหลว (Hamachek. 1985:220-221) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คูเปอร์สมิท (Coopersmith. 1981 : 87 - 94) ที่พบว่าบุคคลที่ประสบความสำเร็จอยู่เสมอจะมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าบุคคลที่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จ

3.3 ภาวะของความรู้สึก

ความรู้สึกของบุคคลมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองซึ่งเกิดจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นแล้ว เกิดการเปรียบเทียบและประเมินตนเอง โดยที่บุคคลนั้นอาจจะประเมินตนเองในด้านบวก ซึ่งเป็นการมองตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถ ประสบความสำเร็จ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและรู้สึกเป็นสุข อันเป็นการส่งเสริมให้มีความรู้สึกภาคภูมิใจใน

ตนเองเพิ่มสูงขึ้น แต่หากบุคคลประเมินตนเองในด้านลบ เขาจะประเมินตนเองว่าไม่มีความสามารถ ไร้สมรรถภาพ มีความรู้สึกด้อย รู้สึกวิตกกังวล และไม่สามารประสบความสำเร็จในอนาคตได้ ยังผลให้ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองลดต่ำลง

3.4 ค่านิยมส่วนบุคคล

ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของแต่ละบุคคลจะผันแปรตามค่านิยมและการให้คุณค่าตามความนึกคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเขาจะให้ความสำคัญแตกต่างกัน เช่น บุคคลที่ให้ความสำคัญต่อความสำเร็จด้านการเรียนแต่กลับล้มเหลว เขาก็จะประเมินความมีคุณค่าของตนเองต่ำลง ส่วนบุคคลที่เห็นคุณค่าของการศึกษาเล่าเรียนและประสบความสำเร็จในการเรียน เขาก็จะรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง (Coopersmith. 1981 : 138-142)

3.5 ความปรารถนา

ระดับความปรารถนาของแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นความปรารถนาด้านการประสบความสำเร็จในผลงาน ความสามารถหรือความหวังอื่นๆ ที่มีต่อตนเอง ซึ่งสิ่งนี้มีผลต่อระดับความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลนั้น ๆ หากบุคคลนั้นมีความปรารถนาสูงเกินความสามารถของตนหรือคาดหวังเกินความเป็นจริง โอกาสที่เขาจะประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังก็ย่อมน้อยลง ทาให้ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองลดลงได้ แต่หากบุคคลมีความสามารถมีการกระทำหรือมีความนึกคิดเป็นไปตามที่ตนปรารถนาหรือดีกว่าที่คาดไว้ เขาก็จะเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง (Coopersmith. 1981 : 142-148) ซึ่ง เฟนส์เตอร์ไฮม์และแบร์ (Fensterheim and Baer. 1975 : 153) ได้เขียนเป็นรูปความสัมพันธ์ไว้ดังนี้

พฤติกรรมที่พึงประสงค์ -----> ความพึงพอใจ -----> ความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น
(Desured Behavior) (Satisfaction) (Increased Self-esteem)

4. ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง

นอกจากปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นคุณลักษณะเฉพาะของบุคคลที่จะประเมินตนเองอันเป็นปัจจัยที่เกิดจากตัวบุคคล เรียกได้ว่าเป็นปัจจัยภายใน ก็ยังมีปัจจัยภายนอกที่สำคัญอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของแต่ละบุคคลอีกด้วย เช่น

4.1 ครอบครัว- พ่อแม่

สัมพันธภาพหรือบรรยากาศภายในครอบครัวที่มีความอบอุ่น มีความเข้าใจกัน มีความรู้สึกที่ดีต่อกันและให้ความสำคัญแก่กัน มีผลต่อความคิดและความรู้สึกของเด็กที่มีต่อตนเอง พ่อแม่จึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาหรือส่งเสริมให้ลูกมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง สูงขึ้นหรือลดต่ำลงได้ พ่อแม่ที่มีความต้องการเด็ก จะให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่และยอมรับเด็กด้วยความอดทน ใจกว้าง จะทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณแม่รักและต้องการเขา (Coopersmith. 1981 : 236; Hamachek. 1978 : 144-145) และความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของเด็กยังมีความสัมพันธ์กับสิ่งต่อไปนี้คือ

4.1.1 คุณลักษณะของพ่อแม่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของพ่อแม่ ความมั่นคงทางอารมณ์ ค่านิยม สถานภาพการสมรส สัมพันธภาพและบุคลิกภาพของพ่อแม่สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลต่อความคิดและทัศนคติที่เด็กมีต่อตนเอง ตัวอย่าง เช่น พ่อแม่ที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว ไม่กล้าแสดงออก ก็มักจะไม่กล้าแสดงออกถึงความรักที่ตนมีต่อลูกโดยตรง ๆ ทำให้เด็กเกิดความไม่แน่ใจในความรู้สึกที่แท้จริงของพ่อแม่ที่มีต่อตนเอง ซึ่งจะมีผลต่อเด็กเมื่ออยู่ในสังคมภายนอก เด็กอาจมีความรู้สึกที่ไม่ดีเกี่ยวกับตนเอง รู้สึกไม่มีความสุข เกิดความสงสัยไม่แน่ใจในตนเอง หรือพ่อแม่ที่ไม่มีความภาคภูมิใจในตนเอง ไม่รักตนเอง หรือพ่อแม่ที่ไม่มีความมั่นใจในบ้านมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการเป็นหัวหน้าครอบครัวก็มีผลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของลูกเช่นกัน ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของเด็กจึงมีระดับแตกต่างกันตามการรับรู้ตนเองของเด็กที่ได้รับอิทธิพลจากพ่อแม่ (Hamacheak. 1985 : 151-158)

อนึ่ง ลำดับการเกิดและจำนวนลูกชายลูกสาวก็มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความคิดของเด็กที่มีต่อตนเองด้วย นอกจากนี้สถานภาพการสมรสของพ่อแม่ หากมีการหย่าร้างหรือมีการแต่งงานใหม่ ก็อาจส่งผลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของเด็กบางคน โดยขึ้นอยู่กับผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องด้วยว่าเขาได้ดำเนินการอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Coopersmith. 1981 : 98-117; Hamachek. 1978: 151-158, 173-180; Rosenberg. 1965)

4.1.2 การอบรมเลี้ยงดูบุตรธิดาแบบใช้อำนาจบังคับหรือควบคุมดูแลมากเกินไป พ่อแม่ประเภทนี้จะมีลักษณะยึดมั่นในกรอบประเพณี กฎระเบียบต่าง ๆ มาก และจะบังคับควบคุมให้เด็กปฏิบัติตาม หากเด็กฝ่าฝืนก็จะลงโทษโดยไม่รับฟังเหตุผลของเด็ก จะยึดมั่นในความคิดของตนเอง เด็กต้องเชื่อฟังและอาจสั่งสอนให้เด็กมีความรับผิดชอบทำตามข้อบังคับของสังคม แต่ตนเอง

ไม่คอยปฏิบัติตาม หรือพ่อแม่ที่ควบคุมเอาใจใส่ปกป้องลูกมากเกินไปจนกลายเป็นการก้าวร้าว ครอบงำลูก หรือมีความวิตกกังวลห่วงใยลูกมากเกินไป จนทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาอิสระ เขาความเป็นตัวของตัวเอง (Hamachek. 1978 : 159-160)

4.1.3 การอบรมเลี้ยงดูบุตรธิดาแบบมีเหตุผล ให้ความอบอุ่นจะเป็นพ่อแม่ที่มีเหตุผล ให้ความรักความอบอุ่น ความเอาใจใส่และความนับถือต่อเด็ก ใช้อำนาจตามบทบาทของตนอย่างเหมาะสม โดยเน้นการให้รางวัลมากกว่าการลงโทษ มีกฎระเบียบที่ชัดเจนทำให้เด็กปฏิบัติแต่ยึดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้เด็กรู้สึกว่ามีอิสระรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยพ่อแม่ก็จะปฏิบัติตนตามอย่างที่ชอบลูกเช่นกัน และให้ความช่วยเหลือเด็กตามความเหมาะสม ยอมรับความคิดเห็น ความรู้สึกและคุณค่าอย่างเต็มที่เด็กเป็นทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเอื้ออำนวยให้เด็กได้พัฒนาความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น (Coopersmith. 1981 : 236)

4.1.4 การอบรมเลี้ยงดูบุตรธิดาแบบปล่อยปละละเลย จะเป็นพ่อแม่ที่ไม่บังคับ ไม่ก้าวร้าว ไม่ลงโทษ ยอมรับในการกระทำของเด็กเกือบทุกอย่าง เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นต่อการตัดสินใจ การวางกฎระเบียบของครอบครัวสามารถกำหนดกิจกรรมของตนเองได้เป็นอันมาก โดยที่พ่อแม่ไม่ได้สนับสนุนให้เด็กประพฤติตนตามมาตรฐานของสังคมภายนอก พ่อแม่มักจะมีความเป็นเขา ห่างเหินและมักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับเด็กเมื่อเด็กไม่เชื่อฟัง (Hamachek. 1978 : 159-160)

วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรธิดาแบบใช้อำนาจบังคับหรือควบคุมดูแลมากเกินไปกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยนั้น จะทำให้เด็กขาดความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มั่นใจในตนเอง มีความรู้สึกว่าเขาขาดความรัก เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ซึ่งต่างจากเด็กที่พ่อแม่เลี้ยงดูแบบมีเหตุผล ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ซึ่งจะทำให้เด็กรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในชีวิต เชื่อมมั่นในตนเองรู้สึกว่าเขาเองมีความสามารถ เห็นคุณค่าในตนเอง ต่ำในชีวิตของตนเองได้อย่างที่ตนปรารถนา

4.2 โรงเรียน-การศึกษา

โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองและรู้สึกเป็นเจ้าของในผลงานของการกระทำได้ โดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดโปรแกรม เพื่อให้เด็กมีการแสดงออกที่เหมาะสม (Sarokon. 1986 : 1-5) รวมทั้งสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ครูจะเป็นผู้มีบทบาท มีอิทธิพลต่อนักเรียนอย่างมากและครูสามารถทำให้นักเรียนรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าหรือมีความสำคัญได้ เพราะครูเป็นผู้ประเมินความสามารถของนักเรียนในการ

ทำงานที่โรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการตอบคำถาม การแก้ปัญหา การคิด หรือความสามารถอื่น ๆ ซึ่งจะทําให้นักเรียนเกิดทัศนคติต่อตนเองจากการประเมินนั้น นอกจากนี้บุคลิกภาพของครู ลักษณะท่าทาง ความสนใจ ความรัก ความอบอุ่นที่มีต่อนักเรียน หรือความเชื่อและทัศนคติที่ครูมีต่อนักเรียน ตลอดทั้งการแสดงออกล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน เพราะทําให้เด็กมีความรู้สึกต่อครูแตกต่างกัน (Sarokon. 1986 : 1-5) ดังที่ เดวิดสันและแลงจ์ (Hamachek. 1978 : 215 ; citing Davidson and Lang. 1960) ศึกษาพบว่านักเรียนที่มีภาพพจน์ของตนเองในด้านดี ส่วนมากจะรับรู้ว่าคุณครูของเขามีความรู้สึกที่ดีกับตนเองและยิ่งนักเรียนมีการรับรู้เช่นนี้มากเท่าไรก็ยิ่งทําให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้นเท่านั้น

4.3 สถานภาพทางสังคม-กลุ่มเพื่อน

สถานภาพทางสังคมของบุคคลที่ประสบความสำเร็จและมีความภาคภูมิใจในตนเองคือ บุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมหรือมีตำแหน่งทางสังคมในระดับสูง โดยพิจารณาจากลักษณะอาชีพ รายได้ และถิ่นที่อยู่อาศัยที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม ตลอดทั้งการได้รับการปฏิบัติที่ทําให้เขารู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางสังคมกับความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองยังไม่เด่นชัดนัก ทั้งนี้เพราะว่าจากการศึกษาของคูเปอร์สมิท (Coopersmith. 1981 : 82-84) พบว่า บุคคลที่มาจากสถานภาพทางสังคมระดับต่ำ มีทั้งบุคคลที่มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสูงและต่ำ

นอกจากนี้กลุ่มเพื่อนยังมีอิทธิพลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของแต่ละบุคคลด้วย หากบุคคลอยู่ในสังคมหรือกลุ่มเพื่อนที่ชอบเยาะเย้ยหรือตำหนิเขาอยู่เสมอโดยไม่เปิดโอกาสให้เขาได้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองก็ยากที่เขาจะมองตนเองและบุคคลอื่นในด้านดี (Swann. 1985 : 120) และการเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกันของตนเองกับบุคคลอื่น ทางด้านทักษะ ความสามารถ และความถนัด จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม จะส่งผลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลด้วย (Hamachek. 1978 : 4)

ปัจจัยต่าง ๆ ที่ทําให้บุคคลมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกันดังที่กล่าวมานั้นแสดงให้เห็นว่าความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสามารถเปลี่ยนแปลงได้ คูเปอร์สมิท (Coopersmith. 1981 : 37-38) สรุปไว้ว่า การพัฒนาบุคคลให้มีความภาคภูมิใจในตนเองเพิ่มสูงขึ้น มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ประการคือ

1. การได้รับความนับถือ การยอมรับ ความสนใจใส่ใจจากบุคคลที่มีความสำคัญในชีวิตของเขา
2. การประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ ซึ่งจะทำให้เป็นที่รู้จักและมีผลต่อสถานภาพและตำแหน่งในสังคม โดยมีปัจจัยย่อย ๆ ที่จะทำให้บุคคลรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จคือ
 - 2.1 การมีความสามารถที่จะมีอิทธิพลและควบคุมคนอื่นได้ ซึ่งแสดงถึงความสามารถ
 - 2.2 การได้รับการยอมรับ ความสนใจ และความรักใคร่ ซึ่งทำให้บุคคลรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญ
 - 2.3 การเป็นบุคคลที่มีศีลธรรม จรรยา ตามมาตรฐานสังคม ซึ่งแสดงถึงการเป็นบุคคลที่มีคุณงามความดี น่าเชื่อถือศรัทธา
 - 2.4 การประสบความสำเร็จสมความมุ่งมั่น ซึ่งแสดงถึงการมีความสามารถ
3. การได้กระทำในสิ่งที่สอดคล้องกับค่านิยมและความปรารถนา
4. การไม่ใส่ใจต่อสิ่งที่จะทำให้ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองลดลง เช่น การไม่สนใจต่อข้อวิจารณ์ของคนอื่น

5. การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง

บุคคลที่มีพัฒนาการจากวัยเด็ก เข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ พัฒนาการดังกล่าวส่งผลให้บุคคลก้าวออกสู่สังคมภายนอกมากขึ้น มีประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมใหม่ การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ทำให้มีบทบาทที่บุคคลมีต่อตนเองเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองของเขา ดังนั้นความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลจึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดทุกช่วงของชีวิต นักจิตวิทยาได้เสนอแนวทางการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองพอสรุปได้ดังนี้

5.1 นักจิตวิทยาแนวพฤติกรรมนิยมเชื่อว่า การทำให้บุคคลได้จับบันทึกเกี่ยวกับความสำเร็จที่ได้กระทำ การใช้คำพูดชมเชยตนเอง การให้สิ่งของที่มีความหมายและความสำคัญต่อตนเอง เมื่อได้กระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จตามเป้าหมาย วิธีการดังกล่าวเป็นการพัฒนาให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง (Sasse. 1978 : 48) นอกจากนี้ การฝึกการกล้าแสดงออกที่เหมาะสมก็เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง โดยการทำให้บุคคลได้มีโอกาส

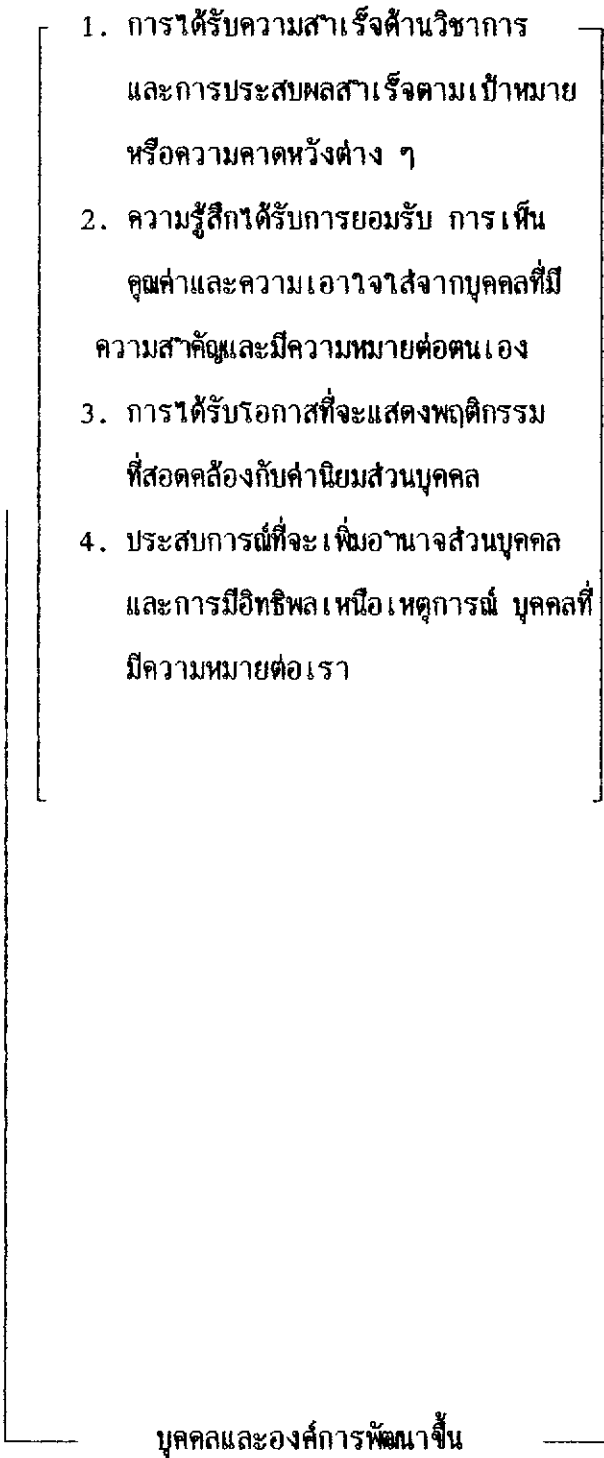
แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกพร้อมทั้งสามารถตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของตนเองจะช่วยให้บุคคลเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของเขา (Alberti and Emmons. 1978)

5.2 นักจิตวิทยาแนวมนุษยนิยมเชื่อว่าบุคคลทุกคนต่างมีความภาคภูมิใจในตนเองแต่ก็มีบุคคลจำนวนมากที่ไม่ได้ตระหนักถึงคุณค่าที่ตนเองมีอยู่ อย่างไรก็ตามบุคคลเหล่านี้สามารถตระหนักถึงคุณค่าของตนเองได้ ถ้าอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยการใช้กระบวนการกลุ่มหรือการปรึกษาเชิงจิตวิทยาซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ มีบรรยากาศที่เอื้อให้สมาชิกกลุ่มยอมรับกันและกัน เมื่อสมาชิกกลุ่มมีความรู้สึกที่ตนเองได้รับการยอมรับด้วยความจริงใจจากสมาชิกในกลุ่ม ก็จะทำให้เขาเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เขาเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง (Irotzer. 1977 : 56)

6. กระบวนการสร้างเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง

แบรดชอว์ (นภาพร พุ่มพฤษ์. 2529 : 19 ; อ้างอิงมาจาก Bradshaw. 1981 : 6-11) ตั้งแสดงในภาพประกอบ 1

กลวิธี
สร้างเสริม
ความภาคภูมิใจ
ในตนเอง

ความภาคภูมิใจ
อัตมโนทัศน์ในตนเอง
เพิ่มขึ้น เป็นบวกมากขึ้น

- การยอมรับข้อผูกพัน
- ความงอกงามส่วนบุคคล
- ความใจกว้าง
- การเผชิญหน้า
- การสร้างสรรค์
- ความเอาใจใส่
- การแสดงออก
- ความกล้า
- ปราศจากอคติ
- การอุทิศตน
- การเสี่ยงเพื่อชีวิตที่ดี
- การทดลอง
- ความเป็นหนึ่งเดียว

ภาพประกอบ 1 กระบวนการสร้างเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง

จากแผนภาพประกอบ 1 แสดงว่า การที่จะพัฒนาบุคคลให้มีความภาคภูมิใจเพิ่มขึ้นได้ จะต้องหาวิธีการที่จะทำให้บุคคลนั้นได้รับประสบการณ์ในด้านใดด้านหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งด้าน จากแหล่งสำคัญต่อไปนี้

1. การได้รับผลสำเร็จด้านวิชาการ และการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและความคาดหวังต่าง ๆ ซึ่งแรกเริ่มความคาดหวังเหล่านี้จะถูกกำหนดโดยบุคคลอื่น ต่อมาเป้าหมายและความคาดหวังจะเป็นของตนเอง
2. ความรู้สึกได้รับการยอมรับ การเห็นคุณค่าและความเอาใจใส่จากบุคคลที่มีความสำคัญ และมีความหมายต่อตนเอง
3. การได้รับโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมส่วนบุคคลที่มีความสำคัญต่อบุคคลนั้น
4. ประสบการณ์ที่จะทำให้บุคคลมีอำนาจเพิ่มขึ้น หรือการมีอิทธิพลเหนือเหตุการณ์และบุคคลที่มีความสำคัญต่อเรา เช่น เสียงของทารกที่ร้องเมื่อต้องการอาหาร หรือความอบอุ่น เป็นอำนาจส่วนบุคคลที่สามารถเรียกร้องความเอาใจใส่จากแม่ได้ ในวัยผู้ใหญ่สิ่งเหล่านี้ อาจจะเป็น การได้รับตำแหน่งในกลุ่มองค์กรหรือการมีตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น

ประสบการณ์ในแต่ละวัยที่บุคคลได้รับเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองได้ โดยการสร้างเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเองดังที่ นีล (Neal, 1981: 598) ได้เสนอองค์ประกอบ 6 ประการที่ส่งเสริมบรรยากาศใน

การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง คือ มีบรรยากาศที่ท้าทายความสามารถเด็ก มีความเป็นอิสระ มีความเชื่อใจไว้วางใจได้ มีความอบอุ่น มีการควบคุม สามารถสร้างผลสำเร็จได้

7. วิธีการสร้างเสริมความภาคภูมิใจในตนเองได้แก่

แซสซี (Sasse, 1978 : 48) ได้เสนอวิธีการสร้างเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง ดังนี้

1. สร้างความมั่นใจ โดยนึกถึงความสำเร็จข้างหน้าที่มีชีวิต
2. ระลึกถึงตนเองเมื่อสามารถทำงานลุล่วงไปด้วยดี โดยให้รางวัลตนเอง โดยอาจจะชมเชยตนเอง หรือให้สิ่งที่มีความหมาย สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เราเกิดความรู้สึกที่ดีต่อ

งานที่เราทำมากขึ้น ซึ่งแน่นอนที่สุดย่อมส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง

3. สะสมบันทึกความสำเร็จ หาสมุดบันทึกเพื่อเขียนบันทึกความสำเร็จที่เราได้รับ สิ่งที่เราทำได้ดีเป็นเวลาดูติดต่อกันหลาย ๆ สัปดาห์ หรือหลายเดือนโดยอาจจะ เป็นความสำเร็จในโครงการต่าง ๆ ที่มีความสำคัญสำหรับตน

บรูโน (Bruno. 1983 : 363) กล่าวถึง วิธีการสร้างเสริมความภาคภูมิใจในตนเองไว้ดังนี้ คือ

1. ใช้การเสนอแนะหรือให้ข้อคิดโดยตรง (Direct Suggestion) อาจจะเป็น การได้รับข้อคิดหรือข้อเสนอแนะจากผู้อื่น หรือให้ข้อคิดเสนอแนะแก่ตนเอง (Autosuggestion) ก็ได้ วิธีการนี้เป็นการให้ข้อมูล (Inputs) ที่ทำให้เกิดกำลังใจและสร้างความภาคภูมิใจได้ แต่จะต้องได้รับการเสริมแรงโดยเหตุการณ์ทางบวกที่ต่อเนื่องกันด้วยคือจะต้องดำเนินการในข้อ ต่อไปด้วย

2. สร้างผลสำเร็จให้กับตนเองมากขึ้น

3. ลดความคาดหวังลง เป็นการลดความอยากได้ หรือความคาดหวังต่าง ๆ ลง ซึ่งเป็นวิธีการลดความทุกข์ที่ตรงกับหลักการและปรัชญาของชาวตะวันออก อันเป็นวิถีทางของชาวพุทธ

8. การวัดความภาคภูมิใจในตนเอง

ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นความรู้สึกพึงพอใจที่บุคคลมีต่อตนเอง การวัดความรู้สึกพึงพอใจในตนเองของบุคคล จึงกระทำได้ค่อนข้างยาก อย่างไรก็ตามได้มีผู้สร้างแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองโดยใช้วิธีการรายงานตนเอง

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1981:5-6) ได้สร้างแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง (Self - Esteem Inventory, 1985) โดยใช้รูปแบบของการรายงานตนเอง เขาได้สร้างแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเอง 3 ฉบับ คือ ฉบับนักเรียน (School Form) ฉบับย่อ (School Short Form) และฉบับผู้ใหญ่ (Adult Form) แบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองฉบับนักเรียนเหมาะสมกับเด็กอายุ 8-15 ปี ลักษณะของแบบวัดเป็นข้อความที่เป็นการรายงานตนเอง 50 ข้อ แบ่งออกเป็นหมวดต่าง ๆ คือ ตนโดยทั่วไป ตนทางสังคม พ่อแม่ และทางบ้าน โรงเรียน และการศึกษา และหมวดการตอบไม่ตรงกับความจริง

แบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองฉบับนักเรียน ได้มีผู้ศึกษาค่าความเที่ยง โดยการตรวจสอบความคงที่ภายในกับนักเรียนเกรด 5,9,12 รวม 600 คน ได้ค่า .81,.86,.08 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายในจากการศึกษากับนักเรียนเกรด 4-8 จำนวน ประมาณ 7,600 คน สูงถึง .87 - .92 ส่วนความตรงได้ทดสอบกับนักเรียนเกรด 4-8 จำนวน 7,600 คน ได้ผลยืนยันความตรงตามโครงสร้างทฤษฎี (Coopersmith. 1981 : 12 - 13)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง

ทessler (นภาพร พุ่มพวงษ์. 2529:28; อ้างอิงมาจาก Tesser. 1980:77-91) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของความภาคภูมิใจในตนเองที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในครอบครัว ผลการศึกษาสรุปว่า ตัวแปรในด้านความใกล้ชิด การปฏิบัติต่อกัน และความสัมพันธ์กันในครอบครัวมีผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง และบุคคลสามารถสูญเสียความภาคภูมิใจในตนเองได้ โดยเปรียบเทียบกับบุคคลในครอบครัวที่มีความใกล้ชิดซึ่งมีผลการกระทำที่ดีกว่า

รอนกิน (Ronkin. 1982 : 1093 - A) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากการฝึกอบรมมนุษยสัมพันธ์ หนึ่งภาคการศึกษา นักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมมนุษยสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีระดับความรู้ภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สารวี ธนกรวิทย์ (2523 : 70 - 73) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมเชิงนิเสธ มีความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างจากนักเรียนที่มีพฤติกรรมเชิงนิทานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความเกรงใจมีความสัมพันธ์ทางลบกับความภาคภูมิใจในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่าจริยธรรม ไม่มีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนกลุ่มดังกล่าว

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

1. ความหมายของบทบาทสมมติ

แชฟเทล และแชฟเทล (Shaftel and Shaftel. 1967 : 83 - 84) ได้ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติว่า หมายถึง วิธีการในการเรียนรู้สภาพชีวิตในสังคมและ

เป็นแนวทางที่จะช่วยให้นักศึกษาเห็นชีวิตอยู่อย่างมีความสุข การแสดงบทบาทสมมติจะแฝงไว้ด้วยมวลประสบการณ์และกลวิธีแก้ปัญหาหลายด้าน

เทลเลอร์ และวอลฟอร์ด (Tayler and Walford. 1974:19) ได้ให้ความหมายบทบาทสมมติว่า การแสดงบทบาทสมมติ เป็นการเปิดโอกาสให้ได้สวมบทบาทในสภาพการณ์ต่าง ๆ ผู้แสดงต้องรับรู้บทบาทของตนเองเพื่อให้เข้าใจและมีอารมณ์ในการแสดงอันจะเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

ลี (Lee. 1974 : 316) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติ หมายถึง การเรียนรู้จากการดูบทบาทของผู้แสดงในสถานการณ์ ซึ่งต่างจากการแสดงละคร คือ ผู้แสดงบทบาทสมมติจะต้องคิดค้นและแสดงท่าทางโดยไม่มีเตรียมบทพูดไว้ล่วงหน้า

ทิสนา แชนมณี (2519 : 41) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน โดยที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นและถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้และพฤติกรรมเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้และเป็นแนวทางที่จะช่วยให้นักศึกษาเห็นชีวิตอยู่อย่างมีความสุขการแสดงบทบาทสมมติจะแฝงไว้ด้วยมวลประสบการณ์และกลวิธีแก้ปัญหาหลายด้าน

คมเพชร นัตรศุภกุล (2521 : 82-83) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะและความสามารถอย่างลึกซึ้งในขอบเขตของเนื้อหาความสัมพันธ์ของบุคคล โดยการแสดงออกมานในสถานการณ์ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับปัญหาของชีวิตจริง

พกา สัตยธรรม (2524 : 49) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงได้หลายทาง ทั้งคำพูดและการแสดงท่าทาง

ชูศรี สนิทประชากร (2525 : 14) กล่าวถึง บทบาทสมมติว่าเป็นวิธีการอย่างหนึ่งเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น และถือเอาการแสดงออกทั้งทางความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปราย เพื่อการเรียนรู้ การแสดงบทบาทสมมติเป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบกับสถานการณ์จริงในสภาพของการสมมติขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่าง ๆ

สมน อมรวิวัฒน์ แรมสมร อยู่สถาพร และโสภภาพรรณ ชัยสมบัติ (2526:99) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า เป็นเครื่องมือและวิธีสอนอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้

นักเรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในงานเรื่องที่จะเรียน โดยผู้ที่สอนสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็น การแสดงบทบาทสมมติขึ้นมาแม้จะมีปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ ผงงมาด้วย การที่ผู้เรียนได้เลือกที่จะแสดงบทบาทต่าง ๆ โดยไม่ต้องฝึกและเตรียมตัวก่อนนั้น ผู้แสดงจะต้องแสดงไปตามธรรมชาติ โดยที่ไม่รู้ว่าผู้แสดงคนอื่นจะมีปฏิกิริยาโต้ตอบอย่างไรบ้างนับว่าเป็นการช่วยฝึกให้ผู้แสดงได้เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมและหาทางแก้ปัญหาตัดสินใจอย่างธรรมชาติ

จากความหมายของบทบาทสมมติข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทสมมติเป็นวิธีการที่มีการกำหนดสถานการณ์โดยครู เพื่อให้ให้นักเรียนได้แสดงออกทั้งคำพูดและท่าทาง ตามลักษณะนิสัยของบุคคลที่อยู่สถานการณ์สมมตินั้น โดยไม่มีการฝึกซ้อมมาก่อนและถือเอาการแสดงออกทั้งความรู้สึกและพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้ ที่จะปรับพฤติกรรมการแสดงออกของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

2. จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้บทบาทสมมติ

ทิสนา แชนมณี (2519 : 42-43) กล่าวว่า บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยในการสอนได้มาก ครูสามารถนำบทบาทสมมติไปช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้นานด้านต่าง ๆ หลายด้าน ดังนี้ คือ

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจว่าพฤติกรรมมีสาเหตุ การที่ผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่าง ๆ ที่ถูกจำกัดอยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจสาเหตุต่าง ๆ ที่ผลักดันให้คนต้องแสดงพฤติกรรมใด ๆ ออกไป ความเข้าใจนี้จะช่วยให้นักเรียนไม่ด่วนตัดสินใจอะไรง่าย ๆ ก่อนที่จะพิจารณาถึงสาเหตุ นอกจากนั้นยังจะช่วยให้นักเรียนได้แนวทางการแก้ปัญหาที่ตรงจุดอีกด้วย

2. ช่วยให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การที่ผู้เรียนได้สวมบทบาทของผู้อื่นจะช่วยให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ว่า ผู้อื่นมีความคิดและความรู้สึกอย่างไร ความเข้าใจนี้จะช่วยให้นักเรียนรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

3. ช่วยลดความรู้สึกตึงเครียดของผู้เรียน ในบางครั้งผู้เรียนอาจจะมีความรู้สึกรุนแรงในใจหลายประการที่ไม่สามารถจะแสดงออกมาได้ ครูอาจใช้บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือในการช่วยให้นักเรียนระบายความรู้สึกนั้น ๆ ออกมา เป็นการช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของผู้เรียนลงได้บ้าง

4. ช่วยให้ผู้เรียนรู้ความต้องการของผู้เรียน ในกรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถจะบอกความต้องการของตนออกมาได้ ครูอาจจะจัดบทบาทสมมติให้ผู้เรียนได้แสดง ซึ่งผู้เรียนอาจจะเปิดเผยความต้องการของตนออกมาโดยไม่รู้ตัว

5. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจตนเอง และเรียนรู้เกี่ยวกับผู้อื่น โดยใช้บทบาทสมมติเป็นเครื่องมือจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น และพัฒนาความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง สิ่งนี้นับว่าเป็นพื้นฐานของความเจริญงอกงามทางจิตใจอันจะช่วยให้บุคคลนั้นดำรงชีพอยู่อย่างปกติสุข และสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสสำรวจค่านิยมของตน และหาหลักยึดเหนี่ยวในการดำรงชีวิตของตน ในขณะที่ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติอยู่นั้น ผู้เรียนจะมีพฤติกรรมการตัดสินใจที่แสดงให้เห็นถึงค่านิยมของตน การที่มีโอกาสได้แสดง อภิปราย และวิเคราะห์ค่านิยมเหล่านั้น จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองมากขึ้น

7. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามัคคีในกลุ่มมากขึ้น ในการทำงานร่วมกันสมาชิกในกลุ่มมักจะมีปัญหาขัดแย้งกันอยู่เนื่อง ๆ ความขัดแย้งนี้ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันและเกิดความแตกแยกกันในหมู่คณะ วิธีการใช้บทบาทสมมตินี้สามารถนำมาใช้ ทำให้คนในกลุ่มเกิดความเข้าใจกันและมีความสามัคคีปรองดองกัน

8. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคมดังนั้นการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตนให้เหมาะสมในสังคมจึงเป็นสิ่งจำเป็น บทบาทสมมติจะช่วยให้การเรียนรู้นี้เป็นจริงและสนุกสนานยิ่งขึ้น

9. ช่วยให้ผู้เรียนฝึกการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ บทบาทสมมติแทบทุกบทบาทมักจะมีสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งแฝงอยู่ ผู้แสดงจะต้องใช้วิจารณญาณและไหวพริบในการแก้ปัญหา จึงนับว่าวิธีการนี้ช่วยฝึกเรื่องการแก้ปัญหา และการตัดสินใจได้อย่างดี

10. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และฝึกการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมในหลาย ๆ บทบาทเพราะคน ๆ หนึ่งมักจะมีหลายบทบาทในชีวิตจริง เช่น เป็นพี่ เป็นลูก เป็นหลาน เป็นนักเรียน เป็นหัวหน้าชั้น เป็นต้น ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกฝนบทบาทต่าง ๆ เพื่อค้นหาพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์แต่ละอย่าง

11. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน "รู้สึก คิด กระทำ" โดยปกติเมื่อผู้เรียนเผชิญ

ปัญหาที่จะเกิด "รู้สึก แล้วจะ "กระทำ " ไปตามความรู้สึกนั้นทันทีแล้วจึงจะหวนกลับมา "คิด" หาวิธีที่ดีกว่า จึงเท่ากับขั้นตอน "รู้สึก กระทำ คิด" แต่การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยเปลี่ยนให้ ผู้เรียนทำตามขั้นตอนที่ดีกว่า คือ "รู้สึก คิด กระทำ" แทน

3. เทคนิคในการแสดงบทบาทสมมติ

การแสดงบทบาทสมมตินี้ มีวิธีการหรือเทคนิคในการแสดงหลายวิธีด้วยกัน

สุจริต เพียรชอบ (2528 : 94 - 96) ได้เสนอเทคนิคในการแสดงบทบาทสมมติไว้ 6 วิธี ดังนี้ คือ

1. การพลัดเปลี่ยนบทบาทกันแสดง เป็นวิธีการเมื่อผู้แสดงได้แสดงบทบาทใดบทบาทหนึ่งไปแล้ว ก็พลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันแสดงบทบาทจนครบทุกบทบาท เช่น การแสดงบทบาทระหว่างพ่อกับลูก เมื่อแสดงบทบาทของลูกแล้วก็ลองกลับมาแสดงบทบาทของพ่อดูบ้าง ผู้ที่สวมบทบาทพ่อก็กลับมาแสดงบทบาทลูก เป็นต้น การแสดงบทบาทเช่นนี้จะทำให้เกิดความคล่องตัวในการแสดงและผู้แสดงเข้าใจบทบาทต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

2. การแสดงบทบาทที่ผู้แสดงรำพึงรำพันความรู้สึกกับตนเองวิธีนี้เป็นโอกาสให้ผู้แสดงสวมบทบาทได้ระบายความรู้สึก หรือความตึงเครียดภายในออกมาเป็นคำพูดให้ผู้อื่นได้รับรู้ เช่น ครูอาจให้นักเรียนคนหนึ่งพูดแสดงความรู้สึกของเขายกออกมาว่า เขารู้สึกเหงา และว่าเหว่เพียงใดที่เขาไม่มีเพื่อนมาพูดคุยด้วย หลังจากนั้นก็อาจจะให้นักเรียนอีกคนหนึ่งนั่งฟังอยู่ ออกมารำพึงกับตนเองว่า เขามีความรู้สึกต่อเพื่อนผู้นั้นอย่างไร ทายอย่างไรจึงจะช่วยทำให้เพื่อนที่เหงาหงายมีความสุขขึ้นได้ วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ช่วยหลีกเลี่ยงเกิดความเข้าใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน

3. การแสดงโดยมีผู้เสริม คือ ในขณะที่ผู้หนึ่งแสดงบทบาทและพูดออกมานั้น ก็จะมีผู้ช่วยคอยเสริมคำพูดและความคิดต่าง ๆ ผู้แสดงจะมีที่ปรึกษาได้ทุกคนจะมีผู้เสริม ผู้เสริมของผู้แสดงบทบาทแต่ละคนจะมีมากกว่าหนึ่งคนก็ได้ วิธีนี้จะช่วยทำให้การแสดงบทบาทมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แต่ผู้เสริมควรจะต้องมีมารยาทที่ดี ไม่สอดแทรกจนรบกวนการแสดง จะเสริมในตอนที่ยังช่วยให้ผู้แสดงบทบาทแสดงได้สะดวกขึ้น และการแสดงความคิดความรู้สึกเป็นไปได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น เมื่อผู้แสดงบทบาทกล่าวว่ "นักเรียนทุกคนจะร่วมมือกิจกรรมของชุมนุมวิชาการ" ผู้เสริมก็จะพูดต่อไปว่า "แต่ควรจะเลือกชุมนุมที่ตนเองมีความสนใจและมีความถนัด" เป็นต้น

4. การแสดงบทบาทหลาย ๆ กลุ่มในขณะเดียวกัน คือ เมื่อกำหนดสถานการณ์ขึ้นแล้ว ก็แบ่งผู้แสดงออกเป็นกลุ่ม ๆ ลงมือแสดงไปในขณะเดียวกัน เช่น ในเรื่องการแก้ไขสถานะแวดล้อมเป็นพิษ แต่ละกลุ่มก็จะมีผู้แสดงบทบาทต่าง ๆ กัน คือ นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร แพทย์ ประชาชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข แสดงบทบาทหาวิธีแก้ไขสถานะแวดล้อมเป็นพิษ วิธีการนี้ช่วยให้บรรยากาศดีดก เพราะทุกคนมีโอกาสได้แสดง ตัดสินใจ และหาวิธีการแก้ไขปัญหาเมื่อมีการอภิปรายรวมทั้งหมด จะทำให้พบว่า มีวิธีการแก้ปัญหาหลาย ๆ แบบเป็นแนวทางที่จะนำมาสรุป เพื่อใช้ในการดำเนินงานได้ดียิ่งขึ้น

5. การแสดงบทบาทซ้ำหรือการหมุนเวียนบทบาท เป็นวิธีการที่ให้ผู้แสดงหลายๆ คน หรือหลายกลุ่มแสดงบทบาทเดิมซ้ำๆ เพื่อต้องการหาคำตอบเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เช่น เมื่อผู้แสดงบทบาทเจ้าภาพงานเลี้ยงกล่าวขอบคุณแขกที่มาในงานแล้วก็จะให้ผู้แสดงอื่นแสดงบทบาทนั้นอีก แล้วอภิปรายสรุปถึงวิธีการสวมบทบาทและการใช้คำพูดที่เหมาะสมที่สุดหรือเมื่อเกิดมีของหายขึ้นในชั้นเรียนก็จะมีการแสดงบทบาทหาวิธีแก้ไข มีผู้แสดงบทบาทเป็นครูใหญ่ ครูประจำชั้น นักเรียน ภารโรง ช่วยกันคิดหาวิธีการแก้ปัญหา เมื่อกลุ่มแสดงเสร็จแล้วก็ให้อีกกลุ่มหนึ่งแสดงบทบาทเดิมซ้ำอีก จะทำให้ค้นพบวิธีแก้ปัญหาหลายวิธี จากนั้นก็นำมาอภิปรายสรุปเป็นวิธีการที่ดีที่สุด

6. การใช้วิธีการสะท้อนภาพ วิธีการนี้ใช้ในการแก้ปัญหาของกลุ่ม เพื่อให้เจ้าของปัญหาเห็นว่า ตนเองเป็นอย่างไร เช่น เมื่อปรากฏว่า ในชั้นเรียนมีนักเรียนที่ชอบแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว รังแกเพื่อน รบกวนชั้น ก็อาจจะกำหนดบทบาทให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งออกมาแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเหล่านั้น แล้วให้นักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งแสดงบทบาทหาวิธีการที่ช่วยให้เพื่อนผู้นั้นลดความก้าวร้าว

4. ขั้นตอนในการใช้บทบาทสมมติ

ทิสนา แฉมณี (2519 : 44-47) กล่าวถึงกระบวนการในการใช้บทบาทสมมติไว้ว่า ไม่ว่าจะ เป็นการใช้บทบาทสมมติแบบมีบทเตรียมไว้หรือแบบไม่มีบทเตรียมไว้ต่างมีกระบวนการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันโดยแบ่งเป็นขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นตอนเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ในขั้นนี้ครูจะต้องวิเคราะห์แยกแยะ

สถานการณ์ออกมาให้ได้ว่า อะไรคือปัญหา หรือจุดที่ต้องการทำให้ผู้เรียนเห็น และเรียนเพื่อความเข้าใจ และกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

2. การกำหนดสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้วครูจะต้องกำหนดสถานการณ์สมมติที่ง่ายและชัดเจนขึ้น พร้อมทั้งเขียนบทบาทสมมติที่จะให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติที่เขียนขึ้นนี้ ควรจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบกับปัญหาและข้อขัดแย้ง เพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหาและตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

1. การนำเข้าสู่บทเรียน หมายถึง การนำผู้เรียนให้ไปสู่เรื่องที่จะศึกษาหรือปูพื้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน ในขั้นนี้ ครูอาจจะเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติให้ผู้เรียนฟัง การนำเข้าสู่บทเรียนนี้จะเป็นไปมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและสถานการณ์ที่ตั้งไว้

2. การเลือกตัวผู้แสดง การเลือกตัวผู้แสดงอาจเป็นได้ใน 2 ลักษณะ คือ อาจจะเป็นเลือกตัวผู้แสดงที่มีลักษณะใกล้เคียง หรือลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะของบทบาทที่มอบหมายให้ก็ได้ ในกรณีแรก การแสดงจะช่วยให้กลุ่มเข้าใจปัญหาได้ดีเพราะการแสดงเป็นไปโดยไม่มีคะแนนในกรณีหลัง การแสดงจะช่วยให้ผู้แสดงและผู้ชมได้เข้าใจถึงบทบาทของผู้ที่มีลักษณะแตกต่างออกไป ดังนั้น การเลือกตัวผู้แสดงจึงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการแสดงและการสอนเป็นสำคัญ

3. การจัดฉากแสดง การจัดฉากนั้นเป็นการจัดฉากแบบสมมติขึ้นมาเพื่อให้การแสดงนั้นดูใกล้เคียงกับความเป็นจริงขึ้น การจัดฉากอาจจะเป็นไปในลักษณะแบบง่าย ๆ โดยการเลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียว ไปจนถึงการจัดฉากแบบหรูหรา

4. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ การรับบทบาทสมมติในการเรียนนั้นช่วยให้การเรียนสนุกสนานมีชีวิตชีวาที่จริง แต่ครูจะต้องไม่ลืมว่า การเรียนนี้ไม่ใช่เรียนเพื่อสนุกอย่างเดียว ครูควรช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ ดังนั้น การเตรียมผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็น ไม่เช่นนั้น การอภิปรายและวิเคราะห์หลังการแสดงนั้นจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

5. การเตรียมความพร้อมก่อนแสดง การที่ผู้เรียนจะแสดงบทบาทสมมติให้เป็นไปอย่างธรรมชาติได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้แสดง ถ้าผู้แสดงมีความสบายใจ การแสดงจะเป็นไปอย่างธรรมชาติ ดังนั้น ครูจำเป็นต้องช่วยขจัดความตื่นเต้นประหม่า และความวิตกกังวลของผู้แสดงออกไปด้วยวิธีต่าง ๆ

6. การแสดง เมื่อผู้แสดงและผู้ชมพร้อมแล้ว ผู้แสดงก็เริ่มแสดงได้ การแสดงนี้ควรให้เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่มีการจัดกลางคัน นอกจากกรณีผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ครูหรือผู้กำกับการแสดงอาจเข้าไปช่วยได้ตามโอกาส

7. การตัดบท เมื่อผู้แสดงได้แสดงไปเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ครูหรือผู้กำกับการแสดงควรตัดบท หรือหยุดการแสดง ไม่ควรปล่อยให้การแสดงเยิ่นเย้อไป จะทำให้เสียเวลาและผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย การตัดบทจะทำได้ในกรณีต่อไปนี้

- 7.1 เมื่อการแสดงนั้นได้ให้ข้อมูลเพียงพอแก่กลุ่มที่จะนำมาวิเคราะห์และอภิปรายได้
- 7.2 กลุ่มพอจะเดาได้ว่าเรื่องราวจะเป็นอย่างไรถ้ามีการแสดงต่อไป
- 7.3 ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้ เพราะเกิดความเข้าใจผิดบางประการ
- 7.4 การแสดงจบเรื่อง

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

การวิเคราะห์การแสดงมักจะเป็นไปในรูปการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้แสดง ผู้ชม หรือผู้สังเกตการณ์ การอภิปรายจะเป็นในรูปใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียนบางครั้ง อาจจะมีการให้ผู้แสดงได้เปิดเผยความรู้สึก และเสนอความเห็นก่อน แล้วจึงให้ผู้ชมหรือผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น การอภิปรายนี้จะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา และเน้นที่เหตุผลของการแสดงออกและพฤติกรรมที่พบแสดงออกมา โดยปกติการอภิปรายจะไม่มุ่งถึงว่าใครแสดงดีหรือไม่ดีอย่างไร นอกจากวัตถุประสงค์ของการแสดง คือ การฝึกทักษะการแสดง การเรียนรู้ทั้งหลายจะอยู่ตรงขั้นนี้เป็นสำคัญ ครูจะต้องกระตุ้นผู้เรียนให้คิดและหาคำตอบ โดยอาจใช้วิธีการตั้งคำถามช่วย

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

หลังจากขั้นวิเคราะห์ และอภิปรายผลการแสดงแล้ว กลุ่มอาจจะเสนอแนะแนวความคิดเห็นใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา หรือตัดสินใจ หรือถ้าหากการแสดงครั้งแรกยังไม่เป็นที่พอใจ ครูอาจจะให้มีการแสดงซ้ำ หรือเพิ่มเติมก็ได้ เพื่อผลอีกครึ่งหนึ่ง หากการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็น ครูจะสามารถข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

หลังจากอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงแล้ว ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายทั่ว ๆ ไป ซึ่งโดยมากจะเป็นการเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียน

เห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะหาข้อสรุปหรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้อย่างดี

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียน หรือผู้แสดงเกิดความเข้าใจทั้งความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งเข้าใจเนื้อหาที่สอนได้อย่างลึกซึ้ง ทำให้เกิดการเรียนรู้ฝึกปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในวิธีการใช้บทบาทสมมติ จำเป็นจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการสอน และเทคนิคสำคัญ คือ ต้องให้ผู้เรียนทุกคนมีการผลัดเปลี่ยนบทบาทที่แสดง และมีการแสดงซ้ำ ในบทบาทที่ถูกต้องเหมาะสมโดยมีกระบวนการในการใช้บทบาทสมมติ ไม่ว่าจะเป็นการใช้บทบาทสมมติ แบบมีบทเตรียมไว้หรือไม่มีบทเตรียมไว้มีลักษณะคล้ายคลึงกันเป็นขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้ ขั้นเตรียมการ ขั้นแสดง ขั้นวิเคราะห์อธิบายผลการแสดง ขั้นแสดงเพิ่มเติม และขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุป ในการใช้บทบาทสมมติครูจะต้องเป็นผู้กำหนดขอบเขตของปัญหา สถานการณ์สมมติ และบทบาทสมมติ อธิบายบทบาทที่นักเรียนจะต้องแสดงว่าทำอย่างไรจึงจะเหมาะสม ส่วนผู้สังเกตการณ์นั้น ครูจะต้องอธิบายเกี่ยวกับการสังเกตวิเคราะห์เหตุการณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการวิเคราะห์และอธิบาย หลังการแสดง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

แฮนด์เลย์ (Handley. 1975 : 3383 - 3384 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้บทบาทสมมติกับการเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของนักเรียน จำนวน 57 คน การศึกษาพบว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติแล้วแสดงความคิดเห็นเพิ่มขึ้นมีผลการเรียนดีขึ้นกว่าเดิมและ มีความตั้งใจและสนใจเรียนดีกว่าเดิม

เลเซอร์ (Layser : 1976 : 7342 - A) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติกับนักเรียนที่มีสถานภาพทางสังคมมีดัดต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาสองแห่ง จำนวน 65 คน ผลการศึกษาพบว่า การใช้บทบาทสมมติช่วยให้นักเรียนที่มีสังคมมีดัดต่ำ และมีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวกับเพื่อน ปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ดีขึ้น

วากเนอร์ (Wagner. 1978 : 56) ได้ศึกษาผลของการใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชน กับนักเรียนอายุ 8 ถึง 9 ปี ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีความเข้าใจ และประทับใจในเรื่องที่แสดงมากขึ้น มีความรู้สึกสงสารและเห็นใจในเด็กยากจนมากขึ้น

เกลเลอร์ (Geller. 1978 : 219 - 235) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทบทบาทสมมติจากสถานการณ์จำลองเพื่อปลูกฝังการเชื่อฟัง กับนักเรียนจำนวน 91 คน โดยใช้ชีวิตทัศน์เป็นสื่อในการแสดงบทบาทสมมติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติจากสถานการณ์จำลองมีความเชื่อฟังเพิ่มมากขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คุยวี ทร์พ์ปรุง (2529 : 54) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติ เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียน โดยได้ทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานครจำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีการพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุวรรณ ตรีขัน (2530 : 42 - 46) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมุกดาหารจังหวัดมุกดาหารจำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้การแสดงบทบาทสมมติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ (2531 : 47) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานครจำนวน 16 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธิดารัตน์ ศรีสวัสดิ์ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาเรีญกุล กรุงเทพมหานครผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ

จากผลของการวิจัยดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า การใช้บทบาทสมมติเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนา และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความรับผิดชอบ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง การมีเหตุผลเชิงจริยธรรม การแสดงบทบาทสมมติเป็น

กระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้โดยตนเองและผู้อื่น และยังช่วยครูให้มีโอกาสเข้าใจ
เด็กได้ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง จังหวัดพัทลุง

บทที่ 3

วิธีการในการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ปีการศึกษา 2536 ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 37 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ปีการศึกษา 2536 ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากประชากร และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน ซึ่งมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง จำนวน 147 คน ตอบแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง

2.2 เรียงลำดับคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองแล้วคัดเลือกเฉพาะผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซนไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 37 คน แล้วสอบถามความสมัครใจในการเข้ารับการทดลอง

2.3 สุ่มตัวอย่างนักเรียนที่สมัครใจเข้ารับการทดลองจากข้อ 2.2 มาจำนวน 24 คน และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง
2. โปรแกรมการเข้าพบทบทวนมติ
3. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

วิธีการในการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง

1.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองเพื่อ นำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 สร้างแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเองโดยศึกษาแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเองของ นิพนธ์ แจ็งเยี่ยม (2519 : ภาคผนวก) สารณี ธนากรวิทย์ (2523 : 102-105) และสุนารี เดชะโชควิวัฒน์ (2527 : 88-89) และของ คูเปอร์สมิท (Coopersmith, 1981)

1.3 นำแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเองไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ได้แก่ อาจารย์พรพนิต วานิชย์การ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทองและอาจารย์ทิพย์มาศย์ พิมพ์ศักดิ์ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะ และภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการทดลอง

1.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 45 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

1.5 นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน แล้ววิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูง และ 25 % ของกลุ่มต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อของทั้งสองกลุ่มมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แบบสอบถามจำนวน 40 ข้อ ที่มีค่า t ระหว่าง 1.79-5.70

1.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงและคัดเลือกแล้วในข้อ 1.5 มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม = 0.80

ตัวอย่างแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งในแบบสอบถามจะมีข้อความแทนความรู้สึกของผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงและต่ำ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ

1. การยอมรับตนเอง
2. การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน
3. การได้รับการยอมรับจากครู อาจารย์
4. การได้รับการยอมรับจากบิดามารดา
5. การประสบความสำเร็จทางการเรียน

วิธีการตอบแบบสอบถาม ให้ผู้ตอบอ่านข้อความแบบสอบถามทีละข้อ แล้วพิจารณาว่านักเรียนมีความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ อย่างไร มากน้อยเพียงใด เมื่อพิจารณาได้แล้วก็ทำเครื่องหมาย.../... ลงในช่องนั้นในกระดาษคำตอบที่ให้ไว้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง

ด้านการยอมรับตนเอง

1. ฉันพอใจรูปร่างของฉัน

.....
 จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด

ด้านการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน

2. ฉันเข้ากับเพื่อน ๆ ในห้องได้ดี

.....
 จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด

ด้านการได้รับการยอมรับจากครู อาจารย์

3. ฉันรู้สึกว่าครู อาจารย์หลายคนในโรงเรียนไม่ชอบฉัน

.....
 จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด

ด้านการได้รับการยอมรับจากบิดา มารดา

4. พ่อแม่เข้าใจในตัวฉันดี

.....
 จริงที่สุด จริง จริงบ้าง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด

ค. การนำเข้าสู่บทเรียน ครูและนักเรียนสนทนาซักถาม หรือเล่าประสบการณ์ให้กันและกันฟัง เพื่อนำผู้เรียนเข้าสู่เรื่องที่จะศึกษา หรือปูพื้นให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ก. การเลือกตัวผู้แสดง ในการทดลองนี้ ครูให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดงในแต่ละครั้ง ซึ่งมีการผลัดเปลี่ยนผู้แสดงให้ได้แสดงครบทุกคนเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการแสดง และผู้วิจัยช่วยดูความเหมาะสมของผู้แสดงในบทบาทต่าง ๆ ด้วย

ข. การจัดฉากแสดง เป็นการ จัดฉากแบบสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นดูใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งในการทดลองนี้ครูจัดฉากในลักษณะง่าย ๆ เช่น เลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียว จัดเก้าอี้ เตรียมอุปกรณ์ ในการแสดง

ค. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ครูให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงในครั้งนั้น ๆ เป็นผู้สังเกตการณ์ คือ ช่วยกันสังเกตและวิเคราะห์ เหตุการณ์ในการแสดงเพื่อนำไปสู่การอภิปรายและวิเคราะห์ผลการแสดงร่วมกันในขั้นที่ 3

ง. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ก่อนการแสดงครูให้ผู้แสดงลองแสดงท่าทางต่าง ๆ เช่น ตีใจ เสียใจ โกรธ เป็นต้น เพื่อช่วยขจัดความตื่นเต้น ประหม่า ความวิตกกังวล แล้วจึงให้ผู้แสดงเริ่มแสดงตามบทบาทที่ตนได้รับ

จ. การตัดบท แสดงไปพอสมควรแล้วสามารถตัดบทเพื่อไม่ให้เสียเวลา

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

เมื่อผู้แสดง แสดงจบแล้ว ครูให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์อภิปรายร่วมกันว่า ที่ตัวละครแสดงไปแล้วนั้นเป็นอย่างไร มีวิธีการแก้ปัญหาที่ดีหรือไม่ ควรมีอะไรแก้ไขเพิ่มเติม โดยผู้วิจัยจะช่วยพูดเสนอแนะหรือกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มพูด และครูอาจแทรกการวิจารณ์เพิ่มเติมบ้าง ทั้งนี้การอภิปรายจะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา เน้นที่เหตุผลของการแสดงและพฤติกรรมที่บทแสดงออกมา ว่าแสดงได้เหมาะสมตามบทบาทหรือไม่

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ถ้าหากการแสดงครั้งแรกยังไม่เหมาะสมตามบทบาท ครูอาจจะให้มีการแสดงซ้ำหรือเพิ่มเติมก็ได้ ซึ่งอาจจะแสดงซ้ำหลายครั้งจนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ หากครูเห็นว่าการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็นอาจจะข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ครูกระตุ้นให้ผู้อภิปรายทั่ว ๆ ไป โดยมากจะให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวคิดกว้างขวางขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่า สิ่งที่ยุ่เรียนนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง ทาาที่ผู้เรียนสามารถที่จะหาข้อสรุปหรือแนวความคิดรวบยอด ที่ตนสามารถเข้าใจได้อย่างดี

สรุปเป็นขั้นตอนใหญ่ที่ำใช้ในการสร้างโปรแกรมคือ ขั้นนำ ขั้นแสดง ขั้นวิเคราะห์ อภิปรายผล ขั้นแสดงเพิ่มเติม และขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

2.3 นำโปรแกรมการำใช้บทบาทสมมติที่สร้างขึ้น ไปหาความเที่ยงเชิงประจักษ์รถยนต์นา ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน คือ อาจารย์พรณิศ วาณิชการ รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง อาจารย์ทิพย์มาศย์ พิมพ์ศักดิ์ ตรวจสอบว่าโปรแกรมการำใช้บทบาทสมมติมีความ สอดคล้อง ระหว่างวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ เนื้อหาตามสถานการณ์และบทบาทต่าง ๆ ของ บทบาทสมมติ

2.4 นำโปรแกรมที่สร้างไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีลักษณะ คล้ายกลุ่มตัวอย่าง อันได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพมหานคร จำนวน 12 คน เพื่อหาข้อบกพร่องในด้านความเหมาะสมของสถานการณ์ และบทบาทสมมติตลอด จนวิธีการและระยะเวลาที่ใช้ในการแสดง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น และเหมาะสมที่จะนำ ไปใช้ในการวิจัยต่อไป

โปรแกรมการำใช้บทบาทสมมติใช้กับกลุ่มทดลองโดยทดลองทั้งสิ้น 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาทีเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันจันทร์ และวันพุธ เวลา 16.00 - 16.50 น. (ตั้งรายละเอียดในภาคผนวก)

3. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

มีลำดับขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของ เครื่องมือ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเองจากทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาสำหรับสร้างโปรแกรม การสอนแบบปกติ ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ในการศึกษาค้นคว้า

3.2 สร้างโปรแกรมการสอนแบบปกติ ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า ซึ่งมีเนื้อหาและจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับการใช้บทบาทสมมติ

ขั้นตอนในการสอน มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยและนักเรียนสนทนากันเพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน ผู้วิจัยบรรยายเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปและสรุปเพิ่มเติม

3.3 นำโปรแกรมการสอนแบบปกติที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงเชิงประจักษ์โดยนำให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน คืออาจารย์พรณิศา วานิชย์การ รองศาสตราจารย์ภรณ์รัตน์ กริทอง อาจารย์ทิพย์มาศย์ พิมพ์ศักดิ์ ตรวจสอบว่าโปรแกรมการสอนมีความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมาย วิธีดำเนินการ เนื้อหาและกิจกรรม

3.4 นำโปรแกรมที่สร้างไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง อันได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพมหานครจำนวน 12 คน เพื่อหาข้อบกพร่องด้านความเหมาะสมของเนื้อหาการสอน ขั้นตอนการสอนและระยะเวลาที่ใช้ในการสอน เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นและเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

โปรแกรมการสอนปกติใช้กับกลุ่มควบคุม โดยมีการสอนทั้งสิ้น 12 ครั้ง ๆ ละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 16.00 - 16.50 น. (ตั้งรายละเอียดในภาคผนวก)

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. แบบแผนการทดลอง

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยดำเนินการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531 : 67) โดยมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
R _E	T ₁	X	T ₂
R _C	T ₁	~ X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

R	แทน	การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง
E	แทน	กลุ่มทดลอง
C	แทน	กลุ่มควบคุม
T ₁	แทน	การสอบก่อนทดลอง
T ₂	แทน	การสอบหลังทดลอง
X	แทน	การใช้โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ
~ X	แทน	การใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติ

2. วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

2.1 ก่อนทดลอง ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเองและน้ำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามดังกล่าวไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง

2.2 การทดลอง ดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติกับกลุ่มทดลอง และโปรแกรมการสอนแบบปกติกับกลุ่มควบคุมหลังเลิกเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยใช้โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติกับ นักเรียนกลุ่มทดลองเป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 12 ครั้ง ตั้งแต่ วันที่ 6 ธันวาคม 2536 ถึง วันที่ 12 มกราคม 2537 ครั้งละ 50 นาที ในวันจันทร์ และวันพุธ เวลา 16.00 - 16.50 น.

2.2.2 กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติกับ นักเรียนกลุ่มควบคุม

เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง จำนวน 12 ครั้ง ตั้งแต่ วันที่ 7 ธันวาคม 2536 ถึงวันที่ 13 มกราคม 2537 ครั้งละ 50 นาที ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลา 16.00 - 16.50 น.

2.3 หลังทดลอง เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ตอบแบบสอบถามฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลองแล้วน่าจะแนบที่ได้จากการตอบแบบสอบถามดังกล่าวไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง

วิธีจัดการกับข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้ บทบาทสมมติ
2. เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการสอนแบบ ปกติ
3. เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ และนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบความภาคภูมิใจในตนเองโดยใช้สูตร t-test เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ : 2531 : 39)

$$t = \frac{\bar{X}_{\text{สูง}} - \bar{X}_{\text{ต่ำ}}}{\sqrt{\frac{s_{\text{สูง}}^2}{n_{\text{สูง}}} + \frac{s_{\text{ต่ำ}}^2}{n_{\text{ต่ำ}}}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนก

\bar{x} สูง	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
\bar{x} ต่ำ	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
s^2 สูง	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มสูง
s^2 ต่ำ	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มต่ำ
n สูง	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูง
n ต่ำ	แทน	จำนวนคนในกลุ่มต่ำ

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) (ส่วน สายยศ และ อังคณา สายยศ: 2524 : 177)

$$\alpha = \frac{n}{n - 1} \left[\frac{1 - \sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α	แทน	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนรวมทั้งฉบับ
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ t - test Dependent (ส่วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524 : 84)

3.2 เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ t - test Independent (ส่วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524 : 87)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง และแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

- N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
 \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาของการทดสอบค่าที่

ผลการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนได้รับการใช้บทบาทสมมติและนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนได้รับการสอนแบบปกติ
2. เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ
3. เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
4. เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติและนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ หลังการทดลอง

1. เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนได้รับการใช้
การบำบัดทางสมมติและนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนได้รับการสอนแบบปกติ ดังแสดงผลการวิเคราะห์
ข้อมูลในตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนได้รับการใช้
บำบัดทางสมมติและนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนได้รับการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t
กลุ่มทดลอง	12	78.42	8.07	0.51
กลุ่มควบคุม	12	76.33	11.60	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 1 ปรากฏว่า ก่อนการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลอง
และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง
การใช้บทบาทสมมติ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง
การใช้บทบาทสมมติ

การทดสอบ	N	\bar{X}	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	12	78.42	8.50	
หลังการทดลอง	12	103.25	8.07	17.31**

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้
บทบาทสมมติมีคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า
การใช้บทบาทสมมติสามารถทำให้นักเรียนมีคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น

3. เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

การทดสอบ	N	\bar{X}	S.D.	t
ก่อนทดลอง	12	76.33	13.32	
หลังทดลอง	12	88.83	11.60	5.21**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 บ่งชี้ว่า นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติมีคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การสอนแบบปกติเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเองทำให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น

4. เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการวิชาชีพทาสสมมติและนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ หลังการทดลอง ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการวิชาชีพทาสสมมติ และนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ หลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t
กลุ่มทดลอง	12	103.25	8.50	
กลุ่มควบคุม	12	88.83	13.32	3.16**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 บ่งชี้ว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการวิชาชีพทาสสมมติมีคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การวิชาชีพทาสสมมติทำให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าการสอนแบบปกติ

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้ารับทบาทสมมติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการเข้ารับทบาทสมมติ กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น หลังจากได้รับการเข้ารับทบาทสมมติ
2. นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่ได้รับการเข้ารับทบาทสมมติ มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง จังหวัดพัทลุง ปีการศึกษา 2536 ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซนต์ที่ 25 ลงมาจำนวน 37 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง จังหวัดพัทลุง ปีการศึกษา 2536 ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซนต์ที่ 25 ลงมาจำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง
2. โปรแกรมการใช้อัปเดตภาพสมมติภาพสำหรับกลุ่มทดลอง
3. โปรแกรมการสอนแบบปกติสำหรับกลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ก่อนทดลอง ให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง และนำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามดังกล่าวไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง

2. การทดลอง ดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมการใช้อัปเดตภาพสมมติภาพกับกลุ่มทดลอง และโปรแกรมการสอนปกติกับกลุ่มควบคุมหลังเลิกเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยใช้โปรแกรมการใช้อัปเดตภาพสมมติภาพกับนักเรียนกลุ่มทดลองเป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในวันจันทร์และพุธ เวลา 16.00 - 16.50 น. ตั้งแต่วันที่ 6 ธันวาคม 2536 ถึงวันที่ 12 มกราคม 2537

2.2 กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติกับนักเรียนกลุ่มควบคุม เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 16.00 - 16.50 น. ตั้งแต่วันที่ 7 ธันวาคม 2536 ถึงวันที่ 13 มกราคม 2537

3. หลังทดลอง เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเองฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง แล้วนำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามดังกล่าวไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง

4. นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเองในข้อ 1 และ 3 มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความภาคภูมิใจในตนเอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยแยกวิเคราะห์ดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนได้รับการใช้

บทบาทสมมติและนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนได้รับการสอนแบบปกติ โดยใช้ในการทดสอบ t-test แบบ Independent

2. เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้ารับบทบาทสมมติ โดยใช้ในการทดสอบ t-test แบบ Dependent

3. เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ โดยใช้ในการทดสอบ t-test แบบ Dependent

4. เปรียบเทียบคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนที่ได้รับการเข้ารับบทบาทสมมติ และนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ หลังการทดลอง โดยใช้ในการทดสอบ t-test แบบ Independent

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. ก่อนการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน

2. นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น หลังจากได้รับการเข้ารับบทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนที่ได้รับการเข้ารับบทบาทสมมติมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลของการเข้ารับบทบาทสมมติที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง จังหวัดพัทลุง ปีการศึกษา 2536 พบว่า

1. ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนภายในกลุ่ม

1.1 นักเรียนที่ได้รับการเข้ารับบทบาทสมมติ มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจจะเป็น

เพราะว่า การรำลึกบทบาทสมมติเป็นวิธีการที่ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการแสดงโดยกำหนดบทบาทและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง เพื่อให้นักเรียนได้แสดงออกตามบทบาทที่กำหนด พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิด ความรู้สึก แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ และสร้างแนวคิดที่ได้จากการแสดงตามบทบาทนั้นๆ

จากการสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยพบว่านักเรียนสนใจ ตั้งใจ ำกับความร่วมมือในการวิเคราะห์และอภิปรายพร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิกในกลุ่มทดลอง ตลอดทั้งสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติด้วยวิธีซึ่งทำให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้เกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเองทั้งในด้านการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ครู อาจารย์ บิดามารดาและการประสบความสำเร็จทางการเรียน

ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2519 : 71) ที่กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่นักเรียนชอบและปฏิบัติได้ง่ายเพราะการแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะ เล่นปนเรียน นักเรียนจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความกระตือรือร้นในการเรียน และสิ่งสำคัญการแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนต้องทดลองแสดงบทบาทนั้น ๆ ด้วยตนเองทำให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ถึงข้อแตกต่างของพฤติกรรมที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม และเกิดความเข้าใจถึงลักษณะการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และจากประสบการณ์ที่ได้รับในขณะที่มีการแสดงบทบาทสมมติ ประกอบกับการให้ฝึกฝนพฤติกรรมที่เหมาะสมที่ควรบ่อย ๆ จนเกิดเป็นความเข้าใจงานเนื้อหาที่เรียนอย่างลึกซึ้ง จะส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น และผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุรินทร์ กิตตินรนนท์ (2536 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า การรำลึกบทบาทสมมติสามารถทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนช่องพระนาวิทยา จังหวัดราชบุรี มีความสามารถในการทำงานกลุ่มสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของศุภณี ทรัพย์บุรุษ (2529 : 54) ที่ศึกษาพบว่า การรำลึกบทบาทสมมติทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานครมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ผลการศึกษาครั้งนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ธิติรัตน์ ศรีสวัสดิ์ (2532 : 106) ซึ่งศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนาวิรุณ จังหวัดอุบลราชธานีที่ได้รับการรำลึกบทบาทสมมติ มีเหตุผล

เชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุวรรณ ศรีขัน (2530 : 46) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมุทาคาหาร จังหวัดมุกดาหารที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจจะเป็น เพราะว่าการสอนแบบปกติเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิม ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้การสอนแบบปกติด้วยตนเอง ในการสอนชั่วโมงแรกซึ่งเป็นการปฐมนิเทศ บรรยากาศครั้งนั้นเต็มไปด้วยความร่วมมือสนุกสนานและเป็นกันเอง มีการสนทนาซักถามเกี่ยวกับประสบการณ์ในเรื่องความภาคภูมิใจในตนเอง และในการสอนครั้งต่อ ๆ มา ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการสนทนาซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนในครั้งนั้น ๆ จากนั้นผู้วิจัยก็ใช้การบรรยายเล่าเรื่องที่มีเนื้อหาเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็นในการทดลองครั้งนั้น ๆ และเมื่อถึงการทดลองครั้งสุดท้ายซึ่งเป็นการสรุป ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นความรู้สึกเกี่ยวกับการเข้าร่วมโปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องความภาคภูมิใจในตนเอง นักเรียนส่วนใหญ่รู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้นทั้งในด้าน การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ครูอาจารย์ บิดามารดา และการประสบความสำเร็จทางด้าน การเรียน ดังนั้นการเรียนรู้อยู่ด้วยวิธีการสอนแบบปกติจึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง

ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิรพรรณ สุขตลอดชีพ (2530: 60) ที่ศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิลุบล เผือกขวัญดี (2529:44) ที่ศึกษาพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสารคามพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม ที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีน้ำใจนักกีฬาสูงขึ้นกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

2. ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนระหว่างกลุ่ม

นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติ มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้

จากผลการศึกษาครั้งนี้ แสดงว่า การเข้ารับทบทวนสมมติเป็นวิธีหนึ่งซึ่งช่วยพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองให้สูงขึ้นกว่าการสอนแบบปกติ ทั้งนี้เพราะการแสดงบทบาทสมมติทำให้นักเรียนได้มีโอกาสสวมบทบาทด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้จากการกระทำ การที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ทำให้เกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น ได้มีโอกาสสำรวจและค้นหาพฤติกรรมที่ถูกต้อง และเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับขณะแสดงบทบาทสมมติไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้นักเรียนยังได้รับความสนุกสนานในการเรียน มีความกระตือรือร้นต่อการเรียน และกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานของตนเองและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ ดังคำกล่าวของ วิมา วิสเพ็ญ (2529 : 3) ที่ว่าบทบาทสมมติช่วยทำให้ผู้แสดงบทบาทมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นเมื่อมีโอกาสแสดงออก จะทำให้รู้สึกว่าคุณเองประสบความสำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น

นอกจากนี้การเข้ารับทบทวนสมมติเพื่อพัฒนาความภูมิใจในตนเอง ผู้เรียนมีโอกาสแสดงบทบาท ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้ด้วยการสอนแบบปกติ ที่นักเรียนไม่มีโอกาสได้แสดงด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามผลการศึกษาครั้งนี้จะพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นกว่าเดิม แต่สูงขึ้นน้อยกว่าการเข้ารับทบทวนสมมติ และจากการสังเกตของผู้วิจัยที่เป็นผู้ทดลองสอนด้วยตนเองทั้งสองกลุ่มพบว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มมีพฤติกรรมการเรียนที่แตกต่างกัน กล่าวคือ นักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติจะมีความกระตือรือร้นในช่วงแรก ๆ พอถึงระยะหลัง ๆ นักเรียนเริ่มมีความกระตือรือร้นลดน้อยลงสภาพการเรียนการสอนไม่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยใช้วิธีการบรรยายเป็นส่วนใหญ่ มีการซักถามและแสดงความคิดเห็นแต่ นักเรียนไม่มีโอกาสแสดงด้วยตนเอง ซึ่งแตกต่างจากการเข้ารับทบทวนสมมติที่ทำให้นักเรียนมีความตื่นตัวที่จะได้ออกมาแสดงในทุกครั้ง ถึงแม้ว่าในช่วงแรก ๆ นักเรียนจะไม่ค่อยกล้าแสดง แต่เมื่อผู้วิจัยให้กำลังใจนักเรียนก็แสดงได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ จนเกิดความมั่นใจ และกล้าแสดงมากขึ้นทั้งแสดงบทบาทได้สมจริงทั้งสีหน้า ท่าทาง และน้ำเสียงทำให้บรรยากาศเต็มไปด้วยความสนุกสนาน พอสิ้นสุดการแสดงในแต่ละครั้งก็จะช่วยกันอภิปรายผลการแสดงบทบาทสมมติเมื่อถามถึงความรู้สึกที่ได้แสดง นักเรียนก็มักจะตอบว่ามีความภูมิใจที่ได้ออกมาแสดง และมักจะอาสาออกมาแสดงบ่อย ๆ และเมื่อผู้วิจัยถามถึงสิ่งที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติในแต่ละครั้งนักเรียน ก็สามารถตอบคำถามและสรุปได้ตามจุดมุ่งหมายของ

แผนการสอนในครั้งนั้น ๆ และเมื่อถึงครั้งที่ 12 ซึ่งเป็นการสรุป ผู้วิจัยก็เปิดโอกาสให้นักเรียน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมบรรณกรรมในครั้งนี้ ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มองว่า ได้รับความสนุกสนาน มีความกล้าในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น และมีความภาคภูมิใจในตนเองเพิ่มขึ้น จึงเป็นเหตุผลที่ทาให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ (2531 : 47) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการบำบัดทางสมมติมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของวาสนา ปัทมาลัย (2529 : 77) ที่ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลวิทยา จังหวัดเลย ที่ได้รับการบำบัดทางสมมติ มีความเชื่อมั่นในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการบำบัดทางสมมติสามารถพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนได้ดีกว่าการสอนแบบปกติ ดังนั้นจึงควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้บำบัดทางสมมติแก่ครู เพื่อจะได้ฝึกอบรมนักเรียนประยุกต์ใช้ในการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการติดตามผลหลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง เพื่อศึกษาว่า นักเรียนยังคงมีความภาคภูมิใจในตนเองมากน้อยเพียงใด และวิธีพัฒนาความภาคภูมิใจโดยการบำบัดทางสมมติกับการสอนปกติที่สามารถทาให้นักเรียนยังคงมีความภาคภูมิใจในตนเองหรือเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด

2.2 ควรมีการทดลองบำบัดทางสมมติเพื่อพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองกับกลุ่มตัวอย่างระดับอื่น เช่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อดูความเหมาะสมในการบำบัดทางสมมติ

2.3 ควรมีการทดลองใช้วิธีอื่น เช่น เทคนิคแม่แบบ กลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา พงศ์พฤกษ์. ความสัมพันธ์ระหว่างกันของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออก
ความวิตกกังวลและความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- คมเพชร ฉัตรสุภกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : แสงรุ่งการพิมพ์, 2521.
- จิราภรณ์ หุ่นตระกูล. การทดลองใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพ
กับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเสมียนนารี. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- จันทร์ฉาย พัทธ์ศิโรกุล. ผลของการจัดโปรแกรมการฝึกความกล้าแสดงออกต่อความรู้สึกเห็น
คุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
- ฉลวยศรี มีใจเย็น. การทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความ
กตัญญูตเวทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- ชูศรี สนิทประชากร. วิธีการสอนในระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรใหม่. กรุงเทพฯ :
วัชรการพิมพ์, 2525.
- เดโช สวานานนท์. "การสร้างเชื่อมั่นในตนเอง," รวบรวมข้อเขียนและบทความทาง
จิตวิทยา. 2516.
- คุณฉวี ทรัพย์บำรุง. ผลการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- เดชา นุ่มพันธ์. ผลของการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
คณิตศาสตร์ ความภาคภูมิใจในตนเอง และทัศนคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- กิสนา แชนมณี. "การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน," ครูศาสตร์. 6(2) : 41 -
48 ; กรกฎาคม - สิงหาคม 2519.

- ธิดารัตน์ ศรีสวัสดิ์. ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีกุล จังหวัดอุบลราชธานี.
ปริญญาโท กศ.ม.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2532. อัดสำเนา.
- นาคยา วงศ์หลักภัย. ผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น.
วิทยานิพนธ์ ค.ม.กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
- นิพนธ์ แจ่มเยี่ยม. การศึกษาบุคลิกภาพแสดงตัวความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดอุตรดิตถ์. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.
- นภาพร พุ่มพฤษ์. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่ต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระนารายณ์ ลพบุรี. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- นิภา ศรีพรจรณ์. สถิติแอนพารามิเตอร์. มหาสารคาม : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2528.
- นิลุบล เผือกขวัญดี. ผลการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1. โรงเรียนสารคามพิทยาคม จังหวัดมหาสารคาม. ปริญญาโท กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- ประภอบ ระกิติ. กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ : องค์การส่งเสริมทหารผ่านศึก, 2523.
- ประหยัด จีรวรวงศ์. เทคนิค 301 เทคนิคโรยวิธีการสอน. พิษณุโลก :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2522.
- เปรมจิต ทศตะ. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประมาณค่าตน ลักษณะความเป็นผู้นำ
แรงจูงใจผู้สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญญาโท
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา.
- พกา สัตยธรรม. เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2524.
- พระราชวรมนี. "การพัฒนาตน," วารสารครุศาสตร์. 13 : 3 ; มกราคม-มีนาคม 2528.
- พนัส หันนาสินทร์. การสอนคำนิยาม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก,
2520.

- เยาวพา เตชะคุปต์. ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา.
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518. อัคราเนนา
 ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
 ทวีกิจการพิมพ์, 2524.
- วรสดี สิริพิทุร. การพัฒนาแผนภาพแห่งตนโดยการใช้อุปมาอุปไมยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2528. อัคราเนนา.
- วาสนา ปัทมาลัย. ผลของการใช้อุปมาอุปไมยที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชา
ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. โรงเรียนเลยอนุบาลวิทยาลัย
จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2529. อัคราเนนา.
- วิภา วิสเพ็ญ. "การสอนโดยการใช้บทอุปมาอุปไมย," งานวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน.
 ฉบับที่ 1 : มกราคม - มิถุนายน 2529.
- วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์. การแสดงบทอุปมาอุปไมยในการสอนกลุ่มบูรณาการสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัคราเนนา
- ศิริกาญจน์ รุสุมภ์. "การใช้อุปมาอุปไมยในห้องเรียน," วิทยาสาร. 30(4) : เมษายน
 2522.
- สารณี ธนากรวิทย์. การศึกษาจริยธรรมความเกรงใจและความภาคภูมิใจในตนเองของ
นักเรียนที่มีพฤติกรรมเชิงนิเสธและนิมาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัคราเนนา.
- สุจรีต เพียรชอบ. หนังสือเรียนภาษาไทย ท 061 ภาษาไทยเพื่อกิจกรรมการแสดง.
 กรุงเทพฯ : องค์การคำครุสภา, 2528.
- สุนารี เตชะโรชวิวัฒน์. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูวัยเยาว์ในตนเอง และความ
ภาคภูมิใจในตนเอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2527. อัคราเนนา.
- สุนน อมรวินวัฒน์ แรมสมร อยู่สถาพร และโสภภาพรรณ ชัยสมบัติ. หลักและแนวปฏิบัติใน
โรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2526.

- สุวรรณ ศรีขัน. ผลของการเข้าพบบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์. ผลของการเข้าพบบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- Alberti, Robert E. and Michael Emmons. Your Perfect Right. San Luis
Obispo, Calif : Impact 1978.
- Bradshaw, Pete. The Management of Self-Esteem. New Jersey : Prentice-
Hall, Inc., Englewood Cliffs, 1981.
- Branden, N. The Psychology of Self-esteem. 15th ed. New York :
Bantocm Books Inc., 1981.
- Bruno, Frank J. Adjustment and Personal Growth : Seven Pathway.
2nd ed. New York : John Wiley & Sons, 1983.
- Coopersmith, S. SEI : Self-esteem Inventories. California :
Psychologist Press, Inc., 1981.
- _____. The Antecedent of Self-Esteem. Palo Alto, California :
Consulting Psychologist Press, Inc., 1967.
- Del Polto, Carolyn M. Intrapersonal Communication. Menlo Park,
California : Gummlings Publishing Company, 1977.
- Fensterheim, Herbert and Jean Baer. Don't Say Yes When You Want to
Say No : How Assertiveness Training can Change Your Life.
New York : David mckay Company, 1975.
- Geller, Danial M. "Involvement in Role-Playing Simulations : A
Demonstration with Studies on Obedience," Journal of Personality
and Social Psychology. 36 : 219 - 235; March, 1978.
- Goebal, Barbara L.; and Belorts R Brown. "Age Differences in
Motivation Related to Maslow's Need Hiereachy," Development
Psychology. 17 : 809 - 815 ; November, 1981.

- Hamacheck, Don E. "The Self's Development and Ego Growth : Conceptual Analysis and Implications for Counselors;" Journal of Counseling and Development. 64 : 137; October, 1985.
- ✓ _____ . Encounters with the Self. 2nd ed. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1978.
- Tesser. A Braham. "Self-Esteem Maintenance in Family Dynamics," Journal of Personality and Social Psychology. 39 : 77-91; 1980.
- Hadley, Leslie Mills, "The Relationship of Role Playing and Opinion Change in Elementary School Children," Dissertation Abstracts International. 36 : 3383 - 3383-A; December, 1975.
- Layser, Yana. "The Effects of Role Playing in Elementary School Classroom on Children with Low Sociometric Status," Dissertation Abstracts International. 36 : 7342-A; May, 1976.
- Lee, John R. Teaching Social Studies in the Elementary School. New York : Free Press, 1974.
- Lindgren, Henry Clay and John H. Harvey, An Introduction to Social Psychology. 3rd ed. The C.V. Mosby Company, 1981.
- Meneil, Eition B. The Psychology Of Being Human. New York : A Department of Publishers, Inc., 1975.
- Maslow, A.M. Motivation and Personality. New York : Harper and Row Publishers, 1970.
- Neal, Robert B. "Preparing Health Educators to Teach Mental Health," Journal of School Health. 597-600; November 1981.
- Olds,,Roberts S. "Enhancing Self-Esteem Through Mutual Self-Disclosure," Journal of School Health. 57 : 160 - 161; April, 1987.
- Perimtter, Jane and Jerome L. Myers, "A comparison of Two Procedures for Testing Mutiple Contrasts," Psychological Bulletin. 181 - 198; January, 1973.
- Palito, Carolyn M. Interpersonal Communication. Menlo Park, California: Cummings Publishing company, Inc., 1977.
- Qubein, Nido R. Get the Best for Yourself : The Complete System of Personal and Professional Development. New Jersey : Prentice-Hall, 1983.
- Ronkin, Alan Marshall. "An Analysis of Changes in Self-Esteem Among Secondary School Students, Induced or Produced by Human Relations Training," Dissertation Abstracts International. 43; October, 1982.

- Rosenberg, Morris, Society and The Adolescent Self-Image. New Jersey : Princeton University Press 1965.
- Sarokon, Stephen C. "Student Self-Esteem : A Goal Administrators Can Help to Achieve," NASSP Bulletin. 70; February, 1986.
- ✓ Sasse, C.R. Person to Person. Peoria, Illinois : Bennep Publishing Co., 1978.
- Schutz, W.C. Guy. New York : Grow Press, 1967.
- Shaftel, Fannic R. and George Shaftel. Role Playing for Social Value: Decision Making in the Social Studies. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1967.
- Swann, William B. "The Self as Architect of Social Reality," In The Self and Social Life. Edited by Barry R.Schlenker. New York : McGraw-Hill Book Company, 1985.
- Sharan, Shloma and Yael Sharan. Small - Group Teaching. Englewood Cliffs, New Jersey : Educational Technology Publications, Co.,1976.
- Taylor, John L. and Rex Walford. Simulation in the Classroom. Warmonsworth : Penquin Books, 1972.
- Wagner, Betty June. "The Use of Role," Resources in Education (ERIC). 13 : 56; March, 1978.
- Zimbardo, PhilipG. Shyness. Massachusetts : Philip Zimbardo, Inc., 1977.

ภาคผนวก

ตาราง 5 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง

ชื่อ	ค่า t	ชื่อ	ค่า t
1	3.44	21	3.93
2	4.55	22	4.93
3	4.32	23	3.94
4	4.05	24	3.36
5	5.69	25	2.49
6	5.08	26	2.71
7	4.52	27	2.25
8	2.98	28	4.18
9	1.84	29	4.42
10	2.81	30	2.45
11	5.70	31	5.53
12	5.31	32	1.79
13	3.71	33	2.51
14	3.59	34	4.44
15	4.96	35	2.93
16	2.43	36	5.14
17	4.24	37	4.86
18	2.33	38	3.63
19	3.48	39	4.24
20	5.43	40	4.82

แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเอง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ เป็นการประเมินความรู้สึกที่ท่านมีต่อตัวของท่านเอง แต่ละข้อไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด คำตอบที่ดีที่สุดคือ คำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของท่านที่สุดที่เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่ออ่านข้อความจบในแต่ละข้อ

ในการตอบแบบสอบถามนี้ ขอให้ท่านอ่านข้อความที่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านในระดับใด โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ตัวอย่าง

0. ฉันเป็นคนขี้อาย

...../.....
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด

00. ฉันไม่มีเพื่อนสนิท

...../.....
จริงที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด

1. ฉันเป็นคนที่น่าคบหาสมาคมด้วย

.....
จริงที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด

2. เพื่อน ๆ ใ้่วางใจในความสามารถของฉัน

.....
จริงที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด

3. มีหลายครั้งที่ฉันคิดจะหนีออกจากบ้าน เมื่อถูกพ่อแม่ดู

.....
จริงที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด

4. ฉันรู้สึกว่าคุณเข้าใจในตัวฉันดี

.....
จริงที่สุด	จริง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด

5. ฉันผิดหวังเกี่ยวกับเรื่องการเรียน
-
- จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด
6. มีหลายสิ่งหลายอย่างในตัวฉันที่ฉันอยากเปลี่ยนแปลง
-
- จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด
7. เพื่อน ๆ ไม่ชอบพูดคุยกับฉัน
-
- จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด
8. ครูทำงานฉันบ่อย เพราะฉันมีความรับผิดชอบในงานที่ครูมอบหมายให้เป็นอย่างดี
-
- จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด
9. ฉันมักอารมณ์เสื่อง่ายเมื่ออยู่ที่บ้าน ถ้าถูกพ่อแม่ดูว่า
-
- จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด
10. ฉันไม่เคยทำอะไรที่เกี่ยวกับการเรียนได้ดีเท่าที่ฉันต้องการ
-
- จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด
11. ฉันรู้สึกว่าคุณไม่ค่อยไว้วางใจที่จะให้ฉันรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ
-
- จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด
12. พ่อ แม่ เข้าใจในตัวฉันดี
-
- จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด
13. ฉันได้รับความชมเชยจากครูบ่อย ๆ
-
- จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด

23. พ่อแม่ภูมิใจในตัวฉันเสมอ

 จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด
24. ฉันภูมิใจที่ครูชมว่าฉันประพฤติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

 จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด
25. ครูมักจะเลือกเพื่อนคนอื่นๆ ให้ออกงานแสดงมากกว่าฉัน ทั้งๆ ที่มีความสามารถเท่ากัน

 จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด
26. ฉันเป็นที่รู้จักชอบพอของเพื่อน ๆ ในวัยเดียวกัน

 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
27. ฉันกังวลเรื่องรูปร่างหน้าตาของฉัน

 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
28. ฉันเข้ากับเพื่อน ๆ ในห้องได้ดี

 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
29. ฉันไม่ทราบจะท้ออย่างไรที่พ่อแม่ พอใจ

 จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด
30. พ่อแม่ไม่มีเวลาเอาใจใส่ฉันเลย

 จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด
31. ฉันพอใจในผลการเรียนของตนเอง

 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

32. ฉันชอบเรียนในวิชาที่ฉันเลือกเรียนอยู่ในขณะนี้
-
- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
33. ฉันมักได้รับการคัดเลือกให้ออกงานแสดงอยู่เสมอ
-
- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
34. พ่อ แม่ ให้ความรักความอบอุ่นแก่ฉัน
-
- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
35. ฉันรู้สึกว่าคุณเองไม่ค่อยประสบความสำเร็จ
-
- จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด
36. ฉันพอใจในความสามารถของตนเอง
-
- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
37. ฉันได้รับการคัดเลือกจากเพื่อนให้เข้าร่วมทำงานกลุ่มด้วย
-
- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
38. ฉันประสบความสำเร็จด้านการเรียนเสมอ
-
- จริงที่สุด จริง จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด
39. ฉันอยากเป็นคนเก่งเหมือนคนอื่น ๆ
-
- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
40. ฉันภูมิใจที่สามารถพึ่งตนเองได้
-
- มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ เรื่อง ความภาคภูมิใจในตนเอง

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	รู้จักเพื่อน	1. เพื่อสร้างความ คั่นเคยระหว่าง สมาชิกภายใน กลุ่ม 2. เพื่อให้นักเรียน ทราบความสำคัญ ของการพัฒนา ความภาคภูมิใจ ในตนเอง	1. ครูสร้างความคุ้นเคยกับ นักเรียนโดยการแนะนำ ตนเองกับนักเรียน 2. ครูแจกกระดาษแก่นักเรียน คนละ 1 แผ่นเพื่อให้ นักเรียนสัมภาษณ์เพื่อน และจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ของเพื่อนทุกคนในห้องตาม หัวข้อต่อไปนี้ ชื่อ.....นามสกุล..... อายุ.....น้ำหนัก..... ส่วนสูง.....สีที่ชอบ..... อาชีพที่อยากเป็น..... สิ่งที่นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจ เกี่ยวกับตนเอง..... 3. เมื่อนักเรียนได้ข้อมูล เกี่ยวกับเพื่อนจนครบทุกคน แล้วให้นักเรียนพยายาม

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
- 2	ความรู้สึ ของนักเรียน	ฉันคือฉัน	เพื่อให้สมาชิกรู้จัก และยอมรับตนเอง	<p>จดจำข้อมูลทั้งหมดให้ได้โดย ไม่ต้องดู</p> <p>ครูให้นักเรียนแต่ละคน ออกมาแนะนำข้อมูลเกี่ยวกับ เพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ให้เพื่อนทราบ</p> <p>4. ครูให้นักเรียนช่วยกัน อภิปรายเกี่ยวกับผลที่ได้รับ จากกิจกรรมในข้อ 2 และ 3</p> <p>5. ครูสนทนากับนักเรียน เกี่ยวกับความหมายและ วิธีการพัฒนาความภาคภูมิใจ ในตนเอง</p> <p>6. ครูอธิบายจุดมุ่งหมายของ การแสดงบทบาทสมมติและ หน้าที่ของนักเรียนแต่ละคน รวมทั้งนัดหมายวันเวลา สถานที่</p> <p>ตั้งแต่ครั้งที่ 2-11 มีวิธีการ เช่นเดียวกันทุกครั้ง</p>

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
2	ความรู้สึก ของนักเรียน	ฉันคือฉัน	เพื่อให้สมาชิกรู้จัก และยอมรับตนเอง	<p>จดจำข้อมูลทั้งหมดให้ได้โดยไม่ต้องดู</p> <p>ครูให้นักเรียนแต่ละคนออกมาแนะนำข้อมูลเกี่ยวกับเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่มให้เพื่อนทราบ</p> <p>4. ครูให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายเกี่ยวกับผลที่ได้รับจากกิจกรรมในข้อ 2 และ 3</p> <p>5. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความหมายและวิธีการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง</p> <p>6. ครูอธิบายจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติและหน้าที่ของนักเรียนแต่ละคนรวมทั้งนัดหมายวันเวลาสถานที่</p> <p>ตั้งแต่ครั้งที่ 2-11 มีวิธีการเช่นเดียวกันทุกครั้ง</p>

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
	<p>ผู้ ที่ มี ต่อ ตนเอง</p> <p>ผู้ ที่ เ ก ย ว ก บ การ</p> <p>ย อ ม ร ับ</p> <p>ต น เ อ ง</p>			<p>1. <u>ขั้นนำ</u></p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับคณาจารย์ เกี่ยวกับความรู้สึกร ักเรียนที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการยอมรับตนเอง พร้อมทั้งระบุบทบาทสมมติที่ จะให้นักเรียนแสดง ใช้ เวลาประมาณ 5-10 นาที</p> <p>2. <u>ขั้นแสดง</u></p> <p>2.1 หาอาสาสมัครเพื่อ เตรียมการแสดง</p> <p>2.2 แจกเอกสารบทบาท สมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดง อ่านและเตรียมตัวแสดงโดย ครูจะคอยให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการแสดงเพื่อให้ เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับ</p> <p>2.3 ผู้วิจัยจัดฉากแสดง บทบาทสมมติขึ้นมาเพื่อให้ การแสดงนั้น ใกล้เคียงกับ ความเป็นจริง</p>

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
				<p>2.4 ผู้วิจัยเตรียมผู้ชมให้รู้จักสังเกตรการแสดง</p> <p>2.5 เริ่มแสดงบทบาทสมมติ โดยให้ผู้แสดงแสดงตามบทบาทที่ได้รับสำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู พร้อมทั้งคอยสังเกตรการแสดงและบันทึกผลของการสังเกตรลงในแบบสังเกตรที่ครูแจกให้ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที</p> <p>3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติตามหัวข้อที่กำหนดให้ขั้นนี้ใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที</p> <p>4. ขั้นแสดงเพิ่มเติมครูจะให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมในกรณีที่การแสดงที่จบลงสื่อความหมายไม่</p>

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
3	ความรู้สึก ของนักเรียน ที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการ ยอมรับ ตนเอง	จับทำได้	เพื่อให้สมาชิกบอกถึง ความรู้สึกที่มีต่อ ตนเองเกี่ยวกับการ ยอมรับตนเองใน เรื่องความสามารถ ของตน	ชัดเจนโดยสังเกตจากการที่ คนดูไม่เข้าใจบทบาท การแสดงซึ่งจะสังเกต จากการอภิปรายและการ ตอบคำถาม 5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุป 5.1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุป สิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาท สมมติและครูสรุปอีกครั้งหนึ่ง 5.2 ครูประเมินผลโดยการ สังเกตการแสดงการตอบ คำถามการอภิปรายตลอดจน การสรุปของนักเรียน

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
4	ความรู้สึก ของนักเรียน ที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการ ได้รับการ ยอมรับจาก กลุ่มเพื่อน	งานโรงเรียน	เพื่อให้สมาชิกบอกถึง ความรู้สึกที่มีต่อ ตนเองเกี่ยวกับการ ได้รับการยอมรับจาก กลุ่มเพื่อนในเรื่อง การพูดและการมี มนุษยสัมพันธ์	
5	ความรู้สึก ของนักเรียน ที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการ ได้รับการ ยอมรับจาก กลุ่มเพื่อน	เรื่องของนิดา	เพื่อให้สมาชิกบอกถึง ความรู้สึกที่มีต่อ ตนเองเกี่ยวกับ การยอมรับจากกลุ่ม เพื่อนในเรื่องความ มีน้ำใจ	
6	ความรู้สึก ของนักเรียน ที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับ การได้รับ	นักเรียนตัวอย่าง	เพื่อให้สมาชิกบอกถึง ความรู้สึกที่มีต่อ ตนเองเกี่ยวกับ การได้รับการยอมรับ จากครู อาจารย์	

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
7	<p>การยอมรับ จากครู อาจารย์</p> <p>ความรู้สึ ของนักเรียน ที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการ ได้รับการ ยอมรับจาก ครู อาจารย์</p>	<p>ความรับผิดชอบ ของরাইไฟ</p>	<p>ในเรื่องการมี ระเบียบวินัย</p> <p>เพื่อให้สมาชิกบอกถึง ความรู้สึกที่มีต่อ ตนเองเกี่ยวกับการ ได้รับการยอมรับจาก ครูอาจารย์ในเรื่อง ความรับผิดชอบ</p>	
8	<p>ความรู้สึ นักเรียนที่มี ต่อตนเอง เกี่ยวกับ การได้รับ การยอมรับ จากบิดา มารดา</p>	<p>น้ำใจของเมริน</p>	<p>เพื่อให้สมาชิกบอกถึง ความรู้สึกที่มีต่อ ตนเองเกี่ยวกับการ ได้รับการยอมรับจาก บิดามารดาในเรื่อง ความรับผิดชอบและ ความมีน้ำใจ</p>	

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
9	ความรู้สึก ของนักเรียน ที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการ ได้รับการ ยอมรับจาก บิดามารดา	ครอบครัวของ ขุนนารถ	เพื่อให้สมาชิกบอกถึง ความรู้สึกที่มีต่อ ตนเอง เกี่ยวกับการ ได้รับการยอมรับจาก บิดามารดาในเรื่อง ความรับผิดชอบ	
10	ความรู้สึก ที่นักเรียนมี ต่อตนเอง เกี่ยวกับการ ประสบความสำเร็จทาง การเรียน	การแสดง ครั้งแรกของ กรพลอย	เพื่อให้สมาชิกบอกถึง ถึงความรู้สึกที่มีต่อ ตนเอง เกี่ยวกับการ ประสบความสำเร็จ ทางการเรียน	
11	ความรู้สึก ของนักเรียน ที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการ ประสบความสำเร็จ	เด็กหญิงอรวรรณ	เพื่อให้สมาชิกบอกถึง ความรู้สึกที่มีต่อ ตนเอง เกี่ยวกับการ ประสบความสำเร็จ ทางการเรียน	

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
12	สำเร็จทางการเรียน ปัจฉิมนิเทศ		ให้สมาชิกในกลุ่มบอกถึงประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูสนทนากับนักเรียนถึงความสำคัญของการมีความภาคภูมิใจในตนเอง 2. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบตามเนื้อหาที่นักเรียนได้เข้าร่วมในโปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ 3. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น 4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปที่ได้จากกิจกรรมในครั้งนี้ 5. ครูกล่าวปิดและขอบคุณนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

<u>ครั้งที่ 1</u>	ปฐมนิเทศ
<u>กิจกรรม</u>	รู้จักเพื่อน
<u>วัตถุประสงค์</u>	1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม 2. เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง
<u>วิธีดำเนินการ</u>	1. ครูสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนโดยการแนะนำตนเองกับนักเรียน 2. ครูแจกกระดาษแก่นักเรียนคนละ 1 แผ่น เพื่อให้นักเรียนสัมภาษณ์เพื่อนและจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ของเพื่อนทุกคนในห้อง ตามหัวข้อต่อไปนี้
ชื่อ.....นามสกุล.....
อายุ.....น้ำหนัก.....ส่วนสูง.....สีที่ชอบ.....
สิ่งที่นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจเกี่ยวกับตนเอง.....
3. เมื่อนักเรียนได้ข้อมูลเกี่ยวกับเพื่อนจนครบทุกคนแล้วให้นักเรียนพยายามจดจำข้อมูลทั้งหมดให้ได้โดยไม่ต้องดู ครูให้นักเรียนแต่ละคนออกมาแนะนำข้อมูลเกี่ยวกับเพื่อน สมาชิกทุกคนในกลุ่ม ให้เพื่อนทราบ 4. ครูให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายเกี่ยวกับผลที่ได้รับจากกิจกรรมในข้อ 2 และ 3 5. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความหมายและวิธีการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง 6. ครูอธิบายจุดมุ่งหมายของการแสดงบทบาทสมมติ และหน้าที่ของนักเรียนแต่ละคน รวมทั้งนัดหมายวันเวลา และสถานที่

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

ครั้งที่ 2 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการยอมรับตนเอง

กิจกรรม ฉันทาคณิน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกรู้จักและยอมรับตนเอง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการยอมรับตนเองและความสำคัญของการยอมรับตนเอง พร้อมทั้งระบุบทบาทสมมติที่จะให้นักเรียนแสดง ใช้เวลาประมาณ 5 - 10 นาที

2. ขั้นแสดง

2.1 หาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่าน และเตรียมตัวแสดงโดยผู้วิจัยจะคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงเพื่อให้เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับ

2.3 ผู้วิจัยจัดการแสดงบทบาทสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริง

2.4 ผู้วิจัยเตรียมผู้ชมให้รู้จักสังเกตการแสดง

2.5 เริ่มแสดงบทบาทสมมติโดยให้ผู้แสดงแสดงตามบทบาทที่ได้รับสำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู พร้อมทั้งคอยสังเกตการแสดงและบันทึกผลของการสังเกตลงในแบบสังเกตที่ครูแจกให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติตามหัวข้อต่อไปนี้

1. วิชาเป็นคนอย่างไร วิชายอมรับตนเองหรือไม่ อย่างไร
2. วิชารู้สึกพึงพอใจ และเห็นคุณค่าของตนเองหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด
3. แววันรู้สึกอย่างไร แววันยอมรับตนเองหรือไม่อย่างไร

4. แววันรู้สึกพึงพอใจและเห็นคุณค่าของตนเองหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด

5. ถ้านักเรียนเลือกได้นักเรียนจะเลือกเป็นวิชาหรือแววัน เพราะเหตุใด

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยจะให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมในกรณีที่การแสดงที่จบลงสื่อความหมายไม่ชัดเจน โดยสังเกตจากการที่คนดูไม่เข้าใจในบทบาทการแสดงโดยสังเกตจากการอภิปรายและการตอบคำถาม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ และผู้วิจัยสรุปอีกครั้งหนึ่ง

5.2 ผู้วิจัยประเมินผลโดยการสังเกตการแสดง การตอบคำถาม การอภิปรายตลอดจนการสรุปของนักเรียน

เรื่อง ฉันคือฉัน

สถานการณ์

วิภาและแววันเป็นเพื่อนนักเรียนห้องเดียวกัน ทั้งคู่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ฐานะทางบ้านของวิภาและแววันไม่ค้ำค้ำแต่ผู้ปกครองของวิภาและแววันต่างก็เห็นความสำคัญของการศึกษา จึงพยายามหาเงินส่งเสียให้ลูก ๆ ทุกคนได้เรียนหนังสือวิภารู้สึกไม่พอใจกับสภาพความเป็นอยู่ของตนเองเป็นอย่างยิ่ง จึงพยายามบงกชบิดฐานะที่แท้จริงของตนเองโดยเลือกคบแต่เฉพาะเพื่อนที่มีฐานะดี ๆ เท่านั้น วิภาใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเลือกซื้อของใช้ราคาแพง ๆ ทั้งหมดนี้วิภาทำไปโดยไม่คิดถึงความยากลำบากของพ่อแม่เลยวิภาชอบโกหกพ่อแม่ที่จะได้เงินมาซื้อข้าวของต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็น เช่น เสื้อผ้าเครื่องแต่งตัวราคาแพง วิภารู้สึกไม่มีความสุขเลย เพราะกลัวอยู่ตลอดเวลาว่าพ่อแม่จะจับได้ว่าตนโกหกและกลัวว่าเพื่อน ๆ และครูจะรู้ฐานะที่แท้จริงของตนเองการที่วิภาไม่ยอมรับตนเองตามสภาพที่เป็นจริงนั้นทำให้วิภา รู้สึกมีปมด้อยและไม่ภาคภูมิใจในตนเอง

แรววันแตกต่างไปจากวิภา แรววันรู้ว่าฐานะทางบ้านของเธอไม่ดีนัก เธอจึงขยันเรียน และใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด แรววันไม่เคยปกปิดฐานะที่แท้จริงของตนเอง เพื่อน ๆ และครูในโรงเรียนรู้ว่าฐานะทางบ้านของแรววันไม่ดีนักและแรววันไม่รู้สึกรับอายแต่อย่างใด แรววันปฏิเสธที่จะไปเที่ยวหรือไปซื้อของราคาแพงกับเพื่อน ๆ เมื่อเลิกเรียนแรววันจะรีบกลับบ้านเพื่อไปช่วยเหลืองานบ้านเท่าที่จะช่วยได้ แรววันยอมรับสภาพครอบครัวของเธอ และมีความสุขกับการเป็นตัวของตัวเองโดยไม่จำเป็นต้องทำตัวให้ทัดเทียมกับใคร ๆ เพื่อน ๆ เคยถามแรววันว่าทำไมแรววันจึงมีความสุขดี ทั้ง ๆ ที่ฐานะทางบ้านของแรววันไม่ดี ไม่มีเงินซื้อของใช้แพง ๆ เหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ แรววันตอบเพื่อน ๆ ว่า "ถึงแม้ฉันจะมีหลายสิ่งหลายอย่างที่ไม่เหมือนใคร ฉันไม่จำเป็นต้องเหมือนใครไม่จำเป็นต้องเลียนแบบใคร หรือจะต้องเปรียบเทียบแข่งขันกับใครฉันเลยมีความสุขถ้าฉันไม่ต้องคิดจะทำตัวให้ทัดเทียมคนอื่น หรือคอยเปรียบเทียบกับใคร ๆ ชีวิตฉันจะไม่มีความสุขได้เลย" แรววันยอมรับสภาพที่เป็นจริงจึงทำให้แรววันรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง

บทบาทของวิภา

ฉันชื่อวิภา เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฐานะทางบ้านของฉันไม่ดีนัก ฉันอยากเกิดมาเป็นลูกคนรวย ฉันรู้สึกอายเพื่อน ๆ และครูที่ฉันเกิดมาเป็นลูกคนจนไม่มีบ้านหลังใหญ่ไม่มีรถขับมาส่งที่โรงเรียนอย่างเพื่อน ๆ บางคน ฉันพยายามปกปิดฐานะที่แท้จริงของตนเองโดยการเลือกคบกับเพื่อนที่มีฐานะดี ๆ แม้ว่าการคบเพื่อนกลุ่มนี้ทำให้ฉันใช้จ่ายฟุ้งเฟ้อยิ่งขึ้น ฉันต้องซื้อของราคาแพงฉันอยากโดยเด่น ฉันต้องโกหกพ่อแม่เป็นประจำเพื่อให้ได้เงินมาใช้จ่ายอย่างฟุ้งเฟ้อฉันมีของใช้ใหม่ ๆ มากอยู่ตลอดเวลา ฉันต้องคอยหวาดระแวงกลัวเพื่อนและครูจะรู้ความจริง ฉันรู้สึกว่าชีวิตฉันไม่มีความสุขเลยการที่ฉันไม่ยอมรับสภาพของตนเองตามสภาพที่เป็นจริง ทำให้ฉันเกิดความรู้สึกน้อยใจเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจในตนเอง

บทบาทของแรววัน

ฉันชื่อแรววัน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้องเดียวกับวิภาฉันไม่ได้สนิทสนมกับวิภามากนักเพราะกลุ่มเพื่อนสนิทของวิภาล้วนแต่เป็นลูกคนรวยแต่งตัวทันสมัยและมีเงินใช้จ่ายฟุ้งเฟ้อ

สำหรับตัวฉันเองฐานะทางบ้านไม่ค่อยดีนัก พ่อแม่ต้องทำงานหนักเพื่อหาเงินให้ฉันและน้องได้เรียนหนังสือ ฉันรู้สึกดีใจที่มีโอกาสได้เล่าเรียนหนังสือทั้งนี้ก็เพราะว่าพ่อแม่ของฉันแม้ว่าฐานะจะยากจน แต่ก็เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาฉันไม่รู้สึกอับอายแต่อย่างใดเพื่อน ๆ และครูต่างก็รู้ว่าฐานะทางบ้านของฉันไม่ดีนักแต่ฉันก็มีความสุขฉันพยายามช่วยเหลืองานบ้านเท่าที่จะทำได้ฉันไม่มีของใช้ราคาแพง ไม่มีเงินใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเหมือนเพื่อนคนอื่น แต่ฉันก็ไม่รู้สึกเดือดร้อนอะไร ฉันพยายามใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง เพื่อที่จะไม่ให้พ่อแม่ลำบากมากนัก ถึงแม้ว่าฉันจะยากจนมีหลายสิ่งหลายอย่างที่ไม่เหมือนใครฉันก็ไม่จำเป็นต้องเหมือนใคร ไม่จำเป็นต้องเลียนแบบใครหรือจะต้องเปรียบเทียบกับคนอื่นกับใคร ๆ อยู่ตลอดเวลา ชีวิตฉันคงจะไม่มีวันมีความสุข ฉันรู้สึกว่าการที่ฉันยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริงนั้น ทำให้ฉันเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

ครั้งที่ 3 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการยอมรับตนเอง

ชื่อกิจกรรม ฉันทำได้

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการยอมรับตนเองในเรื่องความสามารถของตนเอง

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตและสถานการณ์สมมติ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่จะสอน พร้อมทั้งระบุบทบาทสมมติที่จะให้นักเรียนแสดง

1.2 ผู้วิจัยสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการยอมรับในเรื่องความสามารถของตนเอง ขั้นนี้ใช้เวลาประมาณ 5 - 10 นาที

2. ขั้นแสดง

2.1 ผู้วิจัยอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง

2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและ เตรียมตัวแสดงโดยผู้วิจัยจะคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงเพื่อให้เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับ

2.3 ผู้วิจัยจัดฉากบทบาทสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริง

2.4 ผู้วิจัยเตรียมผู้ชมให้รู้จักสังเกตรการแสดง

2.5 การหยุดการแสดง เมื่อการแสดงเป็นไปตามวัตถุประสงค์และแสดงจบเรื่องแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้แสดงหยุดการแสดง

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติตามหัวข้อต่อไปนี้

1. หน้อยเป็นคนอย่างไร หน้อยยอมรับตนเองหรือไม่ เพราะเหตุใด

2. หน้อยรู้สึกพอใจและเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

3. ภายอมรับตนเองหรือไม่ อย่างไร

4. ภาารู้สึกพอใจและเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมในกรณีที่มีการแสดงที่จบลงสื่อความไม่ชัดเจนโดยสังเกตจากการที่คนดูไม่เข้าใจบทบาทการแสดง โดยสังเกตจากการอภิปรายและการตอบคำถาม

5. แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติและครูสรุปอีกครั้งหนึ่ง

5.2 ผู้วิจัยประเมินผลโดยการสังเกตการแสดง การตอบคำถามการอภิปรายตลอดจน

การสรุปของนักเรียน

เรื่อง ฉันทำได้

สถานการณ์

หน้อยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งหน้อยเป็นคนขยันและตั้งใจเรียน แต่ถึงแม้ว่าหน้อยจะขยันเรียนจนสุดความสามารถแล้ว ผลการเรียนของหน้อยก็ไม่ดี หน้อยรู้สึกท้อแท้หมดกำลังใจและมักจะคิดน้อยเนื้อต่ำใจอยู่เสมอว่าทำไมตนเองจึงไม่เก่งเหมือนคนอื่น ๆ

หน่อยรู้สึกอิจฉาเพื่อน ๆ ที่เขาสอบได้คะแนนดี ๆ ทั้ง ๆ ที่บางคนไม่ได้ขยันเท่าหน่อยด้วยซ้ำไป
 หน่อยรู้สึกอายนะเพื่อน ๆ อาจารย์ หน่อยอยากเรียนเก่งเหมือนนภา ซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งที่สุดใน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จนกระทั่งถึงวันขึ้นปีใหม่ของโรงเรียนของหน่อยให้นักเรียนทุกคน จัดบอร์ดที่ห้องเรียน
 ของตนเองให้สวยงาม เพื่อต้อนรับวันขึ้นปีใหม่ที่จะถึงในอีกไม่กี่วันข้างหน้าหน่อยกับนภาอยู่กลุ่ม
 เดียวกัน และได้รับมอบหมายให้ช่วยกันตัดกระดาษและเขียนตัวอักษรเพื่อใช้ติดบอร์ด นภาบอก
 หน่อยว่านภาลายมือไม่สวย จึงขอให้หน่อยเป็นคนเขียนตัวอักษรติดบอร์ด หน่อยเขียนตัวอักษรได้
 สวยงามมาก เพื่อน ๆ ต่างชมว่าหน่อยเก่งมีความสามารถในการเขียนตัวอักษรได้สวยที่สุดในชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 1 หน่อยดีใจมาก หน่อยบอกนภาว่าหน่อยเรียนหนังสือไม่เก่งเหมือนนภา ทั้ง ๆ ที่
 ได้พยายามอย่างที่สุดแล้วนภาบอกหน่อยว่าคนเราไม่เหมือนกันถึงหน่อยจะเรียนหนังสือไม่เก่ง แต่
 หน่อยก็เขียนหนังสือได้สวยงาม ร้องเพลงก็ไพเราะ และยังมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีอีกด้วย แต่ละคนมี
 พรสวรรค์ไม่เหมือนกัน แบบเดียวกับตัวเราที่มีอวัยวะแตกต่างกัน มือก็มีความสามารถอย่างหนึ่ง
 แขนงาก็มีความสามารถอย่างหนึ่ง ทาหน้าที่คนละอย่างแตกต่างกันไปเหมือนกับนภาและหน่อยที่มี
 ความสามารถแตกต่างกันเราจึงต้องพยายามค้นหาความสามารถของตนเองให้เจอและใช้ความ
 สามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์เหมือนกลอนบทหนึ่งที่บอกว่า

“แม้มิได้เป็นภูพานาสูร	ฯอ่าดูรค่าด้อยน้อยศักดิ์ศรี
แม้มิได้ล้ำยืนเป็นวาริ	ก็ขอเป็นผู้ที่มีราคา
อันมนุษย์เกิดมาย่อมแตกต่าง	ทั้งรูปร่าง ฝ่าพันธุ์ การศึกษา
ทั้งพื้นฐานแวดล้อมตั้งเดิมมา	แต่ไม่อาจกำหนดว่าค่าต่างกัน
ถึงคงอยู่เป็นใครในแหล่งหล้า	ไม่มาพาของภูมิใจในตัวฉัน
รู้สร้างคุณรู้สร้างสุข รู้แบ่งปัน	รู้สร้างสรรค์ เห็นคุณค่า ศรัทธาคน”

หน่อยดีใจที่ค้นพบความสามารถของตนเอง ว่าหน่อยมีความสามารถหลายอย่างทั้งเขียน
 หนังสือได้สวยงามร้องเพลงได้ไพเราะและมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับทุกคนสิ่งเหล่านี้ทำให้หน่อยเกิด
 ความรู้สึกพึงพอใจและเห็นคุณค่าในตนเอง

บทบาทของหน้อย

ฉันชื่อหน้อยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉันเป็นคนขยัน แต่เรียนหนังสือไม่เก่ง ฉันรู้สึกท้อแท้หมดกำลังใจ รู้สึกว่าตนเองไม่เก่งเหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ ฉันอยากเรียนหนังสือให้เก่งเหมือนนา ฉันรู้สึกว่าอายุเพื่อนอายุครูที่ฉันเรียนไม่เก่งเหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ หลังจากฉันได้คุยกับนา ฉันรู้สึกว่าฉันมีความสามารถหลายอย่าง ฉันร้องเพลงได้ไพเราะ เขียนหนังสือได้สวยและเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ดีกับทุกคน ฉันรู้สึกพอใจและเห็นคุณค่าในตนเอง

บทบาทของนา

ฉันชื่อนาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้องเดียวกับหน้อย ฉันเรียนหนังสือเก่งที่สุดในชั้น แต่ฉันเขียนหนังสือไม่สวย ฉันมีความเห็นว่าเพื่อนทุกคนที่มีในห้องเรียนต่างก็มีความสามารถในการเขียนตัวอักษรได้สวยงาม ร้องเพลงไพเราะ และมีมนุษยสัมพันธ์ดีกับทุกคน ฉันไม่มีความสามารถเหมือนหน้อย แต่ฉันก็เก่งด้านอื่นและฉันก็รู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง

บทบาทของเพื่อน ๆ

พวกเราเป็นเพื่อนกับหน้อยและนา พวกเราช่วยกันจัดบอร์ดเพื่อต้อนรับเทศกาลปีใหม่อย่างสนุกสนาน พวกเราทุกคนชื่นชมในความสามารถของหน้อยที่เขียนตัวอักษรได้สวยงาม ร้องเพลงไพเราะ และมีมนุษยสัมพันธ์ดี

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

<u>ครั้งที่ 4</u>	ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน
<u>ชื่อกิจกรรม</u>	งานโรงเรียน
<u>วัตถุประสงค์</u>	เพื่อให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนในเรื่อง การพูดและการมีมนุษยสัมพันธ์

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการยอมรับตนเองและความสำคัญของการยอมรับตนเอง พร้อมทั้งระบุบทบาทสมมติที่จะให้นักเรียนแสดง ใช้เวลาประมาณ 5 - 10 นาที

2. ขั้นแสดง

2.1 หาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่าน และเตรียมตัวแสดงโดยผู้วิจัยจะคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงเพื่อให้เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับ

2.3 ผู้วิจัยจัดการแสดงบทบาทสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริง

2.4 ผู้วิจัยเตรียมผู้ชมให้รู้จักสังเกตการแสดง

2.5 เริ่มแสดงบทบาทสมมติโดยให้ผู้แสดงแสดงตามบทบาทที่ได้รับสำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู พร้อมทั้งคอยสังเกตการแสดงและบันทึกผลของการสังเกตลงแบบสังเกตที่ครูแจกให้ ใช้เวลาประมาณ 10 -20 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ฉันทาเป็นคนอย่างไร ฉันทาได้รับการยอมรับจากเพื่อนหรือไม่เพราะเหตุใด
2. ฉันทารู้สึกพอใจและเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่ มากน้อยเพียงใด
3. สุรีย์เป็นคนอย่างไร สุรีย์ได้รับการยอมรับจากเพื่อนมากน้อยเพียงใด
4. สุรีย์รู้สึกพอใจและเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่ มากน้อยเพียงใด
5. ถ้านักเรียนเลือกได้ นักเรียนจะเลือกเป็นฉันทาหรือสุรีย์ เพราะเหตุใด

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูจะให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมในกรณีที่มีการแสดงที่จับลงสื่อความหมายไม่ชัดเจนโดยสังเกตจากการที่คนดูไม่เข้าใจบทบาทการแสดงโดยสังเกตจากการอภิปรายและการตอบคำถาม

5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติและครูสรุปอีกครั้งหนึ่ง

5.2 ครูประเมินผลโดยการสังเกตการแสดง การตอบคำถามการอภิปรายตลอดจน การสรุปของนักเรียน

เรื่อง งานโรงเรียน

สถานการณ์

ณิชาและสุรีย์เป็นนักเรียนห้องเดียวกัน ณิชาเป็นคนที่มียุเพื่อนมากใคร ๆ ก็ชอบพูดคุยกับ ณิชา ไม่ว่าจะจัดกิจกรรมใด ๆ ณิชามักจะได้รับการคัดเลือกให้เข้ากลุ่มอยู่เสมอ ทำให้ณิชา รู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก แต่สุรีย์นั้นตรงข้ามกับณิชา สุรีย์ไม่ค่อยมีเพื่อนและเมื่อมีกิจกรรมใด ๆ เพื่อน ๆ มักไม่ค่อยให้สุรีย์เข้าร่วมกลุ่มด้วยทั้งนี้เพราะณิชาเป็นคนที่พูดจาเรียบร้อย และมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับเพื่อน ๆ ทุก ๆ คน ถึงแม้ว่าฐานะทางบ้านของณิชาจะไม่ร่ำรวยเท่าสุรีย์ แต่เพื่อน ๆ ก็ชอบณิชามากกว่าสุรีย์ เพราะสุรีย์นั้นเป็นคนเย่อหยิ่งถือตัว สุรีย์ถือว่าตนเองเกิดมารวยไม่จำเป็นต้องง้อใคร จนกระทั่งวันหนึ่งในโรงเรียนได้จัดให้มีการแสดงในโอกาสวันครบรอบ 10 ปี ของโรงเรียน ครูบอกให้นักเรียนในห้องเรียนส่งชุดการแสดงเป็นหนึ่งชุด โดยมีชื่อแม้ว่านักเรียนทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมครั้งนี้ มีเพื่อนหลายคนชวนณิชาให้เข้าร่วมกลุ่มด้วย แต่ไม่มีใครชวนสุรีย์ให้เข้าร่วมกลุ่มเลยสักคนเดียว สุรีย์เสียใจมากที่ไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน ๆ สุรีย์จึงไปหาคุณครูประนอมซึ่งเป็นครูประจำชั้น และเล่าให้คุณครูประนอมฟัง คุณครูจึงเรียกนักเรียนทุกคนมาขึ้นเรียนาให้มาประชุมกัน และถามนักเรียนในชั้นว่าทำไมไม่ช่วยสุรีย์เข้าร่วมกลุ่มด้วย วัฒนซึ่งเป็นหัวหน้าชั้น ได้ลุกขึ้นตอบคำถามของคุณครูประนอมแทนเพื่อน ๆ ทุก ๆ คนว่าสาเหตุที่เพื่อน ๆ ไม่ชวนสุรีย์เข้าร่วมกลุ่มนั้นเป็นเพราะว่าสุรีย์ชอบพูดหยาบคายและเป็นคนเย่อหยิ่งถือตัวชอบดูถูกเพื่อนที่มีฐานะไม่ดี เพื่อน ๆ ก็เลยไม่ชอบ หลังจากที่คุณครูประนอมฟังคำตอบจากวัฒนแล้ว คุณครูประนอมจึงเรียกสุรีย์มาพูดคุยเป็นการส่วนตัว และบอกให้สุรีย์ปรับปรุงตัวเสียใหม่ สุรีย์รับปากคุณครูประนอม และพยายามปรับปรุงตัวเอง จนในที่สุดสุรีย์ก็กลายเป็นคนที่

เพื่อน ๆ ชอบเมื่อมีกิจกรรมใดสุรียิ่งได้รับการคัดเลือกด้วยเสมอซึ่งทำให้สุรียารู้สึกพึงพอใจและ
ดีใจที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและภาคภูมิใจในตนเอง

บทบาทของฉันทา

ฉันทาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉันทาเป็นคนพูดจาเรียบร้อยไม่เย่อหยิ่ง ใคร ๆ
ก็ชอบพูดคุยกับฉันทาเมื่อมีกิจกรรมในโรงเรียนเพื่อน ๆ จะชวนฉันทาเข้าร่วมกลุ่มด้วยเสมอ ฉันทารู้สึก
ภาคภูมิใจในตนเองมาก

บทบาทของสุรีย

ฉันทาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉันทาไม่ค่อยมีเพื่อน ฉันทาพูดจาไม่เพราะ และ
เป็นคนเย่อหยิ่งถือตัว ฉันทาไม่ชอบคบกับเพื่อน ๆ ที่มีฐานะยากจน เพื่อน ๆ ในห้องเรียนส่วนใหญ่
ไม่ชอบฉันทา เมื่อมีกิจกรรมใด ๆ ฉันทาจึงไม่ค่อยได้รับการคัดเลือกจากเพื่อนให้เข้าร่วมกลุ่มด้วย ฉันทา
เสียใจที่ไม่มีใครเลือกฉันทา ฉันทาจึงไปหาคุณครูประนอมและเล่าให้คุณครูประนอมฟัง คุณครูประนอม
อธิบายให้ฉันทาฟังว่าที่เพื่อน ๆ ไม่ชอบฉันทาก็เพราะว่าฉันทาพูดจาไม่เพราะ เย่อหยิ่งถือตัว ฉันทาสัญญา
กับคุณครูประนอมว่าฉันทาจะปรับปรุงตัวให้ดีขึ้น ฉันทาจะไม่เย่อหยิ่งถือตัว จะพูดจาไพเราะกับทุก ๆ คน
ต่อมาไม่นานเพื่อน ๆ ก็ชอบฉันทา และเมื่อมีกิจกรรมใด ๆ เพื่อน ๆ ก็จะชวนฉันทาเข้าร่วมกลุ่มด้วย
เสมอ ทำให้ฉันทารู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

บทบาทของคุณครูประนอม

ฉันทาให้คุณครูประนอมเป็นครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สุรียได้มาปรึกษาฉันทาว่าไม่มีใครให้
เข้าร่วมกลุ่มในการจัดการแสดงวันครบรอบ 10 ปี ของโรงเรียนฉันทาทราบสาเหตุที่เพื่อน ๆ
ไม่ยอมมาหาสุรียเข้าร่วมด้วยก็เพราะว่า สุรียพูดจาไม่เพราะ เย่อหยิ่งถือตัว ฉันทาจึงอธิบายให้สุรียฟัง
สุรียรับฟังและสัญญากับฉันทาว่าจะประพฤติตนให้ดีขึ้น

2. ถ้านักเรียนเป็นนิตา นักเรียนจะทําอย่างไร เพราะเหตุใด
3. นิตารู้สึกพอใจและเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด
4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยจะให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมในกรณีที่มีการแสดงที่จบลงสื่อความหมายไม่ชัดเจน โดยสังเกตจากการที่คนดูไม่เข้าใจบทบาทการแสดงโดยสังเกตจากการอธิบายและการตอบคำถาม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติและผู้วิจัยสรุปอีกครั้งหนึ่ง

5.2 ผู้วิจัยประเมินผลโดยการสังเกตการแสดง การตอบคำถามการอธิบายตลอดจน การสรุปของนักเรียน

เรื่อง เรื่องของนิตา

สถานการณ์

นิตาเป็นคนชอบอ่านหนังสือมาก พ่อแม่ของนิตามีฐานะค่อนข้างดี จึงมักจะซื้อหนังสือใหม่ ๆ ให้นักตาอยู่เสมอเพื่อให้นักตามีความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากความรู้ที่ได้รับจากหนังสือเรียน นิตามักจะนำหนังสือใหม่ ๆ มาแจกให้เพื่อน ๆ อ่านในเวลาว่างเป็นประจำวันหนึ่งนิตานำหนังสือเรื่องใหม่ ซึ่งพิมพ์ด้วยกระดาษอย่างดีและราคาแพงมาอ่านที่โรงเรียน มีเพื่อนหลายคนของจ้องคิวยืมอ่านตลอดวัน

วาสนาเป็นเพื่อนร่วมชั้นกับนิตาและชอบอ่านหนังสือมาก วันหนึ่งวาสนาได้จ้องคิวอ่านหนังสือไว้เช่นเดียวกัน แต่เมื่อมาถึงคิวของวาสนาก็เป็นเวลาเลิกเรียนพอดี วาสนาจึงขอยืมกลับไปอ่านที่บ้าน โดยสัญญาว่าจะอ่านอย่างระมัดระวังและจะรีบนำมาคืนในวันรุ่งขึ้น นิตาก็ยอมตกตอนเย็นวาสนากลับไปถึงบ้านก็เอาหนังสือทั้งหมดรวมทั้งหนังสือที่ยืมมาจากนิตาวางไว้ เพื่อจะรีบไปเปลี่ยนเสื้อผ้าช่วยคุณแม่ทำงานบ้านแล้วจะได้รับมาอ่านหนังสือที่ยืมมาจากนิตา

หลังจากที่วาสนาทำงานบ้านเสร็จเรียบร้อยแล้วก็รีบเดินมาที่กองหนังสือที่วางไว้ เพื่อจะเอาหนังสือที่ยืมมาจากนิตามาอ่าน แต่ปรากฏว่าหนังสือเล่มที่ยืมมานั้นมีรอยขาดอยู่หลายแห่ง เพราะ

น้องของวาสนาซึ่งกำลังอยู่ในวัยซุกซนมาหยิบหนังสือไปเล่นและทำหนังสือขาด วาสนารู้สึกเสียใจมากที่ไม่สามารถรักษาหนังสือไว้ได้ตามสัญญา ในเช้าวันรุ่งขึ้นวาสนารับหนังสือไปคืนให้นิดา และเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้นิดาฟัง และบอกนิดาว่าจะเก็บเงินค่าขนมมาให้นิดาทุกวัน จนกว่าจะครบเท่ากับราคาหนังสือที่นิดาซื้อมา นิดารู้ว่าบ้านของวาสนาฐานะไม่ดี ถ้าวาสนาเก็บเงินค่าขนมมาให้นิดาทุกวัน วาสนาก็จะไม่มีเงินทานขนมหลายวันที่เดียว นิดารู้สึกเห็นใจวาสนามาก นิดาจึงบอกวาสนาว่าไม่จำเป็นต้องเก็บเงินมาให้นิดา ขอให้วาสนาซ่อมแซมหนังสือให้เรียบร้อยก็พอ วาสนาซาบซึ้งในความมีน้ำใจของนิดามากเพื่อน ๆ ในห้องต่างก็รู้เรื่อง เพื่อน ๆ ทุกคนจึงชอบนิดาทำให้นิดารู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

บทบาทของนิดา

ฉันชื่อนิดา ฉันเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉันชอบอ่านหนังสือมากพร้อมกับแม่ชอบซื้อหนังสือดี ๆ มาให้ฉันอ่านเสมอ ฉันมักจะนำหนังสือใหม่ ๆ มาอ่านที่โรงเรียนในเวลาว่างเป็นประจำ เพื่อน ๆ ของฉันในห้องก็ชอบอ่านหนังสือเหมือนฉันเมื่อ ฉันนำหนังสือมาอ่านที่โรงเรียน เพื่อน ๆ ของฉันจึงมักจะมาขอยืมไปอ่านอยู่เสมอ

วันนี้ก็นำหนังสือเล่มใหม่มาอ่านที่โรงเรียน เพื่อน ๆ จงควิวอ่านกันตลอดวัน จนถึงคนสุดท้ายคือวาสนา ปรากฏว่าโรงเรียนเลิกพอดี วาสนาจึงมาขอยืมไปอ่านที่บ้านและสัญญาว่าจะรักษาหนังสืออย่างดี แต่พอรุ่งขึ้นวาสนากลับนำหนังสือขาดมาคืนฉัน ฉันเสียตายหนังสือมากแต่เมื่อวาสนาเล่าให้ฉันฟังถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและจะเก็บเงินค่าขนมมาให้นิดาซื้อหนังสือเล่มใหม่ ฉันสงสารวาสนาที่ต้องซื้อหนังสือเล่มใหม่ ฉันจึงบอกให้วาสนาซ่อมแซมหนังสือให้เรียบร้อย แล้วค่อยนำมาคืนฉันวาสนาดูใจมาก เพื่อน ๆ ในห้องเรียนพากันชื่นชมในตัวฉันซึ่งทำให้นิดารู้ภาคภูมิใจในตัวเองมาก

บทบาทของวาสนา

ฉันชื่อวาสนาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้องเดียวกับนิดา ฉันชอบอ่านหนังสือมาก แต่ฐานะทางบ้านของฉันไม่ดีนัก ฉันจึงไม่มีเงินซื้อหนังสือมาอ่านเองได้ ฉันจึงต้องขอยืมหนังสือของ

นิตาม่าอ่าน วันนี้นั้นขอยืมหนังสือของนิตาไปอ่านที่บ้าน น้องของฉันได้ทำหนังสือของนิตาขาด ฉันตกใจและเสียใจมาก ฉันนำหนังสือไปคืนนิตาในวันรุ่งขึ้น และขอโทษนิตาที่ไม่สามารถรักษาหนังสือไว้ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยได้ ฉันจะเก็บเงินค่าขมาให้นิตาทุกวันจนครบเท่าราคาหนังสือที่นิตาซื้อมาแต่นิตาบอกว่าให้ฉันเอาหนังสือไปซ่อมมาให้เรียบร้อยก็พอแล้วฉันรู้สึกทราบซึ่งในความมีน้ำใจของนิตาเป็นอย่างมาก

บทบาทของเพื่อน ๆ

พวกเราเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนกับนิตา และวาสนาพวกเราชอบอ่านหนังสือที่นิตานำมาโรงเรียนมาก และพวกเราที่ชื่นชมในความมีน้ำใจของนิตา

โปรแกรมการวิจัยบทบาทสมมติ

ครั้งที่ 6 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากครูอาจารย์

ชื่อกิจกรรม นักเรียนตัวอย่าง

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากอาจารย์ในเรื่อง การมีระเบียบวินัย

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากครูอาจารย์

2. ขั้นแสดง

2.1 ทหาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่าน และเตรียมตัวแสดงโดย

ผู้วิจัย จะคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดง เพื่อให้เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับ

- 2.3 ผู้วิจัยจัดการแสดงบทบาทสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริง
- 2.4 ผู้วิจัยเตรียมผู้ชมมาให้อ่านถึงเหตุการณ์แสดง
- 2.5 เริ่มแสดงบทบาทสมมติโดยให้ผู้แสดงแสดงตามบทบาทที่ได้รับสำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู พร้อมทั้งคอยสังเกตการแสดงและบันทึกผลของการสังเกตลงในแบบสังเกตที่ครูแจกให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประพันธ์ เป็นคนอย่างไร ประพันธ์ได้รับการยอมรับจากครูอาจารย์หรือไม่

อย่างไร

2. ประพันธ์รู้สึกพอใจและเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่ มากน้อยเพียงใด
3. วิทยาเป็นคนอย่างไร วิทยาได้รับการยอมรับจากครูอาจารย์หรือไม่ อย่างไร
4. วิทยารู้สึกพอใจและเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่ มากน้อยเพียงใด
5. ถ้านักเรียนเลือกได้นักเรียนจะเลือกเป็นอย่างไรเพราะเหตุใด

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยจะให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมในกรณีที่การแสดงจบลงสื่อความหมายไม่ชัดเจน

โดยสังเกตจากการที่คนดูไม่เข้าใจบทบาทการแสดง โดยสังเกตจากการอภิปรายและการตอบคำถาม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

- 5.1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติและผู้วิจัยสรุปอีกครั้งหนึ่ง

ครั้งหนึ่ง

- 5.2 ผู้วิจัยประเมินผลโดยการสังเกตการแสดง การตอบคำถามการอภิปราย

ตลอดจนการสรุปของนักเรียน

เรื่อง นักเรียนตัวอย่าง

สถานการณ์

ประพันธ์ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พ่อของประพันธ์เป็นนักการอยู่ที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง แม่ของประพันธ์เป็นแม่ค้าขายของในตลาด ฐานะทางบ้านของประพันธ์ไม่ดีนัก ประพันธ์จึงต้องมาช่วยขายอย่างประหยัด ประพันธ์มีชุดนักเรียนอยู่ 3 ชุด ซึ่งเป็นชุดนักเรียนเก่าที่พี่ชายของประพันธ์เคยใส่มาก่อน แต่ประพันธ์ก็หมั่นซักรีดให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ ประพันธ์จะไปถึงโรงเรียนก่อนโรงเรียนเข้าประพันธ์เป็นนักเรียนที่แต่งกายเรียบร้อย ถูกระเบียบ มีความขยันตั้งใจเรียน จึงได้รับความชมเชยจากครูอยู่เสมอ ซึ่งทำให้ประพันธ์รู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเป็นอย่างมาก

วิทยา เป็นนักเรียนอีกคนหนึ่งของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยามีความประพฤติตรงกันข้ามกับประพันธ์ชอบทำผิดระเบียบวินัยของโรงเรียนอยู่เสมอวิทยามักจะมาโรงเรียนสายชอบเอาเสื้อออกนอกการเกงบางครั้งก็พันแขนเสื้อแฉกยังไว้ผมยาว ผิดระเบียบของโรงเรียน วิทยาจึงถูกรุดเป็นประจำ และทำให้วิทยารู้สึกไม่พอใจประพันธ์ที่แต่งตัวถูกระเบียบทำให้เกิดการเปรียบเทียบ

วิทยาไม่ชอบประพันธ์จึงหาทางแกล้งประพันธ์ โดยการล้อเลียนว่าประพันธ์เป็นลูกของนักการ และแม่ค้าที่ยากจน ประพันธ์จึงคอยหลบเลี่ยงไม่เข้าไปใกล้วิทยา จนกระทั่งวันหนึ่งวิทยาจี้รถจักรยานมาโรงเรียนและรถจักรยานเกิดเสียหลักหกล้มลง วิทยาได้รับบาดเจ็บ ประพันธ์ผ่านมาเห็น เข้าใจ เข้าไปช่วยเหลือวิทยาขอใบประพันธ์ และขอโทษที่เคยแกล้งประพันธ์มาก่อน ประพันธ์ไม่โกรธวิทยา ตั้งแต่นั้นมา ประพันธ์และวิทยาก็เป็นเพื่อนรักกัน วิทยาจึงได้เอาอย่างประพันธ์แต่งตัวเรียบร้อยถูกต้องตามระเบียบในด้านการศึกษาของโรงเรียนและมีความตั้งใจเรียน เมื่อสิ้นปีการศึกษาทั้งประพันธ์และวิทยาได้รับการยกย่อง ให้เป็นนักเรียนตัวอย่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประพันธ์และวิทยารู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

บทบาทของประพันธ์

ผมชื่อประพันธ์ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พ่อของผมเป็นนักการ แม่เป็นแม่ค้าขายของในตลาด ฐานะทางบ้านของผมไม่ดี ผมต้องใส่ชุดนักเรียนเก่าของพี่ชาย แต่ผมก็หมั่นขีกรีดและดูแลให้สะอาดอยู่เสมอ ผมชอบปฏิบัติหน้าที่อยู่ประจำระเบียบวินัยของโรงเรียนไม่ไปโรงเรียนสายและตั้งใจเรียน ผมได้รับความช่วยเหลือจากคุณครูเป็นประจำ ปีนี้ผมได้เป็นนักเรียนตัวอย่าง ผมรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

บทบาทของวิทยา

ผมชื่อวิทยา เป็นนักเรียนชั้นต้นปีที่ 1 ห้องเดียวกับประพันธ์ บ้ายผมมีฐานะดี ผมไม่ชอบตื่นนอนตอนเช้าผมจึงไปโรงเรียนสายเป็นประจำ ผมไม่ชอบทำตัวอยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน ผมชอบเอาเสื้อออกนอกกางเกง ชอบพับแขนเสื้อและไม่ตั้งใจเรียน คุณครูดูว่าผมเป็นประจำ ผมรู้สึกมีปมด้อย รู้สึกตนเองไม่มีค่า

ผมไม่ชอบประพันธ์ เพราะคุณครูชอบชมประพันธ์ในห้องเรียนบ่อย ๆ ผมล้อเลียนประพันธ์ว่าเป็นลูกนักการและแม่ค้าที่ยากจน ประพันธ์ไม่โกรธผมและยังช่วยเหลือผมตอนที่รถจักรยานผมล้ม ผมจึงกลายเป็นเพื่อนสนิทกับประพันธ์และผมก็เลียนแบบสิ่งดี ๆ จากประพันธ์ ผมประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียนแต่เช้าและตั้งใจเรียน ปีนี้ผมจึงได้เป็นนักเรียนตัวอย่างของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คู่กับประพันธ์ ผมดีใจมาก ผมสัญญากับตนเองว่าผมจะประพฤติตามกฎระเบียบของโรงเรียนขยันและตั้งใจเรียนตลอดไป ขณะนี้ผมารู้สึกดีต่อยกต่อไปผมรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

โปรแกรมการเข้ารับทบทวน

- ครั้งที่ 7 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากครูอาจารย์
- ชื่อกิจกรรม ความรับผิดชอบของরাই
- วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากครู

อาจารย์ในเรื่องความรับผิดชอบ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนถึงความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากครูอาจารย์

2. ขั้นแสดง

2.1 หาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่าน และเตรียมตัวแสดงโดยผู้วิจัย จะคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงเพื่อให้เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับ

2.3 ผู้วิจัยจัดการแสดงบทบาทสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริง

2.4 ผู้วิจัยเตรียมผู้ชมให้รู้จักสังเกตการแสดง

2.5 เริ่มแสดงบทบาทสมมติโดยให้ผู้แสดงแสดงตามบทบาทที่ได้รับสำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู พร้อมทั้งคอยสังเกตการแสดงและบันทึกผลของการสังเกตลงแบบสังเกตที่ครูแจกให้ ใช้เวลาประมาณ 10 -20 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ราวไพลเป็นคนอย่างไร ราวไพลได้รับการยอมรับจากมารดาหรือไม่ อย่างไร
2. ราวไพลรู้สึกพอใจและเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่ มากน้อยเพียงใด
3. ถ้านักเรียนเป็นราวไพล นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร เพราะเหตุใด

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมในกรณีที่การแสดงที่จบลงสื่อความหมายไม่ชัดเจน โดยการสังเกตจากคนดูไม่เข้าใจบทบาทการแสดงโดยสังเกตจากการอภิปรายและการตอบคำถาม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติและผู้วิจัยสรุปอีกครั้งหนึ่ง

5.2 ผู้วิจัยประเมินผลโดยการสังเกตการแสดง การตอบคำถาม การอธิบาย

ตลอดจนการสรุปของนักเรียน

เรื่อง ความรับผิดชอบของราไฟ

สถานการณ์

ราไฟเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พ่อของราไฟมีอาชีพรับราชการ แม่มีอาชีพค้าขาย ราไฟเรียนหนังสือเก่ง สอบได้คะแนนดีมาตลอด แต่เมื่อไม่นานมานี้พ่อของราไฟได้เสียชีวิตลง ราไฟรู้สึกเสียใจมาก และราไฟยังต้องช่วยแม่ทำงานหนักขึ้น ช่วยจัดของเตรียมของให้แม่ไปขาย ที่ตลาดทุกเช้า ตอนเย็นต้องทำงานบ้านแทนแม่ จนไม่มีเวลาดูหนังสือ ผลการเรียนของราไฟจึง ตกต่ำลงมาก เมื่อแม่เห็นผลการเรียนของราไฟตกต่ำกว่าเดิมมาก แม่จึงคิดว่าจะให้ราไฟลาออกจากโรงเรียนมาช่วยแม่ค้าขาย แต่ราไฟอยากเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เสียก่อนราไฟจึง บอกแม่ว่าอยากเรียนต่อให้จบ โดยจะพยายามเรียนหนังสือให้ดีขึ้นและจะรับผิดชอบช่วยแม่ทำงาน ด้วย แม่ตกลงตามความต้องการของราไฟ ตั้งแต่นั้นมาราไฟก็พยายามดูหนังสือให้มากขึ้น โดยใช้เวลาว่างในตอนกลางวันอ่านหนังสือและทำการบ้านที่ครูให้ ตอนเย็นราไฟก็ช่วยแม่ทำงานอย่าง ซนขันแข็ง เมื่อมีเวลาว่างก็อ่านหนังสือท่องหนังสือมากขึ้น กานดาซึ่งเป็นเพื่อนรักของราไฟรู้ว่า ทำอะไรต้องใช้เวลาว่างในตอนกลางวันดูหนังสือ กานดาจึงหาหนังสือมาอ่านและทำการบ้านกับ ราไฟ เมื่อมีตรงไหนไม่เข้าใจก็ช่วยกันอธิบาย ถ้าอธิบายแล้วยังไม่เข้าใจก็จะชวนกันไปถามคุณครู จนกระทั่งสิ้นปีการศึกษา ราไฟสอบได้ที่ 1 ราไฟรู้สึกดีใจมาก ครูประจำชั้นของราไฟจึงขอทุนที่ ราไฟได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และได้รับการยกย่องให้เป็นนักเรียนตัวอย่างของ โรงเรียน ราไฟรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

บทบาทของราไฟ

ฉันชื่อราไฟเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เมื่อไม่กี่วันที่ผ่านมาพ่อของฉันเสียชีวิตลง ฉันเสียใจมาก คุณแม่ของฉันจึงมีความคิดว่าจะให้ฉันออกจากโรงเรียนมาช่วยกันค้าขายที่บ้าน ฉัน

อยากเรียนหนังสือให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงสัญญากับคุณแม่ว่าจะพยายามเรียนให้ดีขึ้น ฉันใช้เวลาช่วงกลางวันทำการบ้านและดูหนังสือฉันช่วยแม่ทำงานบ้านทุกอย่างตามที่แม่สั่ง เมื่อสิ้นปีการศึกษาฉันสอบได้ที่ 1 ฉันดีใจมาก คุณครูขอทุนให้ฉันเรียนต่อและให้ฉันเป็นนักเรียนตัวอย่าง ฉันรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

บทบาทของคุณแม่

ฉันเป็นคุณแม่ของราฟา มีอาชีพค้าขาย เมื่อคุณพ่อของราฟาเสียชีวิตลงราฟาต้องช่วยงานบ้านมากขึ้น ผลการเรียนของราฟาตกต่ำลงมาก ฉันจึงจะให้ราฟาออกมาช่วยค้าขาย แต่ราฟาขอเรียนต่อและสัญญาว่าจะพยายามเรียนให้ดีขึ้น สิ้นปีการศึกษาราฟาสอบได้ที่ 1 และได้ทุนเรียนต่อ ฉันรู้สึกดีใจมาก

บทบาทของคุณครูประจำชั้น

ฉันเป็นครูประจำชั้นของราฟา ฉันเห็นว่าราฟาเป็นเด็กขยันเรียนและมีความรับผิดชอบ ราฟาสอบได้ที่ 1 ในปีนี้ ฉันจึงเสนอให้ราฟาเป็นนักเรียนตัวอย่างและขอทุนการศึกษาให้ราฟาเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โปรแกรมการวิจัยบทบาทสมมติ

ครั้งที่ 8 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากบิดามารดา

ชื่อกิจกรรม น้ำใจของเมริน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากบิดามารดา เรื่องความรับผิดชอบและความมีน้ำใจ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการ

ยอมรับจากบิดามารดา

2. ขั้นแสดง

2.1 หาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่าน และเตรียมตัวแสดงโดยผู้วิจัย จะคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงเพื่อให้เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับ

2.3 ผู้วิจัยจัดการแสดงบทบาทสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริง

2.4 ผู้วิจัยเตรียมผู้ชมให้รู้จักสังเกตการแสดง

2.5 เริ่มแสดงบทบาทสมมติโดยให้ผู้แสดงแสดงตามบทบาทที่ได้รับสำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู พร้อมทั้งคอยสังเกตการแสดงและบันทึกผลของการสังเกตลงแบบสังเกตที่ครูแจกให้ ใช้เวลาประมาณ 10 -20 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เมรินเป็นคนอย่างไร เมรินได้รับการยอมรับจากบิดามารดาหรือไม่ อย่างไร
2. เมรินรู้สึกพอใจและเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่ มากน้อยเพียงใด
3. ถ้านักเรียนเป็นเมริน นักเรียนรู้สึกอย่างไร เพราะเหตุใด

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยจะให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมในกรณีที่มีการแสดงที่จบลงสื่อความหมายไม่ชัดเจน โดยสังเกตจากการที่คนดูไม่เข้าใจบทบาทการแสดงโดยสังเกตจากการอภิปรายและการตอบคำถาม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

- 5.1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติและผู้วิจัยสรุปอีกครั้งหนึ่ง
- 5.2 ผู้วิจัยประเมินผลโดยการสังเกตการแสดง การตอบคำถาม การอภิปราย

ตลอดจนการสรุปของนักเรียน

เรื่อง น้ำใจของเมริน

สถานการณ์

เมรินเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ฐานะทางบ้านของเมรินยากจน เมรินเป็นลูกคนโตในจำนวนพี่น้องสามคน เมรินช่วยงานบ้านทุกอย่างเท่าที่จะช่วยได้ เมรินช่วยหุงข้าว ซักเสื้อผ้าของตนเองและน้องช่วยกวาดบ้านถูบ้าน ห้องนอนของเมรินแม้จะไม่สวย ไม่มีของประดับราคาแพง ๆ แต่เมรินก็พยายามจัดห้องให้สะอาดเรียบร้อยและเป็นระเบียบ ข้าวของทุกอย่างในบ้านของเมรินจัดวางไว้เป็นที่เป็นทาง พ่อกับแม่ของเมรินขายของในตลาด จึงไม่ค่อยมีเวลาเอาใจใส่เมรินและน้อง ๆ มากนักเมรินเป็นลูกคนโตที่สามารถแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ได้มาก เป็นคนกตัญญูต่อบิดามารดา ชื่อสัตย์ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ เมรินพยายามปฏิบัติตามคำสั่งสอนของบิดามารดา กิจกรรมประจำวันของเมรินคือ ตื่นขึ้นมาหุงข้าวในตอนเช้า อุ่นกับข้าวให้พี่น้อง ๆ และตนเองทานก่อนไปโรงเรียน เมื่อไปถึงโรงเรียนเมรินจะขยันและตั้งใจเรียน เมรินประพฤติตนเรียบร้อยถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน เมรินไม่เคยทำให้พ่อแม่ต้องทุกข์ใจเหมือนเพื่อนของเมรินบางคนที่มีความประพฤติไม่ดี จนบางครั้งคุณครูต้องเรียกผู้ปกครองมาพบเพื่อรายงานความประพฤติที่ไม่ดีให้ทราบ ทำให้ผู้ปกครองต้องอับอายขายหน้าไปด้วย สำหรับเมรินนั้นไม่เคยทำให้พ่อแม่ต้องประสบปัญหาเช่นนี้ เมรินได้รับคำชมเชยจากคุณครูบ่อย ๆ เมื่อถึงวันประชุมผู้ปกครองที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น พ่อกับแม่จะหยุดขายของหนึ่งวันเพื่อไปที่โรงเรียนของเมรินสำหรับปีนี้ก็เช่นเดียวกันกับทุก ๆ ปี แต่มีสิ่งพิเศษสำหรับครอบครัวของเมรินคือการประชุมผู้ปกครองปีนี้ เมรินได้รับการชมเชยจากผู้อำนวยการในห้องประชุมใหญ่ของโรงเรียนว่าเป็นนักเรียนที่นักเรียนทุกคนในโรงเรียนควรจะเอาเป็นเยี่ยงอย่าง พ่อกับแม่ดีใจมากและเมรินก็รู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

บทบาทของเมริน

ฉันชื่อเมริน เป็นลูกสาวคนโต ฉันมีน้องอีก 2 คน ฉันช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านทุกอย่างเท่าที่จะช่วยได้ฉันส่งสารพ่อแม่ที่ต้องทำงานหนัก เพื่อหาเงินส่งเสียให้ฉันและน้องได้เรียนหนังสือ

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

- ครั้งที่ 9 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากบิดามารดา
- ชื่อกิจกรรม ครอบครัวยุทธนารณ
- วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากบิดามารดาในเรื่อง ความรับผิดชอบ

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากบิดามารดา

2. ขั้นแสดง

2.1 ทหาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดงโดยผู้วิจัยจะคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงเพื่อให้เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับ

2.3 ผู้วิจัยจัดการแสดงบทบาทสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริง

2.4 ผู้วิจัยเตรียมผู้ชมมาให้ออกสังเกตการแสดง

2.5 เริ่มแสดงบทบาทสมมติ โดยให้ผู้แสดงแสดงตามบทบาทที่ได้รับ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู พร้อมทั้งคอยสังเกตการแสดงและบันทึกผลของการสังเกตลงในแบบสังเกตที่ครูแจกให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติตามหัวข้อต่อไปนี้

1. นุชนารณเป็นคนอย่างไร นุชนารณได้รับการยอมรับจาก บิดามารดาหรือไม่ อย่างไร
2. นุชนารณรู้สึกพอใจและเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่ มากน้อยเพียงใด
3. ถ้านักเรียนเป็นนุชนารณ นักเรียนรู้สึกอย่างไร เพราะเหตุใด

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยจะให้ให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมในกรณีการแสดงที่จบลงสื่อความหมายไม่ชัดเจน โดยสังเกตจากการที่คนดูไม่เข้าใจบทบาทการแสดงโดยสังเกตจากการอภิปรายและการตอบคำถาม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติและผู้วิจัยสรุปอีกครั้งหนึ่ง

5.2 ผู้วิจัยประเมินผลโดยการสังเกตการแสดง การตอบคำถาม การอภิปราย

ตลอดจนการสรุปของนักเรียน

เรื่อง ครอบครัวของนุชนารถ

สถานการณ์

นุชนารถเป็นน้องคนสุดท้องของครอบครัว พ่อแม่และพี่ ๆ จึงให้ความรักความเอาใจใส่มากกว่าพี่น้องคนอื่น ๆ นุชนารถจึงค่อนข้างจะเป็นคนที่เอาแต่ใจตนเอง ที่บ้านของนุชนารถมีสมาชิกทั้งหมด 5 คน คือ คุณพ่อ คุณแม่ พี่สาว พี่ชายและนุชนารถ พ่อแม่ของนุชนารถมีฐานะปานกลาง จึงไม่มีเงินสำหรับจ้างคนใช้ทุกคนในบ้านจึงต้องช่วยกันทำงานบ้านซึ่งพ่อแม่ได้แบ่งหน้าที่ในการทำงานบ้านให้แก่อีกทั้งสามคนโดยที่ทุกคนก็เห็นด้วย คุณแม่ของนุชนารถเป็นคนทำอาหารสำหรับทุกคนในบ้าน คุณพ่อคอยดูแลสวนและรดน้ำต้นไม้ พี่สาวมีหน้าที่ซักรีดผ้า พี่ชายมีหน้าที่กวาดบ้านถูบ้าน ส่วนนุชนารถจึงต้องฝึกทำอะไรอย่างเต็มที แต่นุชนารถมักจะหาทางหลีกเลี่ยงอยู่เสมอ นุชนารถมักจะอ้างว่าไม่สบายบ้างเหนื่อยบ้าง จนทุกคนรู้สึกเบื่อหน่าย นุชนารถรู้สึกว่าคุณเองไม่มีค่าสำหรับใคร ๆ อีก

วันหนึ่งพี่สาวและพี่ชายของนุชนารถได้ปรึกษากับคุณพ่อคุณแม่ว่า จะทำอย่างไรจึงจะทำให้ นุชนารถรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ พี่สาวของนุชนารถจึงเสนอให้ทุกคนเลิกทำหน้าที่ของตนเองบ้าง วันนั้นเมื่อนุชนารถกลับจากโรงเรียนจึงไม่มีอาหารที่จะรับประทาน บ้านไม่เป็นระเบียบ เสื้อผ้าก็ไม่ได้ซักรีด นุชนารถรู้สึกหิวและไม่สบายที่สภาพบ้านเป็นเช่นนี้ นุชนารถจึงไปถามคุณแม่ว่าเกิดอะไรขึ้น คุณแม่จึงบอกนุชนารถว่าทุกคนจะเลิกทำหน้าที่ของตนเอง เพราะ

นุชนารถไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ที่ได้ตกลงกันไว้ นุชนารถรู้สึกเสียใจและได้ขอโทษทุก ๆ คนในบ้าน ตั้งแต่นั้นมานุชนารถจึงรับผิดชอบล้างจานทุกวันโดยไม่มีใครเตือน นอกจากนี้นุชนารถยังมีน้ำใจช่วยเหลืองานอื่น ๆ เท่าที่สามารถช่วยได้ บ้านของนุชนารถจึงสะอาดน่าอยู่ และทุกคนในครอบครัวก็มีความสุข ซึ่งนุชนารถก็เป็นคนหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวมีความสุข นุชนารถจึงรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

บทบาทของนุชนารถ

ฉันชื่อ นุชนารถ ฉันเป็นน้องคนสุดท้องของครอบครัว พ่อแม่และพี่ ๆ จึงให้ความเอาใจใส่ฉันมากกว่าคนอื่น ๆ บ้านฉันไม่มีคนใช้ทุกคนในบ้านต้องช่วยกันทำงาน ฉันไม่ชอบทำงาน แต่ฉันก็ได้รับหน้าที่ให้ล้างจานฉันเบื่อมาก บางวันก็แกล้งทำเป็นลืม บางวันฉันก็แกล้งทำเป็นไม่สบาย จนพ่อแม่และพี่ ๆ เอือมระอา จนกระทั่งวันหนึ่ง ฉันกลับจากโรงเรียน ฉันเห็นบ้านในภาพกรงร้างไม่มีระเบียบ อาหารก็ไม่มีให้รับประทาน ฉันถามคุณแม่ว่าเกิดอะไรขึ้น คุณแม่บอกฉันว่าทุกคนจะไม่ยอมทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเช่นเดียวกับนุชนารถ ฉันรู้สึกเสียใจจึงสัญญากับคุณแม่ว่าจะทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด หลังจากนั้นฉันก็ล้างจานทุกครั้งโดยไม่ต้องมีใครเตือน และฉันยังช่วยเหลืองานอื่น ๆ เท่าที่จะช่วยได้ ทุกคนในครอบครัวจึงอยู่กันอย่างมีความสุขซึ่งทำให้ฉันรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

บทบาทของคุณพ่อ-คุณแม่ พี่สาว และพี่ชาย

พวกเราเป็นสมาชิกในครอบครัวนุชนารถ นุชนารถเป็นลูกสาวคนเล็กในครอบครัวจึงค่อนข้างจะเอาแต่ใจตนเอง บ้านเราไม่มีคนใช้ ทุกคนช่วยกันทำงาน พวกเราตกลงกันว่าให้นุชนารถเป็นคนล้างจาน พวกเราก็ตกลงกันที่อื่น คือ ทาสวนรดน้ำต้นไม้ ทำกับข้าว กวาดบ้านถูบ้าน และซักรีดเสื้อผ้า นุชนารถมักจะทำให้พวกเราหนักใจอยู่บ่อย ๆ เพราะไม่ค่อยมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของเราตกลงกันว่าจะไม่ทำหน้าที่ของตนเองบ้าง นุชนารถกลับมาเห็นสภาพบ้านกรงร้าง ไม่มีอาหารทานจึงคิดได้และขอโทษพวกเรา ตั้งแต่นั้นมานุชนารถก็รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดี และยังช่วยเหลืองานบ้านอื่น ๆ อีกด้วย พวกเราทุกคนจึงรู้สึกสบายใจไม่ต้องหนักใจกับนุชนารถอีก ทุกคนในครอบครัวจึงอยู่กันอย่างมีความสุข

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

<u>ครั้งที่ 10</u>	ความรู้สึกรักของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จทางการเรียน
<u>ชื่อกิจกรรม</u>	การแสดงครั้งแรกของกรพลอย
<u>วัตถุประสงค์</u>	เพื่อให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกที่ตนเองมีต่อตนเองเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จทางการเรียน

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จทางการเรียน

2. ขั้นแสดง

2.1 หาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดงโดยผู้วิจัยจะคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดง เพื่อให้เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับ

2.3 ผู้วิจัยจัดการแสดงบทบาทสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริง

2.4 ผู้วิจัยเตรียมผู้ชมให้รู้จักสังเกตการแสดง

2.5 เริ่มแสดงบทบาทสมมติ โดยให้ผู้แสดงแสดงตามบทบาทที่ได้รับ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู พร้อมทั้งคอยสังเกตการแสดงและบันทึกผลของการสังเกตลงในแบบสังเกตที่ครูแจกให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติตามหัวข้อต่อไปนี้

1. กรพลอยเป็นคนอย่างไร กรพลอยยอมรับตนเองในด้านการเรียนหรือไม่ อย่างไร
2. กรพลอยรู้สึกพอใจและเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด
3. ถ้านักเรียนเป็นกรพลอย นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร เพราะเหตุใด

4. ชั้นแสดงเพิ่มเติม

ผู้วิจัยจะให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมในกรณีการแสดงที่จบลงสื่อความหมายไม่ชัดเจน โดยการสังเกตจากการที่คนดูไม่เข้าใจบทบาทการแสดงโดยสังเกตจากการอธิบายและการตอบคำถาม

5. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการสรุป

5.1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติและผู้วิจัยสรุปอีกครั้งหนึ่ง

5.2 ผู้วิจัยประเมินผลโดยการสังเกตการแสดง การตอบคำถาม

เรื่อง การแสดงครั้งแรกของกรพลอย

สถานการณ์

กรพลอยเป็นนักเรียนที่ขยันเรียนและตั้งใจเรียน สาขาที่กรพลอยเลือกเรียนคือ ศึกษาศาสตร์ปีที่ 1 กรพลอยชอบอ่านและชอบแสดงออก เมื่อเข้าเรียนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ใหม่ ๆ กรพลอยไม่เคยได้รับการคัดเลือกให้ออกงานแสดงเลย กรพลอยรู้สึกชื่นชมพวกพี่ ๆ ที่ได้รับการคัดเลือกให้ออกงานแสดงบ่อย ๆ พร้อมกับตั้งความหวังไว้ว่า สักวันหนึ่งตนคงจะได้รับการคัดเลือกจากคุณครูให้ออกงานแสดงเช่นเดียวกับพวกพี่ ๆ บ้าง ถึงแม้ว่าขณะนี้กรพลอยจะไม่ได้ออกงานแสดงเลยแม้แต่ครั้งเดียว กรพลอยก็ไม่ท้อถอย พยายามฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ เมื่อมีเวลาว่างกรพลอยก็ไปต่อท่ารำใหม่ ๆ จากพวกพี่ ๆ ที่เขาฝึกซ้อมกัน และพี่คนที่สนิทสนมกับกรพลอย คือ ขวัญดาวซึ่งเป็นนักเรียนชั้นต้นปีที่ 3 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์จัดให้มีการแสดง เพราะขวัญดาวรำได้ถูกต้องสวยงาม นอกจากนี้ขวัญดาวยังขยันฝึกซ้อม เมื่อคุณครุนัดให้มาฝึกซ้อมเพื่อเตรียมออกงานแสดง ขวัญดาวจะมาทุกครั้งไม่เคยขาด ด้วยเหตุนี้คุณครูจึงมักจะคัดเลือกให้ขวัญดาวออกงานแสดงอยู่เสมอ

กรพลอยสนิทสนมกับขวัญดาว เพราะเมื่อมีเวลาว่าง กรพลอยจะมาต่อท่ารำใหม่ ๆ กับขวัญดาว เมื่อถึงภาคเรียนที่ 2 กรพลอยก็ได้รับการคัดเลือกจากคุณครูให้ออกงานแสดง ซึ่งเป็นงานแสดงครั้งแรกในชีวิตของกรพลอย และการแสดงครั้งนี้เป็นการแสดงที่สำคัญมาก กรพลอยได้รับการคัดเลือกให้แสดงในชุดกัณรีเล่นน้ำ โดยแสดงเป็นตัวเอกคือ กัณรี กรพลอยตั้งใจซ้อมอย่าง

เต็มที่ จนกระทั่งถึงวันแสดง กรพลอยรู้สึกตื่นเต้นมาก แต่กรพลอยก็แสดงอย่างสุดฝีมือ กรพลอยแสดงได้ดีไม่ผิดพลาดเลย เมื่อจบการแสดงกรพลอยก็ได้รับเสียงปรบมือจากผู้ชมเป็นเวลานาน กรพลอยรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

บทบาทของกรพลอย

ฉันชื่อกรพลอยเป็นนักเรียนชั้นต้นปีที่ 1 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์แห่งหนึ่งฉันเรียนสาขานาฏศิลป์ไทย วิชาเอกละคร ฉันชอบร่ายและชอบแสดงออกมาก เมื่อเข้ามาเรียนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ใหม่ ๆ ฉันไม่เคยได้รับการคัดเลือกให้ออกงานแสดงเลย ฉันรู้สึกชื่นชมพวกพี่ ๆ ที่ได้รับการคัดเลือกให้ออกงานแสดงบ่อย ๆ ฉันหวังว่าสักวันหนึ่งฉันคงจะได้รับการคัดเลือกให้ออกงานแสดงเช่นเดียวกับพวกพี่ ๆ บ้างฉันพยายามฝึกซ้อมอยู่เสมอ เมื่อมีเวลาว่างฉันจะไปตำรำใหม่ ๆ จากพวกพี่ ๆ ที่เขาฝึกซ้อมกันโดยเฉพะอย่างยิ่งพี่ขวัญดาวเป็นประจำ

จนกระทั่งถึงภาคเรียนที่ 2 ฉันได้รับการคัดเลือกจากคุณครูให้ออกงานแสดงซึ่งเป็นการแสดงครั้งแรกในชีวิตของฉัน ฉันได้แสดงชุดกินรีเล่นน้ำ ฉันแสดงเป็นตัวกินรี ซึ่งเป็นตัวเอก ฉันฝึกซ้อมอย่างเต็มที่เมื่อถึงวันแสดงฉันรู้สึกตื่นเต้นมาก ฉันแสดงอย่างสุดฝีมือ และไม่ผิดพลาดเลย เมื่อจบการแสดงฉันได้รับการปรบมือจากผู้ชมเป็นเวลานาน ฉันรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

บทบาทของขวัญดาว

ฉันชื่อขวัญดาวเป็นนักเรียนชั้นต้นปีที่ 3 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์แห่งหนึ่งฉันเป็นรุ่นพี่ของกรพลอย ฉันเรียนสาขานาฏศิลป์ไทย วิชาเอกละคร ฉันเป็นคนขยันและตั้งใจเรียน ฉันมักจะได้รับคัดเลือกให้ออกงานแสดงอยู่เสมอ เมื่อมีเวลาว่างฉันมักจะช่วยต่อตำรำใหม่ ๆ ให้กรพลอย กรพลอยเป็นเด็กขยัน ตั้งใจฝึกซ้อม ฉันรู้สึกดีใจที่กรพลอยได้รับการคัดเลือกให้ออกงานแสดง

โปรแกรมการใช้บทบาทสมมติ

<u>ครั้งที่ 11</u>	ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการประสบความสำเร็จทางการเรียน
<u>ชื่อกิจกรรม</u>	เด็กหญิงอรรณณ
<u>วัตถุประสงค์</u>	เพื่อให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเองกับ การประสบความสำเร็จทางการเรียน

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนที่เกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จทางการเรียน

2. ขั้นแสดง

2.1 ทหาอาสาสมัครเพื่อเตรียมการแสดง

2.2 แจกเอกสารบทบาทสมมติให้ผู้แสดงแต่ละคนอ่านและเตรียมตัวแสดงโดยผู้วิจัยจะคอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแสดงเพื่อให้เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับ

2.3 ผู้วิจัยจัดการแสดงบทบาทสมมติขึ้นมา เพื่อให้การแสดงนั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริง

2.4 ผู้วิจัยเตรียมผู้ชมให้รู้จักสังเกตการแสดง

2.5 เริ่มแสดงบทบาทสมมติ โดยให้ผู้แสดงแสดงตามบทบาทที่ได้รับ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้ตั้งใจดู พร้อมทั้งคอยสังเกตการแสดงและบันทึกผลของการสังเกตลงในแบบสังเกตที่ครูแจกให้ ใช้เวลาประมาณ 10 - 20 นาที

3. ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผล

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติตามหัวข้อต่อไปนี้

1. อรรถธรรมเป็นคนอย่างไร อรรถธรรมประสบความสำเร็จทางการเรียนหรือไม่
2. อรรถธรรมรู้สึกพอใจและเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

4. ขั้นแสดงเพิ่มเติม

ครูจะให้นักเรียนแสดงเพิ่มเติมในกรณีที่มีการแสดงที่จบลงสื่อความหมายไม่ชัดเจน โดยสังเกตจากการที่คนดูไม่เข้าใจบทบาทการแสดงโดยสังเกตจากการอภิปรายและการตอบคำถาม

5. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

5.1 ให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติและครูสรุปอีกครั้งหนึ่ง

5.2 ครูประเมินผลโดยการสังเกตการแสดง การตอบคำถาม การอภิปราย

ตลอดจนการสรุปของนักเรียน

เรื่อง เด็กหญิงอรวรรณ

สถานการณ์

อรวรรณเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง อรวรรณเป็นเด็กเรียนเก่ง ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อรวรรณจะสอบได้เป็นที่หนึ่งของชั้นมาตลอด วิชา ๆ ก็ชมว่าอรวรรณเรียนเก่ง อรวรรณรู้สึกภูมิใจมาก เมื่ออรวรรณเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อรวรรณจำเป็นต้องเปลี่ยนโรงเรียนใหม่ เนื่องจากโรงเรียนเดิมซึ่งเป็นโรงเรียนประจำตำบลนั้นเปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่อรวรรณเข้าเรียนนั้นมีทั้งหมด 50 คน อรวรรณพยายามตั้งใจเรียนเป็นอย่างดีที่สุด และเมื่อถึงเวลาสอบกลางภาคอรวรรณก็เตรียมสอบอย่างเต็มที่ เมื่อประกาศผลออกมาปรากฏว่าอรวรรณสอบได้ที่ 8 แต่ถึงแม้ว่าอรวรรณสอบได้ที่ 8 อรวรรณก็ไม่รู้สึกเสียใจ เพราะอรวรรณได้พยายามเรียนอย่างเต็มที่แล้ว อย่างไรก็ตามอรวรรณก็คิดว่าในการสอบปลายภาคอรวรรณจะทำให้ดีกว่านี้

หลังจากนั้นอรวรรณก็ตั้งใจเรียนเหมือนเดิม อรวรรณจะอ่านหนังสือมาก่อนล่วงหน้า เมื่อเวลาครูสอนจึงเข้าใจง่ายขึ้น เวลาเมื่อไรสงสัยไม่เข้าใจก็สอบถามคุณครูกลับบ้านก็ทำการบ้านทบทวนบทเรียน เมื่อถึงเวลาสอบปลายภาคอรวรรณก็เตรียมตัวสอบอย่างเต็มที่ เมื่อประกาศผลสอบออกมาปรากฏว่าอรวรรณสอบได้ที่ 5 ของชั้น และคะแนนดีกว่าการสอบกลางภาคแทบทุกวิชา อรวรรณรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก และครูประจำชั้นได้ประกาศรายชื่อนักเรียนที่สอบได้คะแนนดีกว่าเดิมให้เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนทราบเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักแข่งขันกับตนเอง อรวรรณก็มีชื่อในจำนวนนี้ด้วย อรวรรณรู้สึกดีใจมาก

บทบาทของอรวรรณ

ฉันชื่ออรวรรณ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ฉันเป็นเด็กเรียนเก่ง สอบได้ที่ 1 มาตลอดเมื่อฉันเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ฉันต้องย้ายไปอยู่ในโรงเรียนใหม่ซึ่งนักเรียนเก่ง ๆ มากขึ้น ฉันสอบกลางภาคได้ที่ 8 แต่ฉันก็ไม่เสียใจเพราะฉันพยายามเรียนอย่างดีที่สุดแล้ว หลังจากนั้นฉันพยายามเรียนมากขึ้น ทบทวนบทเรียน เตรียมตัวอ่านหนังสือมาล่วงหน้า ทำการบ้านทุกครั้งที่คุณครูสั่ง เมื่อสงสัยก็ถามคุณครู เมื่อสอบปลายภาคฉันสอบได้ที่ 5 และสอบได้คะแนนดีกว่าการสอบครั้งที่แล้วเกือบทุกวิชา ฉันได้รับการประกาศรายชื่อให้เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดีกว่าเดิม ฉันรู้สึกภูมิใจในตนเองมาก

บทบาทของครูประจำชั้น

ฉันเป็นครูประจำชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉันพยายามส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักแข่งขันกับตนเองในเรื่องการเรียน คือ พยายามเรียนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ถ้านักเรียนคนใดมีผลการเรียนดีขึ้นกว่าเดิม ฉันจะเขียนชื่อไว้ที่บอร์ดให้เพื่อน ๆ ในชั้นได้ทราบซึ่งนักเรียนในชั้นต่างก็พยายามแข่งขันกับตนเองเพื่อให้ผลการเรียนดีขึ้น

โปรแกรมการวิจัยบทบาทสมมติ

ครั้งที่ 12

กิจกรรม

ปัจฉิมนิเทศ

วัตถุประสงค์

ให้นักศึกษาในกลุ่มบอกถึงประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโปรแกรมการวิจัยบทบาทสมมติ

วิธีดำเนินการ

1. ครูสนทนากับนักเรียนถึงความสำคัญของการมีความภาคภูมิใจในตนเอง
2. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบตามเนื้อหาที่นักเรียนได้เข้าร่วมในโปรแกรม

การวิจัยบทบาทสมมติ

3. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นจากการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้

4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมนี้
5. ครูกล่าวปิดและขอบคุณนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

โปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่อง ความภาคภูมิใจในตนเอง

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	รู้จักเพื่อน	1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม 2. เพื่อให้นักเรียนทราบความสำคัญของการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง	1. ครูสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนโดยการแนะนำตนเองกับนักเรียน 2. ครูแจกกระดาษแก่นักเรียนคนละ 1 แผ่นเพื่อให้นักเรียนสัมภาษณ์เพื่อนและจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ของเพื่อนทุกคนตามหัวข้อต่อไปนี้ ชื่อ...นามสกุล... อายุ...น้ำหนัก..... ส่วนสูง...สีที่ชอบ... อาชีพที่อยากเป็น.... สิ่งที่นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจเกี่ยวกับตนเอง 3. เมื่อนักเรียนได้ข้อมูลเกี่ยวกับเพื่อนจนครบทุกคนแล้วให้นักเรียนพยายามจดจำข้อมูลทั้ง

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
2	ความรู้ สึกของ นักเรียน ที่มีต่อตน เองเกี่ยว กับการ	ฉันคือฉัน	เพื่อให้สมาชิกรู้จัก และยอมรับตนเอง	<p>หมคาให้ได้รดยไม่ต้องดู ครูให้นักเรียนแต่ละ คนออกมาแนะนำข้อมูล เกี่ยวกับเพื่อนสมาชิก ทุกคนในกลุ่มมาให้เพื่อนใน ห้องทราบ</p> <p>4. ครูให้นักเรียนช่วยกัน อภิปรายเกี่ยวกับผลที่ ได้รับจากกิจกรรมใน ข้อ 2 และ 3</p> <p>5. ครูสนทนากับนักเรียน เกี่ยวกับความหมาย และวิธีการพัฒนาความ ภาคภูมิใจในตนเอง</p> <p>6. ครูอธิบายจุดมุ่งหมาย ของการสอนแบบปกติ และหน้าที่ของนักเรียน แต่ละคนรวมทั้งนัดหมาย วันเวลาสถานที่</p> <p>ตั้งแต่ครั้งที่ 2-11 มีวิธี การเช่นเดียวกันทุกครั้ง</p> <p>1. <u>ขั้นนำ</u></p> <p>ครูสนทนาซักถามนัก- เรียนเกี่ยวกับความรู้สึก ของนักเรียนที่มีต่อตนเอง</p>

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
	ยอมรับตนเอง			<p>เกี่ยวกับการยอมรับตนเอง</p> <p>2. <u>ขั้นสอน</u></p> <p>2.1 ครูบรรยายเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยนำเสนอสาระในกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติบรรยายให้นักเรียนฟัง</p> <p>2.2 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และแสดงความคิดเห็น</p> <p>3. <u>ขั้นสรุป</u></p> <p>3.1 ครูให้นักเรียนสรุปและครูสรุปเพิ่มเติม</p> <p>3.2 ครูประเมินผลโดยการสังเกตการตอบคำถาม ตลอดจนการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่มให้เพื่อนทุกคนในกลุ่มทราบ</p> <p>4. ครูให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายเกี่ยวกับผลที่</p>

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
3	ความรู้สึก ของ นักเรียน ที่มีต่อตน เองเกี่ยว กับการ ยอมรับตน เอง	ฉันทำได้	เพื่อให้สมาชิกบอก ถึงความรู้สึกที่มีต่อ ตนเองเกี่ยวกับการ ยอมรับตนเองใน เรื่องความสามารถ ของตน	<p>1.ได้รับจากกิจกรรมใน ข้อ 2 และ 3</p> <p>5. ครูสนทนากับนักเรียน เกี่ยวกับความหมาย และวิธีการพัฒนาความ ภาคภูมิใจในตนเอง</p> <p>6. ครูอธิบายจุดมุ่งหมาย ของการสอนแบบปกติ และหน้าที่ของนักเรียน แต่ละคนรวมทั้งนัดหมาย วัน เวลา สถานที่</p>
4	ความรู้สึก ของ นักเรียน ที่มีต่อตน เองเกี่ยว	งาน โรงเรียน	เพื่อให้สมาชิกบอก ถึงความรู้สึกที่มีต่อ ตนเองเกี่ยวกับการ ได้รับการยอมรับ จากกลุ่มเพื่อนใน	

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
5	<p>กับการได้ รับการ ยอมรับ จากกลุ่ม เพื่อน</p> <p>ความรู้ สึกของ นักเรียน ที่มีต่อตน เอง เกี่ยว กับการได้ รับการ ยอมรับ จากกลุ่ม เพื่อน</p>	เรื่องของ นิตา	<p>เรื่องการพูดและ การมีมนุษยสัมพันธ์</p> <p>เพื่อให้สมาชิกบอก ถึงความรู้สึกที่มีต่อ ตนเอง เกี่ยวกับการ ยอมรับจาก กลุ่มเพื่อนในเรื่อง ความมั่นใจ</p>	
6	<p>ความรู้สึก ของ นักเรียน ที่มีต่อตน เอง เกี่ยว กับการได้ รับการ ยอมรับ</p>	นักเรียน ตัวอย่าง	<p>เพื่อให้สมาชิกบอก ถึงความรู้สึกที่มีต่อ ตนเอง เกี่ยวกับการ ได้รับการยอมรับ จากครูอาจารย์ ในเรื่องการมี ระเบียบวินัย</p>	

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
7	จากครู อาจารย์ ความรู้ ลึกของ นักเรียน ที่มีต่อตน เอง เกี่ยวกับ การได้รับ การยอม รับจากครู อาจารย์	ความรับผิดชอบ ของ เราไป	เพื่อให้สมาชิกบอก ถึงความรู้สึกที่มีต่อ ตนเองเกี่ยวกับการ ได้รับการยอมรับ จากครูอาจารย์ใน เรื่องความรับ ผิดชอบ	
8	ความรู้ลึก นักเรียนที่ มีต่อตน เองเกี่ยว กับการได้ รับการ ยอมรับ จากบิดา มารดา	น้ำใจ ของ เมริน	เพื่อให้สมาชิกบอก ถึงความรู้สึกที่มีต่อ ตนเองเกี่ยวกับการ ได้รับการยอมรับ จากบิดามารดาใน เรื่องความรับ ผิดชอบและ ความมีน้ำใจ	
9	ความรู้ลึก ของ	น้ำใจ ของ	เพื่อให้สมาชิกบอก ถึงความรู้สึกที่มีต่อ	

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
	นักเรียน ที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการ ได้รับการ ยอมรับ จากบิดา มารดา	บุชนารถ	ตนเองเกี่ยวกับการ ได้รับการยอมรับ จากบิดามารดาใน เรื่องความรับผิดชอบ	
10	ความรู้ ที่นักเรียน ที่มีต่อ ตนเอง เกี่ยวกับการ ประสบความสำเร็จ ทางการ เรียน	การแสดง ครั้งแรก ของ กรพลอย	เพื่อสมาชิกบอกถึง ถึงความรู้ที่มีต่อ ตนเองเกี่ยวกับการ ประสบความสำเร็จ ทางการเรียน	
11	ความรู้ ของ นักเรียน ที่มีต่อ ตนเอง เกี่ยวกับการ	เด็กหญิง อรวรรณ	เพื่อให้สมาชิกบอก ถึงความรู้ที่มีต่อ ตนเองเกี่ยวกับการ ประสบความสำเร็จ ทางการเรียน	

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
12	<p>ประสบ ความ สำเร็จ ทางการ เรียน</p> <p>ปัจฉิม นิเทศ</p>		<p>ให้สมาชิกในกลุ่ม บอกถึงประโยชน์ ที่ได้จากการเข้า ร่วมโปรแกรม การสอนแบบปกติ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูสนทนากับนักเรียนถึงความสำเร็จของการมีความภาคภูมิใจในตนเอง 2. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบตามเนื้อหาที่นักเรียนได้เข้าร่วมในโปรแกรมการสอนแบบปกติ 3. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น 4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปที่ได้จากกิจกรรมในครั้งนี้ 5. ครูกล่าวปิดและขอบคุณนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 1 การปฐมนิเทศ

กิจกรรม รู้จักเพื่อน

- วัตถุประสงค์ 1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม
2. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบความสำคัญของการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง

ใช้เวลาประมาณ 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ครูสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนโดยการแนะนำตนเองกับนักเรียน
2. ครูแจกกระดาษแก่นักเรียนคนละ 1 แผ่น เพื่อให้นักเรียนสัมภาษณ์เพื่อนและจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ของเพื่อนทุกคนในตามหัวข้อต่อไปนี้
ชื่อ...นามสกุล...อายุ...น้ำหนัก....ส่วนสูง....สีที่ชอบ.....อาชีพที่อยากเป็น...สิ่งที่นักเรียนรู้สึกภาคภูมิใจเกี่ยวกับตนเอง.....
3. เมื่อนักเรียนได้ข้อมูลเกี่ยวกับเพื่อนจนครบทุกคนแล้วให้นักเรียนพยายามจดจำข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับโดยไม่ต้องดู ครูให้นักเรียนแต่ละคนออกมาแนะนำข้อมูลเกี่ยวกับเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่มให้เพื่อนในห้องทราบ
4. ครูให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายเกี่ยวกับผลที่ได้รับจากกิจกรรมใน ข้อ 2 และ 3
5. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความหมาย และวิธีการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง
6. ครูอธิบายจุดมุ่งหมายของการสอนแบบปกติ และหน้าที่ของนักเรียน แต่ละคนรวมทั้งนัดหมาย วัน เวลา สถานที่

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 2 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการยอมรับตนเอง

เรื่อง ฉันคือฉัน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกรู้จักและยอมรับตนเอง

ใช้เวลาประมาณ 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการยอมรับตนเองและความสำคัญของการยอมรับตนเอง

2. ขั้นสอน

2.1 ครูบรรยาย เรื่อง ฉันคือฉัน

2.2 ครูให้โอกาสนักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องที่บรรยาย

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนสรุปและครูสรุปเพิ่มเติม

3.2 ครูประเมินผล ุคยการสังเกตการตอบคำถาม ตลอดจนการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการสอนแบบปกติ ครั้งที่ 2

เรื่อง ฉันทิอัน

วิภาและแหววัน เป็นเพื่อนนักเรียนห้องเดียวกัน ทั้งคู่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ฐานะทางบ้านของวิภาและแหววันไม่ต่างกันแต่ผู้ปกครองของวิภาและแหววันต่างก็เห็นความสำคัญของการศึกษา จึงพยายามหาเงินส่งเสียให้ลูก ๆ ทุกคนได้เรียนหนังสือวิภารู้สึกไม่พอใจกับสภาพความเป็นอยู่ของตนเองเป็นอย่างยิ่ง จึงพยายามปกปิดฐานะที่แท้จริงของตนเอง โดยเลือกคบแต่เฉพาะเพื่อนที่มีฐานะดี ๆ เท่านั้น วิภาซึ่งจ่ายหมื่นเพื่อยืมเลือกซื้อของใช้ราคาแพง ๆ ทั้งหมดนี้วิภาทำไปโดยไม่คิดถึงความยากลำบากของพ่อแม่เลย วิภาชอบรักหม่ามี้ที่จะได้เงินมาซื้อข้าวของต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็น เช่น เสื้อผ้า เครื่องแต่งตัวราคาแพง วิภารู้สึกไม่มีความสุขเลย เพราะกลัวอยู่ตลอดเวลาว่าพ่อแม่จะจับได้ว่าตนรักหม่ามี้และกลัวว่าเพื่อน ๆ และครูจะรู้ฐานะที่แท้จริงของตนเอง การที่วิภาไม่ยอมรับตนเองตามสภาพที่เป็นจริงนั้นทำให้วิภา รู้สึกมีมด้อยและไม่ภาคภูมิใจในตนเอง

แหววันแตกต่างไปจากวิภา แหววันรู้ว่าฐานะทางบ้านของพ่อแม่ไม่ดีนัก เธอจึงขยันเรียนและใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด แหววันไม่เคยปกปิดฐานะที่แท้จริงของตนเอง เพื่อน ๆ และครูในโรงเรียนรู้ว่าฐานะทางบ้านของแหววันไม่ดีนักและแหววันไม่รู้สึกอับอายแต่อย่างใด แหววันปฏิเสธที่จะไปเที่ยวหรือไปซื้อของราคาแพงกับเพื่อน ๆ เมื่อเลิกเรียนแหววันจะรีบกลับบ้านเพื่อไปช่วยแม่หรือทำงานบ้านเท่าที่จะช่วยได้ แหววันยอมรับสภาพครอบครัวของเธอ และมีความสุขกับการเป็นตัวของตัวเองโดยไม่จำเป็นต้องหาตัวให้คิดเทียบกับใคร ๆ เพื่อน ๆ เคยถามแหววันว่าทำไมแหววันจึงดูมีความสุขดี ทั้ง ๆ ที่ฐานะทางบ้านของแหววันไม่ดี ไม่มีเงินซื้อของใช้แพง ๆ เหมือนเพื่อนคนอื่น ๆ แหววันตอบเพื่อน ๆ ว่า "ถึงแม้ฉันจะมีหลายสิ่งหลายอย่างที่ไม่เหมือนใคร ฉันไม่จำเป็นต้องเหมือนใครไม่จำเป็นจะต้องเลียนแบบใคร หรือจะต้องเปรียบเทียบแข่งขันกับใคร ฉันมีความสุขถ้าฉันคิดว่าแต่คิดจะทำตัวให้คิดเทียบคนอื่น หรือคอยเปรียบเทียบกับใคร ๆ ชีวิตฉันจะไม่มีความสุขได้เลย" แหววันยอมรับสภาพที่เป็นจริงจึงทำให้แหววันรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 3 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการยอมรับตนเอง

เรื่อง ฉันทำได้

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการยอมรับตนเองในเรื่องความสามารถของตนเอง

ใช้เวลาประมาณ 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการยอมรับตนเองในเรื่องความสามารถของตนเอง

2. ขั้นสอน

2.1 ครูบรรยาย เรื่อง ฉันทำได้

2.2 ครูให้โอกาสนักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่บรรยาย

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนสรุปและครูสรุปเพิ่มเติม

3.2 ครูประเมินผล โดยการสังเกตการตอบคำถาม ตลอดจนการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการสอนแบบปกติ ครั้งที่ 3

เรื่อง ฉันทาไต้

หน้อยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง หน้อยเป็นคนขยันและตั้งใจเรียน แต่ถึงแม้ว่าหน้อยจะขยันเรียนจนสุดความสามารถแล้ว ผลการเรียนของหน้อยก็ไม่ดี หน้อยรู้สึกท้อแท้หมดกำลังใจและมักจะคิดน้อยเนื้อต่ำใจอยู่เสมอว่าทำไมตนเองจึงไม่เก่งเหมือนคนอื่น ๆ หน้อยรู้สึกอิจฉาเพื่อน ๆ ที่เขาสอบได้คะแนนดี ๆ ทั้ง ๆ ที่บางคนไม่ได้ขยันเท่าหน้อยด้วยซ้ำไป หน้อยรู้สึกอายเพื่อน ๆ อายครู หน้อยอยากเรียนเก่งเหมือนนภา ซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งที่สุดในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จนกระทั่งถึงวันขึ้นปีใหม่ ทางโรงเรียนของหน้อยให้นักเรียนทุกคนขึ้นจัดบอร์ดที่ห้องเรียนของตนเองให้สวยงาม เพื่อต้อนรับวันขึ้นปีใหม่ที่จะถึงวันอีกไม่กี่วันข้างหน้าหน้อยกับสภาพอยู่กลุ่มเดียวกันและได้รับมอบหมายให้ช่วยกันตัดกระดาษและเขียนตัวอักษรเพื่อใช้ติดบอร์ด นภาก็บอกหน้อยว่านภาเลยมือไม่สวย จึงขอให้หน้อยเป็นคนเขียนตัวอักษรติดบอร์ด หน้อยเขียนตัวอักษรได้สวยงามมาก เพื่อน ๆ ต่างชมว่าหน้อยเก่งมีความสามารถในการเขียนตัวอักษรได้สวยที่สุดในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หน้อยดีใจมาก หน้อยบอกนภาว่าหน้อยเรียนหนังสือไม่เก่งเหมือนนภา ทั้ง ๆ ที่ได้พยายามอย่างที่สุดแล้ว นภาก็บอกหน้อยว่าคนเราไม่เหมือนกันถึงหน้อยจะเรียนหนังสือไม่เก่ง แต่หน้อยก็เขียนหนังสือได้สวยงาม ร้องเพลงก็เพราะ และยังมีความสัมพันธ์ที่ดีอีกด้วย แต่ละคนก็ประสบความสำเร็จไม่เหมือนกัน แบบเดียวกับตัวเราที่มีมือวิริยะแตกต่างกัน มือก็มีความสามารถอย่างหนึ่ง แขนขาก็มีความสามารถอย่างหนึ่ง หากหน้าที่คนละอย่างแตกต่างกันไป เหมือนกับนภาและหน้อยที่มีความสามารถแตกต่างกัน เราจึงต้องพยายามค้นหาความสามารถของตนเองให้เจอและใช้ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ เหมือนกลอนบทหนึ่งที่ยกมาว่า

"แม้มิได้เป็นภูผาพนาสุร ไซ้อาตุรค่าด้อยน้อยศักดิ์ศรี"
 แม้มิได้นำเงินเป็นวารี ก็ขอเป็นผู้ที่มีราคา
 อันมนุษย์เกิดมาขอมแตกต่าง ทั้งรูปร่าง เหนือพันธุ์ การศึกษา
 ทั้งพื้นฐานแวดล้อมตั้งเดิมมา แต่ไม่อาจกำหนดว่าค่าต่างกัน
 ถึงคงอยู่เป็นนิรันดรในแหล่งหล้า งามภาพของภูมิใจในตัวฉัน
 รู้สร้างคุณรู้สร้างสุข รู้แบ่งปัน รู้สร้างสรรค์ เห็นคุณค่า ศรีทชชาน"

หน้อยดีใจที่ค้นพบความสามารถของตนเอง ว่าหน้อยมีความสามารถหลายอย่างทั้งเขียนหนังสือ
 ได้สวยงาม ร้องเพลงได้ไพเราะและมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับทุกคน สิ่งเหล่านี้ทำให้หน้อยเกิดความรู้สึก
 หวังพอใจและเห็นคุณค่าในตนเอง

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 4 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน

เรื่อง งานโรงเรียน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากกลุ่ม

เพื่อนในเรื่อง การพูดและการมีมนุษยสัมพันธ์

ใช้เวลาประมาณ 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับความรู้สึกที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนในเรื่องการพูดและการมีมนุษยสัมพันธ์

2. ขั้นสอน

2.1 ครูบรรยาย เรื่อง งานโรงเรียน

2.2 ครูให้โอกาสนักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องที่บรรยาย

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนสรุปและครูสรุปเพิ่มเติม

3.2 ครูประเมินผล โดยการสังเกตการตอบคำถาม ตลอดจนการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการสอนแบบปกติ ครั้งที่ 4

เรื่อง งานโรงเรียน

ณัชชาและสุรีย์เป็นนักเรียนห้องเดียวกัน ณัชชาเป็นคนที่มีความรักใคร่ ๗ ก็ชอบพูดคุยกับ ณัชชา ไม่ว่าจะจัดกิจกรรมใด ๆ ณัชชามักจะได้รับการคัดเลือกให้เข้ากลุ่มอยู่เสมอ ทำให้ณัชชารู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก แต่สุรีย์นั้นตรงข้ามกับณัชชาสุรีย์ไม่ค่อยมีเพื่อนและเมื่อมีกิจกรรมใด ๆ เพื่อน ๆ มักไม่ค่อยให้สุรีย์เข้าร่วมกลุ่มด้วย ทั้งนี้เพราะณัชชาเป็นคนที่พูดจาเรียบร้อย และมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับเพื่อน ๆ ทุก ๆ คนถึงแม้ว่าฐานะทางบ้านของณัชชาจะไม่ร่ำรวยเท่ากับสุรีย์ แต่ดีเพื่อน ๆ ก็ชอบณัชชามากกว่าสุรีย์ เพราะสุรีย์นั้นเป็นคนเย่อหยิ่งถือตัว สุรีย์ถือว่าตนเองเกิดมารวยไม่จำเป็นต้องง้อใคร จนกระทั่งวันหนึ่งงานโรงเรียนได้จัดให้มีการแสดงในโอกาสวันครบรอบ 10 ปีของโรงเรียน ครูบอกให้นักเรียนในห้องเรียนส่งชุดการแสดงหนึ่งชุด โดยชื่อแม้ว่านักเรียนทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมครั้งนี้ มีเพื่อนหลายคนชวนณัชชาให้เข้าร่วมกลุ่มด้วย แต่ไม่มีใครชวนสุรีย์ให้เข้าร่วมกลุ่มเลยสักคนเดียว สุรีย์เสียใจมากรู้สึกไม่ภาคภูมิใจในตนเอง สุรีย์จึงไปหาคุณครูประนอมซึ่งเป็นครูประจำชั้น และเล่าให้คุณครูประนอมฟัง คุณครูจึงเรียกนักเรียนทุกคนในชั้นเรียนให้มาประชุมกัน และถามนักเรียนในชั้นว่าทำไมไม่ชวนสุรีย์เข้าร่วมกลุ่มด้วย วิมลซึ่งเป็นหัวหน้าชั้นได้ลุกขึ้นตอบคำถามของคุณครูประนอมแทนเพื่อน ๆ ทุก ๆ คนว่า สาเหตุที่เพื่อน ๆ ไม่ชวนสุรีย์เข้าร่วมกลุ่มนั้นเป็นเพราะว่าสุรีย์ชอบพูดหยาบคายและเป็นคนเย่อหยิ่งถือตัวชอบดูถูกคน โดยเฉพาะเพื่อนที่มีฐานะไม่ดี เพื่อน ๆ ก็เลยไม่ชอบ หลังจากที่คุณครูประนอมฟังคำตอบจากวิมลแล้ว คุณครูประนอมจึงเรียกสุรีย์มาพูดคุยเป็นการส่วนตัว และบอกให้สุรีย์ปรับปรุงตัวใหม่ สุรีย์รับปากคุณครูประนอม และพยายามปรับปรุงตัวเอง จนในที่สุดสุรีย์ก็กลายเป็นคนที่เพื่อน ๆ ชอบ เมื่อมีกิจกรรมใด ๆ สุรีย์จึงได้รับการคัดเลือกด้วยเสมอซึ่งทำให้สุรีย์รู้สึกพึงพอใจและเห็นคุณค่าในตนเอง

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 5 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน

เรื่อง เรื่องของนิดา

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากกลุ่ม
เพื่อนในเรื่อง ความมีน้ำใจ
ใช้เวลาประมาณ 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากกลุ่ม
เพื่อนในเรื่องความมีน้ำใจ

2. ขั้นสอน

2.1 ครูบรรยาย เรื่อง เรื่องของนิดา

2.2 ครูให้โอกาสนักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่บรรยาย

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนสรุปและครูสรุปเพิ่มเติม

3.2 ครูประเมินผล โดยการสังเกตการตอบคำถาม ตลอดจนการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการสอนแบบปกติ ครั้งที่ 5

เรื่อง เรื่องของนิตา

นิตาเป็นคนชอบอ่านหนังสือมาก พ่อแม่ของนิตามีฐานะค่อนข้างดี จึงมักจะซื้อหนังสือใหม่ ๆ ให้นิตาอยู่เสมอ เพื่อให้นิตามีความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากความรู้ที่ได้รับจากหนังสือเรียน นิตามักจะนำหนังสือใหม่ ๆ มาแจกให้เพื่อน ๆ อ่านในเวลาว่างเป็นประจำ วันหนึ่งนิตานำหนังสือเรื่องใหม่ ซึ่งพิมพ์ด้วยกระดาษอย่างดีและราคาแพงมาอ่านที่โรงเรียนมีเพื่อนหลายคนขอจยืมอ่านตลอดวัน

वासนา เป็นเพื่อนร่วมชั้นกับนิตาและชอบอ่านหนังสือมาก วันหนึ่งवासนาได้จยืมอ่านหนังสือไว้เช่นเดียวกัน แต่เมื่อมาถึงคิวของवासนาก็เป็นเวลาเลิกเรียนพอดี वासनाจึงยืมกลับไปอ่านที่บ้าน โดยสัญญาว่าจะอ่านอย่างระมัดระวังและจะรีบนำมาคืนในวันรุ่งขึ้น นิตาก็ยินยอม ตกตอนเย็น वासนากลับไปถึงบ้านก็เอาหนังสือทั้งหมดรวมทั้งหนังสือที่ยืมมาจากนิตาว่างไว้ เพื่อจะรีบไปเปลี่ยนเสื้อผ้าช่วยคุณแม่ทำงานบ้านแล้วจะได้รับมาอ่านหนังสือที่ยืมมาจากนิตา

หลังจากที่वासนาทำงานบ้านเสร็จเรียบร้อยแล้วก็รีบเดินมาที่กองหนังสือที่ว่างไว้ เพื่อจะเอาหนังสือที่ยืมมาจากนิตามาอ่าน แต่ปรากฏว่าหนังสือเล่มที่ยืมมานั้นมีรอยขาดอยู่หลายแห่ง เพราะน้องของवासนาซึ่งกำลังอยู่ในวัยซุกซนมาหยิบหนังสือไปเล่นและทำหนังสือขาด वासนาารู้สึกเสียใจมากที่ไม่สามารถรักษาหนังสือไว้ได้

ในวันรุ่งขึ้นवासนารีบนำหนังสือไปคืนให้นิตา และเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้นิตาฟัง และบอกนิตาว่าจะเก็บเงินค่าขมนำให้นิตาทุกวัน จนกว่าจะครบเท่ากับราคาหนังสือที่นิตาซื้อมา นิตารู้ว่าบ้านवासนาฐานะไม่ดี ถ้าवासนาเก็บเงินค่าขมนำให้นิตาทุกวัน वासनาก็จะไม่เงินทานขมนหลายวันที่เดียว นิตารู้สึกเห็นใจवासนามาก นิตาจึงบอกवासนาว่าไม่จำเป็นต้องเก็บเงินมาช้ินิตา ขอให้वासนาซ่อมแซมหนังสือให้เรียบร้อยก็พอ वासนาซาบซึ้งในความมีน้ำใจของนิตามาก เพื่อน ๆ ในห้องต่างก็รู้เรื่องเพื่อน ๆ ทุกคนจึงชอบนิตามาก นิตารู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 6 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากครูอาจารย์

เรื่อง นักเรียนตัวอย่าง

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากครูอาจารย์ในเรื่อง การมีระเบียบวินัย

ใช้เวลาประมาณ 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ครูสนทนากลุ่มนักเรียนถึงความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากครูอาจารย์

2. ขั้นสอน

2.1 ครูบรรยาย เรื่อง นักเรียนตัวอย่าง

2.2 ครูให้โอกาสนักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่บรรยาย

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนสรุปและครูที่สรุปเพิ่มเติม

3.2 ครูประเมินผล โดยการสังเกตการตอบคำถาม ตลอดจนการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการสอนแบบปกติ ครั้งที่ 6

เรื่อง นักเรียนตัวอย่าง

ประพันธ์เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พ่อของประพันธ์เป็นนักการอยู่ที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง แม่ของประพันธ์เป็นแม่ค้าขายของในตลาด ฐานะทางบ้านของประพันธ์ไม่ดีนัก ประพันธ์จึงต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด ประพันธ์มีซุคนักเรียนอยู่ 3 ซุค ซึ่งเป็นซุคนักเรียนเก่าที่พี่ชายของประพันธ์ เคยยืมมาก่อน แต่ประพันธ์ก็หมั่นซักคืนให้สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ ประพันธ์จะไปถึงโรงเรียนก่อนโรงเรียนเข้า ประพันธ์เป็นนักเรียนที่แต่งกายเรียบร้อย ดูกระเปียบ มีความขยันตั้งใจเรียน จึงได้รับคำชมเชยจากครูอยู่เสมอ ซึ่งทำให้ประพันธ์รู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเป็นอย่างมาก

วิทยาเป็นนักเรียนอีกคนหนึ่งของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยามีความประพฤติตรงกันข้ามกับประพันธ์ชอบทำผิดระเบียบวินัยของโรงเรียนอยู่เสมอ วิทยามักจะมาโรงเรียนสายชอบเอาเสื้อออกนอกกางเกงบางครั้งก็หับแขนเสื้อแฉกยังสวมยาวผิดระเบียบของโรงเรียน วิทยาจึงถูกครูดูเป็นประจำ และทำให้วิทยารู้สึกไม่พึงพอใจในตนเอง

วิทยาไม่ชอบประพันธ์จึงหาทางแกล้งประพันธ์ โดยการล้อเลียนว่าประพันธ์เป็นลูกของนักการ และแม่ค้าที่ยากจน ประพันธ์จึงคอยหลบเลี่ยงไม่เข้าใกล้วิทยา จนกระทั่งวันหนึ่งวิทยาซักรถจักรยานมาโรงเรียนและรถจักรยานเกิดเสียหลักหล่นลง วิทยาได้รับบาดเจ็บ ประพันธ์ผ่านมาเห็นเข้าจึงเข้าไปช่วยเหลือ วิทยาขอขานใจประพันธ์ และขอโทษที่เคยแกล้งประพันธ์มาก่อน ประพันธ์ไม่โกรธวิทยา ตั้งแต่นั้นมา ประพันธ์และวิทยาก็เป็นเพื่อนรักกัน วิทยาแต่งตัวเรียบร้อยถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนและมีความตั้งใจเรียน เมื่อสิ้นปีการศึกษาทั้งประพันธ์และวิทยาได้รับการยกย่อง ให้เป็นนักเรียนตัวอย่างของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประพันธ์และวิทยารู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 7 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากครูอาจารย์

เรื่อง ความรับผิดชอบของরাইপ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากครูอาจารย์ในเรื่องความรับผิดชอบ
ใช้เวลาประมาณ 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากครูอาจารย์ในเรื่องความรับผิดชอบ

2. ขั้นสอน

2.1 ครูบรรยาย เรื่อง ความรับผิดชอบของরাইপ

2.2 ครูให้โอกาสนักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่บรรยาย

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนสรุปและครูสรุปเพิ่มเติม

3.2 ครูประเมินผล ุคยการสังเกตการตอบคำถาม ตลอดจนการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการสอนแบบปกติ ครั้งที่ 7

เรื่อง ความรับผิดชอบของราวีพ

ราวีพเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พ่อของราวีพมีอาชีพรับราชการแม่มีอาชีพค้าขาย ราวีพเรียนหนังสือเก่ง สอบได้คะแนนดีมาตลอด แต่เมื่อไม่นานมานี้พ่อของราวีพได้เสียชีวิตลง ราวีพรู้สึกเสียใจมาก และราวีพยังต้องช่วยแม่ทำงานหนักขึ้น ช่วยจัดของเตรียมของให้แม่ไปขายที่ตลาดทุกเช้า ตอนเย็นต้องทำงานบ้านแทนแม่จนไม่มีเวลาดูหนังสือ ผลการเรียนของราวีพจึงตกต่ำลงมาก เมื่อแม่เห็นผลการเรียนของราวีพตกต่ำกว่าเดิมมาก แม่จึงคิดว่าจะให้ราวีพลาออกจากโรงเรียนมาช่วยแม่ค้าขายแต่ราวีพอยากเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เสียก่อน ราวีพจึงบอกแม่ว่าอยากเรียนต่อให้จบ โดยจะพยายามเรียนหนังสือให้ดีขึ้นและจะรับผิดชอบช่วยทำงานด้วยแม่ตกลงตามความต้องการของราวีพ ตั้งแต่นั้นมาราวีพก็พยายามดูหนังสือให้มากขึ้น อดยั้งเวลาว่างในตอนกลางวันอ่านหนังสือและทำการบ้านที่ครูให้ ตอนเย็นราวีพก็ช่วยแม่ทำงานอย่างขยันขันแข็ง เมื่อมีเวลาว่างก็อ่านหนังสือมากขึ้น กานดาซึ่งเป็นเพื่อนรักของราวีพ รู้ว่าราวีพต้องใช้เวลาว่างในตอนกลางวันดูหนังสือ กานดาจึงหาหนังสือมาอ่านและทำการบ้านกับราวีพ เมื่อมีข้อสงสัยก็ช่วยกันอธิบาย ถ้าอธิบายแล้วยังไม่เข้าใจก็จะชวนกันไปถามคุณครู จนกระทั่งสิ้นปีการศึกษา ราวีพสอบได้ที่ 1 ราวีพรู้สึกดีใจมาก ครูประจำชั้นของราวีพจึงขอทุนให้ราวีพได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และได้รับการยกย่องให้เป็นนักเรียนตัวอย่างของโรงเรียน ราวีพรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 8 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากบิดามารดา

เรื่อง น้ำใจของเมริน

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากบิดามารดาในเรื่องความรับผิดชอบและความมีน้ำใจ
ใช้เวลาประมาณ 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากบิดามารดาในเรื่องความรับผิดชอบและความมีน้ำใจ

2. ขั้นสอน

2.1 ครูบรรยาย เรื่อง น้ำใจของเมริน

2.2 ครูให้โอกาสนักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่บรรยาย

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนสรุปแลครูสรุปเพิ่มเติม

3.2 ครูประเมินผล โดยการสังเกตการตอบคำถาม ตลอดจนการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการสอนแบบปกติ ครั้งที่ 8

-เรื่อง น้ำใจของเมริน

เมรินเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ฐานะทางบ้านของเมรินยากจน เมรินเป็นลูกคนโตในจำนวนพี่น้องสามคน เมรินช่วยงานบ้านทุกอย่างเท่าที่จะช่วยได้ เมรินช่วยหุงข้าว ซักเสื้อผ้าของตนเองและน้อง ช่วยกวาดบ้านถูบ้าน ห้องนอนของเมรินแม้จะไม่สวย ไม่มีของประดับราคาแพง ๆ แต่เมรินก็พยายามจัดห้องให้สะอาดเรียบร้อยและเป็นระเบียบ ข้าวของทุกอย่างในบ้านของเมรินจัดวางไว้เป็นที่เป็นทาง พ่อกับแม่ของเมรินขายของในตลาด จึงไม่ค่อยมีเวลาเอาใจใส่เมรินและน้อง ๆ มากนัก เมรินเป็นลูกคนโตที่สามารถแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ได้มาก เป็นคนกตัญญูต่อบิดามารดา ซื่อสัตย์เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ เมรินพยายามปฏิบัติตามคำสั่งสอนของบิดามารดา กิจกรรมประจำวันของเมรินคือ ตื่นขึ้นมาหุงข้าวในตอนเช้า ลูบกับข้าวให้น้อง ๆ และตนเองทานก่อนไปโรงเรียน เมื่อไปถึงโรงเรียนเมรินจะขยันและตั้งใจเรียน เมรินประพฤติตนเรียบร้อยถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน เมรินไม่เคยทำให้อแม่ต้องทุกข์ใจ เหมือนเพื่อนของเมริน บางคนที่มีความประพฤติไม่ดี จนบางครั้งคุณครูต้องเรียกผู้ปกครองมาพบเพื่อรายงานความประพฤติที่ไม่ดีให้ทราบ ทำให้ผู้ปกครองต้องอับอายขายหน้าไปด้วยสำหรับเมรินนั้นไม่เคยทำให้อแม่ต้องประสบปัญหาเช่นนี้ เมรินได้รับคำชมเชยจากคุณครูบ่อย ๆ เมื่อถึงวันประชุมผู้ปกครองที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น พ่อแม่จะหยุดขายของหนึ่งวัน เพื่อไปที่โรงเรียนของเมริน สำหรับปีนี้ก็เช่นเดียวกันกับทุก ๆ ปี แต่มีสิ่งพิเศษสำหรับครอบครัวของเมริน คือในการประชุมผู้ปกครองปีนี้ เมรินได้รับการชมเชยจากผู้อำนวยการในห้องประชุมใหญ่ของโรงเรียนว่าเป็นนักเรียนที่นักเรียนทุกคนในโรงเรียนควรจะเอาเป็นเยี่ยงอย่าง พ่อกับแม่ดีใจมากและเมรินก็รู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 9 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจากบิดามารดา

เรื่อง ครอบครัวของนุชนารถ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกขอกถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจาก
บิดามารดาในเรื่อง ความรับผิดชอบ
ใช้เวลาประมาณ 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับจาก
บิดามารดาในเรื่องความรับผิดชอบ

2. ขั้นสอน

- 2.1 ครูบรรยาย เรื่อง ครอบครัวของนุชนารถ
- 2.2 ครูให้โอกาสนักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่บรรยาย

3. ขั้นสรุป

- 3.1 ครูให้นักเรียนสรุปและครูสรุปเพิ่มเติม
- 3.2 ครูประเมินผล โดยการสังเกตการตอบคำถาม ตลอดจนการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการสอนแบบปกติ ครั้งที่ 9

เรื่อง ครอบครัวของนุชนารถ

นุชนารถเป็นน้องคนสุดท้องของครอบครัว พ่อแม่และพี่ ๆ จึงให้ความรักความเอาใจใส่มากกว่าพี่น้องคนอื่น ๆ นุชนารถจึงค่อนข้างจะเป็นคนที่เอาแต่ใจตนเอง ที่บ้านของนุชนารถมีสมาชิกทั้งหมด 5 คน คือ คุณพ่อ คุณแม่ พี่สาว พี่ชายและนุชนารถ พ่อแม่ของนุชนารถมีฐานะปานกลาง จึงไม่มีเงินสำหรับจ้างคนใช้ ทุกคนในบ้านจึงต้องช่วยกันทำงานบ้าน ซึ่งพ่อแม่ได้แบ่งหน้าที่ในการทำงานบ้านให้กับลูกทั้งสามคน โดยที่ทุกคนก็เห็นด้วย คุณแม่ของนุชนารถเป็นคนทำอาหารสำหรับทุกคนในบ้าน คุณพ่อคอยดูแลสวนและรดน้ำต้นไม้ พี่สาวมีหน้าที่ซักรีดเสื้อผ้า พี่ชายมีหน้าที่กวาดบ้านดูบ้าน ส่วนนุชนารถได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ล้างจาน นุชนารถไม่ค่อยพอใจกับงานที่ได้รับมอบหมายมากนัก แต่เมื่อทุกคนมีความเห็นตรงกันว่าให้นุชนารถมีหน้าที่ล้างจานนุชนารถจึงต้องฝืนใจทำอย่างเต็มที่ แต่นุชนารถมักจะหาทางหลีกเลี่ยงอยู่เสมอ นุชนารถมักจะอ้างว่าไม่สบายบ้าง เหนื่อยบ้าง จนทุกคนรู้สึกเบื่อหน่าย นุชนารถรู้สึกว่าคุณแม่ไม่รักสำหรับใคร ๆ อีก

วันหนึ่งพี่สาวและพี่ชายของนุชนารถได้ปรึกษากับคุณพ่อคุณแม่ว่า จะทำอย่างไรจึงจะทำให้ นุชนารถรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ พี่สาวของนุชนารถจึงเสนอให้ทุกคนเลิกทานหน้าที่ของตนเองบ้าง วันนั้นเมื่อนุชนารถกลับจากโรงเรียนจึงไม่มีอาหารที่จะรับประทาน บ้านใหม่เป็นระเบียบ เสื้อผ้าก็ไม่ได้ซักรีด นุชนารถรู้สึกหิวและไม่สบายใจที่สภาพบ้านเป็นเช่นนี้ นุชนารถจึงไปถามคุณแม่ว่าเกิดอะไรขึ้น คุณแม่จึงบอกนุชนารถว่าทุกคนจะเลิกทานหน้าที่ของตนเอง เพราะนุชนารถไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ที่ได้ตกลงกันไว้ นุชนารถรู้สึกเสียใจและได้ขอโทษทุก ๆ คนในบ้าน ตั้งแต่นั้นมา นุชนารถจึงรับผิดชอบล้างจานทุกวันโดยไม่มีใครเตือน นอกจากนี้นุชนารถยังมีน้ำใจช่วยเหลืองานอื่น ๆ ทำที่สามารถช่วยได้ บ้านของนุชนารถจึงสะอาดน่าอยู่ และทุกคนในครอบครัวก็มีความสุข ซึ่งนุชนารถก็เป็นคนหนึ่งที่ทำาหครอบครัวมีความสุขนุชนารถจึงรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 10 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการประสบความสำเร็จทางการเรียน

เรื่อง การแสดงครั้งแรกของกรพลอย

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการประสบความสำเร็จทางการเรียน

ใช้เวลาประมาณ 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเอง เกี่ยวกับการประสบความสำเร็จทางการเรียน

2. ขั้นสอน

2.1 ครูบรรยาย เรื่อง การแสดงครั้งแรกของกรพลอย

2.2 ครูให้โอกาสนักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่บรรยาย

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนสรุปและครูสรุปเพิ่มเติม

3.2 ครูประเมินผล โดยการสังเกตการตอบคำถาม ตลอดจนการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการสอนแบบปกติ ครั้งที่ 10

เรื่องการแสดงครั้งแรกของกรพลอย

กรพลอย เป็นนักเรียนที่ขยันเรียนและตั้งใจเรียน สาขาที่กรพลอยเลือกเรียนคือ สาขานาฏศิลป์ไทยวิชาเอกละคร กรพลอยชอบรำและชอบแสดงออก เมื่อเข้าเรียนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ใหม่ ๆ กรพลอยไม่เคยได้รับการคัดเลือกให้ออกงานแสดงเลย กรพลอยรู้สึกชื่นชมพวกพี่ ๆ ที่ได้รับการคัดเลือกให้ออกงานแสดงบ่อย ๆ พร้อมกับตั้งความหวังไว้ว่า สักวันหนึ่งตนคงจะได้รับการคัดเลือกจากคณาจารย์ให้ออกงานแสดงเช่นเดียวกับพวกพี่ ๆ บ้าง ถึงแม้ว่าขณะนี้กรพลอยจะไม่ได้ออกงานแสดงเลยแม้แต่ครั้งเดียว กรพลอยก็ไม่ท้อถอย พยายามฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ เมื่อมีเวลาว่างกรพลอยก็ไปต่อท่ารำใหม่ ๆ จากพวกพี่ ๆ ที่เขาฝึกซ้อมกัน และที่คนที่สนิทสนมกับกรพลอยคือขวัญดาวซึ่งเป็นนักเรียนชั้นต้นปีที่ 3 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์แห่งนี้ ขวัญดาวได้รับการคัดเลือกให้ออกงานแสดงแทบทุกครั้งที่วิทยาลัยนาฏศิลป์จัดให้มีการแสดง เพราะขวัญดาวรำได้ถูกต้องสวยงาม นอกจากนี้ขวัญดาวยังขยันฝึกซ้อมเมื่อคุณครูนัดให้มาฝึกซ้อมเพื่อเตรียมออกงานแสดง ขวัญดาวจะมาทุกครั้งไม่เคยขาด ด้วยเหตุนี้คุณครูจึงมักจะคัดเลือกให้ขวัญดาวออกงานแสดงอยู่เสมอ

กรพลอยสนิทสนมกับขวัญดาว เพราะเมื่อมีเวลาว่าง กรพลอยจะมาต่อท่ารำใหม่ ๆ กับขวัญดาว เมื่อถึงภาคเรียนที่ 2 กรพลอยก็ได้รับเลือกจากคณาจารย์ให้ออกงานแสดง ซึ่งเป็นงานแสดงครั้งแรกในชีวิตของกรพลอย และการแสดงครั้งนี้เป็นการแสดงที่สำคัญมาก กรพลอยได้รับการคัดเลือกให้แสดงในชุดกัณรีเล่นน้ำ รอคอยแสดงเป็นตัวเอกคือ กัณรี กรพลอยตั้งใจซ้อมอย่างเต็มที่ จนกระทั่งถึงวันแสดง กรพลอยรู้สึกตื่นเต้นมาก แต่กรพลอยก็แสดงอย่างสุดฝีมือ กรพลอยแสดงได้ดีไม่ผิดพลาดเลย เมื่อจบการแสดงกรพลอยก็ได้รับเสียงปรบมือจากผู้ชมเป็นเวลานาน กรพลอยรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 11 ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จทางการเรียน

เรื่อง เด็กหญิงอรวรรณ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จทางการเรียน

ใช้เวลาประมาณ 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ขั้นนำ

ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงความรู้สึกที่มีต่อตนเองเกี่ยวกับการประสบความสำเร็จทางการเรียน

2. ขั้นสอน

2.1 ครูบรรยาย เรื่อง เด็กหญิงอรวรรณ

2.2 ครูให้โอกาสนักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่บรรยาย

3. ขั้นสรุป

3.1 ครูให้นักเรียนสรุปและครูสรุปเพิ่มเติม

3.2 ครูประเมินผล โดยการสังเกตการตอบคำถาม ตลอดจนการสรุปของนักเรียน

เอกสารประกอบการสอนแบบปกติ ครั้งที่ 11

เรื่อง เด็กหญิงอรวรรณ

อรวรรณ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง อรวรรณเป็นเด็กเรียนเก่ง ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อรวรรณจะสอบได้ทีหนึ่งของชั้นมาตลอด 1 คร. ๆ ก็ชมว่าอรวรรณเรียนเก่ง อรวรรณรู้สึกภาคภูมิใจมาก เมื่ออรวรรณเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อรวรรณจำเป็นต้องเปลี่ยนโรงเรียนใหม่ เนื่องจากโรงเรียนเดิมซึ่งเป็นโรงเรียนประจำตามล้นเปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ อรวรรณเข้าเรียนนั้นมีทั้งหมด 50 คน อรวรรณพยายามตั้งใจเรียนเป็นอย่างดีที่สุดและเมื่อถึงเวลาสอบกลางภาค อรวรรณ ก็เตรียมสอบอย่างเต็มที่ เมื่อประกาศผลออกมาปรากฏว่า อรวรรณสอบได้ที่ 3 แต่ถึงแม้ว่าอรวรรณสอบได้ที่ 3 อรวรรณก็ไม่รู้สึกเสียใจ เพราะอรวรรณได้พยายามเรียนอย่างเต็มที่แล้ว อย่างไรก็ตามอรวรรณก็คิดว่าในการสอบปลายภาคอรวรรณจะทำได้ดีกว่านี้

หลังจากนั้นอรวรรณ ก็ตั้งใจเรียนเหมือนเดิม อรวรรณ จะอ่านหนังสือมาก่อนล่วงหน้า เมื่อเวลาครูสอนจึง เข้าใจง่ายขึ้น เวลาที่มีอะไรสงสัยไม่เข้าใจก็สอบถามคุณครู กลับบ้านก็ทำการบ้านทบทวนบทเรียน เมื่อถึงเวลาสอบปลายภาค อรวรรณก็เตรียมตัวสอบอย่างเต็มที่ เมื่อประกาศผลสอบออกมาปรากฏว่า อรวรรณสอบได้ที่ 5 ของชั้น และคะแนนดีกว่าการสอบกลางภาคแทบทุกวิชา อรวรรณรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองมาก และครูประจำชั้นได้ประกาศรายชื่อนักเรียนที่สอบได้คะแนนดีกว่าเดิมให้เพื่อน ๆ วนั้นเรียนทราบเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักแข่งขันกับตนเอง อรวรรณก็มีชื่อในจำนวนนี้ด้วย อรวรรณรู้สึกดีใจมาก

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 12 ปัจฉิมนิเทศ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกบอกถึงประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโปรแกรมการสอนแบบปกติ

ใช้เวลาประมาณ 50 นาที

วิธีดำเนินการ

1. ครูสนทนากับนักเรียนถึงความสำคัญของการมีความภาคภูมิใจในตนเอง
2. ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบตามเนื้อหาที่นักเรียนได้เข้าร่วมในโปรแกรมการสอนแบบปกติ
3. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น
4. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรมในครั้งนี้
5. ครูกล่าวปิดและขอบคุณนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวนา	ชื่อสกุล อมรสง เจริญ
เกิดวันที่	9 เดือนมีนาคม พุทธศักราช 2506
สถานที่เกิด	อำเภอท่าม่วง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	91/179 หมู่บ้านธารทองวิลล่า ถนนคลังชั้น-สุพรรณบุรี ต.บางรักพัฒนา อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 3
ที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2522	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนท่าม่วงวิทยาคาร อำเภอท่าม่วง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
พ.ศ. 2524	มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2528	ค.บ. (จิตวิทยาการปรึกษาและแนะแนว) จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2537	กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง จังหวัดพัทลุง

บทคัดย่อ
ของ
เขาวนา อมรสังเจริญ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

เมษายน 2537

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของบทบาทสมมติที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง จังหวัดพัทลุง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง จังหวัดพัทลุง ปีการศึกษา 2536 ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมาจำนวน 24 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน กลุ่มทดลองได้รับการเข้าบทบาทสมมติ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test)

ผลการศึกษาพบว่า :

1. นักเรียนมีคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น หลังจากได้รับการเข้าบทบาทสมมติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการเข้าบทบาทสมมติมีคะแนนความภาคภูมิใจในตนเอง สูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF ROLE-PLAYING ON SELF ESTEEM OF MATHAYOM SUKSA I
STUDENTS OF PHATTALUNG DRAMATIC ARTS COLLEGE
IN CHANGWAT PHATTALUNG

AN ABSTRACT

BY

CHAOVANA AMONSONGCHARIEN

Presentd in partial fulfillment of the requirments for the
Master of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirat University

April 1994

The purpose of this experimental research was to study the effect of role-playing on self esteem of Mathayom Sukra I students of Pattalung Dramatic Arts College in Changwat Pattalung in the academic year 1993. The subjects of twenty-four students were randomly selected from Mathayom Suksa I students whose self-esteem scores were lower than twentyfifth percentile. The subjects were then randomly divided into an experimental group and a control group, each group consisted of twelve students. The students in the experimental group participated in role-playing program while the students in the control group were given the conventional instruction program. The research instrument was the self-esteem questionnaire. The data were analyzed by t-test.

The results were as follows:

1. The self-esteem scores of the students participated in role-playing program were significantly higher at .01 level.
2. The self-esteem scores of the students given the conventional instruction program were significantly higher at .01 level
3. The self-esteem scores of the students participated in the role-playing program were significantly higher than the scores of those given the conventional instruction program at .01 level.